TEMMUZ 2004 SAYI: 92

PAZARTESİ

kadınlara mahsus gazete

- NATO Zirvesinin ardından...
- Güzellik başa bela Kimin için, neden güzel olmak istiyoruz?
- İflah olmaz bir muhalif: Arundathi Roy
- Sol Kadına Ne Vaat Ediyor? - 3
- İspanya'da kadın cinayetleri

ISSN 1300-0536

PAZARTESİ

kadınlara mahsus gazete

Sahibi Kadın Kültür ve İletişim Vakfı
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Ayşe Düzkan
Yayın Yönetmeni Beyhan Demir
Görsel Yönetmen Ömer Süvari

Adres Abdullah Sokak No:9 Beyoğlu-İstanbul
Tel-Faks 0212 249 5959 / 0 212 245 8358
GSM 0 532 510 09 65
E-Posta pazartesi@pazartesi.org
pazartesidergi@mynet.com

Katkıda Bulunanlar
ayşe düzkan, Ayşegül Babalık, Ayşegül Oğuz, Başak, Ceren Ünlü, Çiğdem Öztürk, Deniz Demir, Devrim Gökçek, Emek Ergun, Emine Çelebi, Eylem Polat, Firdevs, Hoşer, Gözde Akgüngör, Gülfer Akkaya, Handan Çağlayan, Handan Koç, Hatice Tekdal, Haziran, Kiraz Demirezen, lale aykent, Marina Crespin, Mürüvvet Yılmaz, Nazan Askeran, Necla Akgökçe, Nermin Yıldırım, Nilgün Yurdalan, Nur Gönül, Özlem Güneş, Övgü Güner, Özgen Altaş, Özgün Akduran, Yelda Yücel
Kapak Fotoğrafı Özge Gözke
Renk Ayrımı Arda Grafik
Baskı Mart Matbaacılık Sanatları (212) 321 2300
Dağıtım Yay-Sat

ABONE FORMU

Pazartesi'yi güçlendirmek için daha fazla kadına ulaşmaya ihtiyacımız var.
10 abone bulana bir kitap veriyoruz.
Abone olmak istiyorum

Adı Soyadı:
Adres:
Telefon:
E-Posta:
Abone Süresi 1 yıl ( ) 6 ay ( )
Başlangıç Tarihi:

Türkiye içi
Yıllık 24 milyon, altı aylık 12 milyon
Aboneler için posta çek numarası: 662965
Bağışlarınız için T. İş Bankası Taksim Şubesi
Hesap No: 1052 30000 758921 Beyhan Demir

Yurtdışı
Yıllık 40 Euro 6 aylık 25 Euro

Döviz Hesabı
T. İş Bankası Taksim Şubesi Hesap No:
1052 301000 3330429
Beyhan Demir

Abone ücretini yatırdığınıza dair belgeyi ve abone formunu bize gönderin, biz de her ay PAZARTESİ*'nizi gönderelim*

merhaba

İstanbul'da hayatı altüst eden NATO Zirvesi'nin ardından normal yaşama dönmeye çalışıyoruz hep birlikte. Üç gün dile kolay. Pazartesi gibi Beyoğlu'nda bir dergi bürosu olarak derginin geç çıkmasının bahanelerimizden biri olarak zirveyi de hesaba katmanızı rica ediyoruz. Bütün trafiğin kilitlendiği, Kadıköy'de yapılan NATO karşıtı mitinge vapurların çalışmasına bile izin verilmediği için birçok insanın katılamadığı, bol biber gazlı, coplu saldırıların ardından NATO'yu uğurladık. Gönül isterdi ki daha büyük gösteriler yapmış olalım, Zirve Vadisi olarak tanımlanan yere yakın yerlerde sözümüzü söyleyelim. Heyhat ne mümkün. Yasal eylem alanı olarak belirtilen alanlardaki basın açıklamalarına bile polis müdahale etti. Bizim de nasibimizi aldığımız saldırıların ardından Emniyet ve İstanbul Valiliği gazın "doz"unu kaçırdıklarını söylemekle yetindiler. İkinci geç çıkma bahanemiz yazın gelişi. Bir rehavet çöktü tabii bizlere de... Yediğimiz gazların üstüne sıcak da bastırınca pek kolay olmuyor dergi faaliyetleri. Yaz demişken, yazın gelişiyle birlikte bütün kadınların tatil, deniz, bronzlaşma, güzellik, "kibrit kutusu peynir", "iki dilim kepek ekmeği" diyetleri mevsimi de açıldı. Siz hiç, "Allahım ben bu göbeği nasıl saklarım plajlarda," diye hayıflanan erkek gördünüz mü? Biz de sorduk soruşturduk, neydi bizim güzellikle, güzel olmakla ilgili sorunumuz. Aldığımız cevapları ilgiyle okuyacağınızı umuyoruz. Temmuz sayımızı hazırlarken Mecliste Türk Ceza Kanunu tartışılmaya, maddeler meclisten bir bir geçmeye başlamıştı. Av. Hülya Gülbahar namus cinayetleriyle birlikte gündemimizi daha bir işgal eden konuyu Pazartesi için derledi. Necla Akgökçe Kadınlar Dile Düşünce adlı kitapla ilgili düzenlenen söyleşiyi, kitabı, bir de söyleşide "başına gelenleri" yazdı. Sol Kadına Ne vaat ediyor başlıklı dosyamız bu sayıda da Nilgün Yurdalan'ın röportajlarıyla sürüyor. DEHAP ve SDP'li kadınlar kadın kurtuluş hareketi konusundaki düşüncelerini tartışıyorlar. Çiğdem Öztürk İspanya'dan kadına yönelik şiddet bilgilerini aktardı bizlere. Biz de bir kez daha gördük ki bu şiddet, dayak filan öyle bizim memlekete özgü şeyler değil. Nermin Yıldırım bu sayımızda Valyntina'yı tanıttı bizlere. Biz çok sevdik, okuyunca eminiz siz de seveceksiniz onu. Yaz sayısı olunca konular da biraz ferahladı tabii, Gülfer Akkaya pop müziğin kraliçelerini, Haziran genç kız romanlarını, Handan Koç da iyiden iyiye karışan Kurtlar Vadisi'ni inceledi. Tabii yeni kitaplar, cd'ler, ve Arzu Çur röportajıyla Ayşegül Oğuz ve Gözde Akgüngör'ü, Arundathi Roy'un yeni kitabı vesilesiyle bu sayımıza konuk ettiğimiz Ceren Ünlü'yü de unutmayalım. Ve son olarak, hoş geldin yaz...

Önümüzdeki sayı görüşmek üzere...

Beyhan Demir

NATO kafa mermer

27-28-29 Haziran tarihleri arasında İstanbul'da düzenlenen NATO Zirvesi'nde alınan kararlar, zirvenin öncesinde beklenen, tartışılan Büyük Ortadoğu Projesi'nin de hayata geçişinde bir aşama olarak tarihteki yerini aldı. Türk Hükümetinden de güvenoyu alan NATO yoluna devam ediyor...

SOĞUK savaş döneminde sosyalizm "tehlikesi" ne karşı kurulan ve tabii ki bugün aslında işlevini tamamlamış olması beklenen NATO, yeni projelerini bizim ülkemizde tartıştı, tartıştırdı. Soğuk savaşın bitmesinin ardından bugün kendine yeni tehlikeler yaratan NATO bunun bahanelerini bulmakta da zorlanmıyor. Sosyalist Bloğun dağılmasının ardından emperyalist politikalarını hayata geçirmek için yeni coğrafi alanlarını da bu bahaneler üzerinden yaratıyor diyebiliriz. Hepimiz biliyoruz ki dağılan sosyalist ülkelerin hepsi başta Amerika olmak üzere dünyayı yöneten bir avuç ülke sermayedarının yatırım alanına dönüştü. Bu da sermayenin yayılma ve büyüme ihtiyacının bir sonucu elbette. Sol Yayınları'nın klasik kitaplarını bilirsiniz, Marks ve Engels'in yüz yıl önce analiz ettiği mevzu yaşanıyor yani şu anda. Günümüzde özellikle 11 Eylül saldırılarının ardından Ortadoğu'da yeni bir pazarın kapılarını işgal yoluyla açan Amerika, NATO aracılığıyla Türkiye'yi de açık cepheye dahil etmiş durumda. Büyük Ortadoğu Projesi olarak tanımlanan yeni proje Ortadoğu'nun yeniden paylaşılması, özelleştirilmesi talan edilmesi projesi aslında. Bugün Bush'u seçim kampanyalarında destekleyen büyük şirketlerin Irak'taki yeni yatırımların sahipleri olması da şaşırtıcı değil bu yüzden. NATO zirvesi 1960'ta da bir gün İstanbul'da yapılmış. Kırk yıl aradan sonra ağırlanan ikinci NATO Zirvesi'nde o günlerde olduğu gibi sokağa çıkma yasağı ilan edilmedi ama hayatı hepimize zehir eden bir üç gün yaşadık. Çoğu İstanbullu NATO günlerini yaşamamak için tatile gitti, bir kısmı evlerinden çıkmadı, işe gitmeye çalışanlar yollarda çile doldurdular. Aradaki bağ çok ironik değil mi? Özellikle büyük şirketlerde çalışanlar için mesela Sabancı'ya ait işyerlerinde çalışanlar için bir anda çifte düşman vaziyeti yaşanmış olmalı. Bush'u kırmızı halılarla karşılamaya Sakıp Ağa'nın ömrü yetmedi ama yoldaşları onu aratmadılar doğrusu. NATO Zirvesi nedeniyle hayatımıza yeni kavramlar da dahil oldu. Mesela Beşiktaş, Harbiye gibi zirve yolu üzerinde bulunan bir bölüm trafiğe kapatılarak NATO Vadisi olarak adlandırıldı. Bu bölgeye özel kimlik kartı olmayanlar giremedi. Biber Gazı denen şeyi daha evvelden de duymuştuk. Ama polis, İstanbul'da yapılan bütün NATO karşıtı gösterilere biber gazı ve gaz bombalarıyla müdahale edince hepimizin bildiği bir kavrama dönüştü biber gazı. Bu sayımızda NATO kavramlarıyla ilgili sözlüğümüzü zaten okuyacağınız için bu bölümü kısa keselim. Zirve öncesinde İstanbul emniyeti geniş güvenlik önlemleri adı altında, birçok dergi bürosunu basarak yüzlerce insanı gözaltına aldı. İstanbul Çapa"a bir belediye otobüsünde daha sonra yanlışlıkla patladığı açıklanıp, özür dilenen faciayla birlikte önlemler ve polisin paranoyası da giderek arttı. Ümraniye'de Emekçi kadınlar Birliği üyesi bir kadın polis tarafından kaçırılarak tacize uğradı. NATO karşıtı gösteriler için açıklanan yasal eylem alanları bile polisin yaptığı büyük gövde gösterileriyle gayri meşru gösterilmeye çalışıldı. 27 Haziran'da Kadıköy'de düzenlenen mitinge çoğu insan korkudan, epeyce bir kısmı da vapur seferlerinin iptal edilmesi sonucu gelemedi. Buna rağmen mitinge katılan binlerce kişi Avrupa Yakası'ndaki zirveye sesini duyurmaya çalıştı. Zirve'dekilerin görebileceği tek eylem SDP'nin balonlara bağlayarak İstanbul semalarına saldığı NATO'ya Hayır yazan pankart oldu sanırız. 28 ve 29 Haziran'da üstüne basarak söylüyorum yasal eylem alanı olarak emniyet tarafından açıklanan yerlerdeki basın açıklamalarına da polis çok sert müdahale etti. Mecidiyeköy'de daha basın açıklaması okunmadan yere çömelmiş insanların etrafını çeviren polisin hemen biber gazı ve diğer gaz bombalarına sarılması birçok insanın yaralanmasına ve gözaltına alınmasına sebep oldu. Bu olayı bazı gazetelerin "meydan savaşı" manşetiyle duyurması gazetecilik etiği tartışmalarına son noktayı koydu. Çünkü manşetin altındaki resimde yerlerde çömelmiş gazdan korunmaya çalışan kadın ve erkeklerin üzerine biber gazı sıkan, copla saldıran polis görüntüsü vardı. Yapılan her tür eyleme ki buna Greenpeace üyelerinin yaptığı eylem de dahil. Bilirsiniz Greenpeace eylem tarzı olarak sivil itaatsizliği kullanan bir örgüt. Dünyanın her yerinde eylemler yapıyorlar ve eylemlerinin ardından polis şiddetiyle karşılaştıkları söylenemez. Fakat Türkiye'de bu durum da artık bozuldu. Polis onlara da biber gazı kullandı. Zirve'nin son günü Beyoğlu'nda Galatasaray Postanesi'nin önünde önce NATO Karşıtı Birlik'in ardından da KESK'in düzenlediği basın açıklamasına da gazlı müdahale edildi. Bu saldırılarda çok sayıda gözaltı ve yaralanan oldu. EHP'li bir kadın bir polis tarafından bir apartmana sokularak polis tacizine uğradı. Saldırıların olduğu sokakların her yerinden atılan gazların fünyeleri toplandı. Üzerlerinde "insanlardan uzağa atınız" yazıyor! Bizler İstanbul'daki bütün basın açıklamalarına bizzat katılan beş-altı kadın saldırılardan nasibimizi aldık. O bir yana şahsen hayatımın hiçbir döneminde, "gün gelecek, devran dönecek, ABD halklara hesap verecek" sloganını (biber gazı etkisinden olsa gerek) bu kadar içten atmamıştım. Umuyorum ki göreceğiz, devran dönecek...

Gülfer Akkaya

nihayet hesap verecekler

Tecavüze uğradık, taciz edildik, kahrolası töreler için öldürüldük. Bizde onlara karşı mücadele ettik. Kaç eylem tertipledik? Kaç eyleme katıldık? Usanmadık. Uslanmadık.

TECAVÜZCÜLERDEN, tacizcilerden hesap soracağız diye memleketin her bir tarafında yürüdük, yazdık, bağırdık, çağırdık. Aileleri tarafından namus gerekçesiyle öldürülen her yeni kadını duydukça içimiz sızladı, acımız bir kat daha arttı. Hıncımız da. Öfkemiz bilendi. Yılmadık. Durmadık. Ölmüş bedenlerimizi dahi aşağıladılar. Hayatlarımızı çalan it sürülerine karşı cenazelerimizi sahiplendik. Bize yaptıklarının yanlarına kâr kalacağını sananlara haykırdık. Hesap Soracağız diye.

Hastane, adliye kapılarında ayrılmadık. Meydanı boş bırakmadık. Korkmadık. Üstüne üstüne yürüdük bu kepaze yaşamın ve bu yaşamın kepaze aktörlerinin. Yazdık, konuştuk, anlattık. Sonunda gün bizlerin de yüzüne vurdu. Mücadeleye tam gaz devam. Artık elimiz daha güçleniyor.

Zırvalayan erkekleri alt eden kadınlar komisyonu olarak, tecavüze uğrayan kadın tecavüzcüsüyle evlenir, kurtulur diyen kadın düşmanlarını alt ettik. Komisyonda tecavüzle ilgili yeni düzenlemeler yapıldı. Fakat namus cinayetleri konusunda henüz bir gelişme yaşanmamıştı. Nihayet o da oldu. Töre cinayetleri TCK Adalet Komisyonu'nda ayrım yapılmadan en ağır cezayı alacak şekilde Tasarı'ya eklendi. Komisyon tasarıya, namus cinayetlerini de nitelikli adam öldürme suçlarıyla ilgili madde kapsamına alarak kan davasının yanına ekliyor ve ceza olarak ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası veriyor.

Şimdi hiç ara vermeden ensest ve çocukların cinsel istismarı ile ilgili düzenlemeler için uğraşmamız lazım. Kadınlar olarak bir yandan kazandığımız haklara sevinirken, öte yandan bunlar yetmez deyip görmezden gelinilen bu iki konuya yüklenelim.

Bu zafer bizim. Hepimizin gözü aydın. Hepimizin ellerine sağlık. En çok da hukukçu kadın arkadaşların tabii.

Yeni zaferler için yelkenler fora.

TCK'da yeni düzenlemeler şöyle:

- Cinsel davranışlarla vücut dokunulmazlığını ihlal eden kişiye 2 yıldan 7 yıla dek hapis cezası geliyor.
- Suçun vücuda organ veya bir cisim sokulması yoluyla işlenmesi durumunda 12 yıla kadar ceza verilecek.
- Söz konusu suç eşe karşı işlenmişse soruşturma ve kovuşturma, eşin şikayetine bağlı olacak.
- Tecavüze uğrayan kişi süresi 20 haftadan fazla olmamak koşuluyla gebeliğini sona erdirebilecek.
- Tecavüz suçunun beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak bir kişiye karşı, kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfusu kullanmak suretiyle işlenmesi durumunda cezalar yarı oranında artırılacak.
- Yine bu suçun üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımlığı bulunan kişilere karşı işlenmesi, silahla veya birden fazla kişi tarafından işlenmesi durumlarında da cezalar aynı oranda artırılacak.
- Suçun işlenmesi sırasında mağdurun direncinin kırılmasını sağlayacak ölçünün ötesinde cebir ve şiddet kullanılması durumunda, kişi ayrıca kasten yaralama suçundan da cezalandırılacak.
- Suçun sonucunda mağdurun beden ve ruh sağlığının bozulması halinde 10 yıldan az olmamak üzere hapis cezası verilecek. Bu suç mağdurun ölümüne neden olursa, suçu işleyen kişi ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasıyla cezalandırılacak.
- Nüfusu 50 bini aşan belediyelere evini terketmek zorunda kalan kadınlar ve çocukları için korunma zorunluluğu getirildi. Türkiye'de şu anda sadece 11 kadın sığınmaevi var. Açılacak korunma evleri için belirlenen ilkeler şöyle:

- Kabul edilecek kadınların şiddeti yaşıyor olmaları esastır ve kadınların söyledikleri geçerlidir.
- Bu evlerin adreslerinin gizli tutulması ve kadınların güvenliklerinin sağlanması zorunludur.
- Sığınmaevleri şiddet mağduru kadınları, çocuklarıyla birlikte kabul etmelidir. Evde kalan kadınlar hakkında hiç kimseye hiçbir amaçla bilgi verilemez.
- Evlerde sorunlara duyarlı kadın görevliler çalışmalı ve psikolojik destek verilmelidir.

NATO saldırısında taciz

29 Haziran'da KESK'in düzenlediği NATO karşıtı basın açıklamasına polisin biber gazlı, coplu saldırısında Emekçi Hareket Partisi üyesi bir kadın polis tarafından tacize uğradı.

Polisin saldırısından kaçan EHP'li kadını bir apartmana sokarak tartaklayan, taciz eden ve yüzünde gaz maskesi olan polis bir süre sonra maskesini çıkararak tacizini sürdürdü. EHP'li kadınlar bu olay üzerine İstanbul Sultanahmet Savcılığı'na saldırıyı gerçekleştiren kolluk görevlileriyle ilgili suç duyurusunda bulundular. Yapılan suç duyurusunda, "EHP'li bir kadın arkadaşımız KESK'in düzenlediği basın açıklamasında bir apartmana polis tarafından sokulup, tartaklanmış ve tacize uğramıştır. Arkadaşımıza fiziksel, sözel ve cinsel şiddet uygulanmıştır. Özellikle NATO Zirvesi'nin yapıldığı dönemin öncesinde ve sonrasında polis muhaliflere ve muhalif kadınlara uyguladığı şiddetle sokağa çıkmayın demektedir.Bizler ailenin, babanın, kocanın, devletin gösterdiği yere, eve dönmeyeceğiz," denildi.

Tuğba Gümüş son olsun!

Geçtiğimiz ay İstanbul Ümraniye'de ESP (Ezilenlerin Sosyalist Platformu) aktivisti Tuğba Gümüş'ün kaçırılarak işkence ve cinsel tacize uğraması üzerine Emekçi Kadınlar Birliği bir basın açıklaması yaptı. Tuğba Gümüş, 09.06.2004 günü Ümraniye Mustafa Kemal Mahallesi'nden üç kar maskeli kişi tarafından kaçırıldı. Yaşadıklarını anımsamayan Gümüş'ün vücudunun çeşitli yerlerinde morluklar bulunduğu ve arabaya bindirildiğinde cinsel şiddete maruz kaldığı belirtildi. Yapılan açıklamada, "Gözaltında cinsel taciz ve tecavüze karşı uluslararası alanda aktif bir mücadele sürdüren EKB bundan sonra da bu mücadelesini sürdürecektir. Ne kaçırılmalar ne tecavüzler bizleri bu insanlık suçuna karşı mücadeleden alıkoyamayacaktır. Tüm kadın örgütlerini, demokratik kitle örgütlerini, siyasi partileri, dernekleri, sokağa taşınan işkenceye, tacize, tecavüze karşı eylemi çağırıyoruz," denildi.

Bir not: Yapılan basın açıklamasının ardından Nato Karşıtı Birlik tarafından düzenlenen protesto gösterisine katılan Tuğba Gümüş'ün yaşadıklarını anlatmaya çalışırken oldukça zorlandığını gördük. Gözaltında taciz ve tecavüze karşı kurultaylar düzenleyen, bu konuda çalışmalar yapan bir kadın örgütünün ve Birlik'in bu konuda hassas davranmaması bizi üzdü doğrusu.

kadınlara mahsus sinema

Kadınlara mahsus sinema atölyesi Atölyemor 1 Temmuz 2004'te başlıyor. Atölyemor; alanlarındaki deneyim ve birikimlerini atölye katılımcılarına aktaracak sinema sektöründen profesyonel kadınların danışmanlığıyla sürdürülecek. Atölye danışmanları ilk kez sinema yapacak on beş kadınla, tüm süreçleriyle bir filmin yapım bilgilerini paylaşacak ve yine onların desteğiyle atölyenin sonucunda: Aralık 2004'te beş film tamamlanmış olacak. Yani kadınların deneyimleri kadınların desteğiyle görünür olacak.

Atölye katılımcıları üçer kişilik gruplarla filmleri hazırlayacak. Filmler; belgesel, drama gibi atölye katılımcıları ve kolaylaştırıcılarınca belirlenecek çeşitli türlerde kısa ve orta metraj filmler olacak. Filmlerin tanıtım ve dağıtım çalışmaları: Filmmor, Rafineri ve Aritab'ın desteğiyle yürütülecek. Filmler yine kadın filmleri festivallerinin desteğiyle izleyiciyle buluşacak. İlk gösterimler; Filmmor Kadın Filmleri Festivali ve Uçan Süpürge Kadın Filmleri Festivali'nde gerçekleşecek.

Atölyemor Takvimi:
1- 15 Temmuz 2004
Film Okuma/Anlamlandırma Atölyesi
16- 30 Temmuz 2004
Hazırlık Atölyesi
Ağustos 2004
Senaryo Atölyesi
1 Eylül – 15 Ekim 2004
Çekim Atölyesi
15 Ekim 2004 - 30 Kasım 2004
Kurgu Atölyesi

Atölye Danışmanları:
Biket İlhan; Çekim / Drama
Esra Biryıldız; Hazırlık
Gülşen Duran; Kurgu
Hülya Uğur Tanrıöver: Film Okuma
Işıl Özgentürk: Hazırlık
Serpil Kırel: Senaryo
Şehbal Şenyurt: Çekim , Belgesel
Yeşim Ustaoğlu: Hazırlık

Detalı Bilgi İçin:
www.filmmor.com
İletişim için:
atolyemor@filmmor.com
Filmmor Kadın Kooperatifi
'Kadınlar Sinema Yapıyor'

Haziran / Beyhan / Nermin

güzellik başa bela

varlığı bir dert yokluğu yara

Sonunda yaz geldi. Herkes için açılıp saçılma vaktı. Hoş Füruzan Teyze'nin deyimiyle artık kışın da açılıp saçılınıyor. Pantolonlar düşük bel. Kızlar atlet giymiyorlar. Boğazlı kazakların altında bir karış açık beller. Geçenlerde doktor bir arkadaşım, düşük bel pantolon modasıyla birlikte özellikle genç kadınlarda böbrek rahatsızlıklarından hastaneye gelenlerde artış olduğunu söylüyordu. İstatistiki bir veri yok tabii bu konuda elimizde ama mantıklı. Kışın ortasında bel açık dolaşılmaz diye öğrenmiştik gerçi biz de. Moda böyle olunca, yaz da gelince bütün kadınların selülöit, kilo, bronzlaşma, lekeler başlıklı konuşmalarının sayısında artış oluyor haliyle. Bilhassa evde yalnızken aynanın karşısına geçilip kilolara bakılıyor, her geçen yılın bedenimizde bıraktığı izler beynimize kazınmıyor mu? Geçen yıldan bu yana ne değişmişti sahi? Alınan üç-beş kilo, yaşa bağlı olarak değişen çizgiler, otuzlu yaşlarda bel bölgesine yerleşen yeni bir kat daha... Hepsi bu değil elbette. Maneviyatımızda da oluyor bir takım değişiklikler aslında, olgunlaşıyor, "akıllanıyor", dersler alıyor, tecrübe arttırıyoruz. Ama insan yeni aldığı bikiniyi denerken ne yapsın maneviyatı aklından o iğrenç Eti Form reklamını çıkaramıyor ki! Peki nasıl olacak bu işler? Hangi sınıftan, hangi yaştan, hangi siyasi görüşten olursa olsun bütün kadınlar, hepimiz güzel olmak, güzel görünmek istiyoruz. Fakat bizler birbirimizden ne kadar farklı olursak olalım, önümüze konulan modeller aynı. Zayıf, uzun boylu, tercihan sarışın, hep bakımlı, hep modaya uygun giyinen mankenler. Herkes imkânına göre ucuzunu, pahalısını alıyor, giyiyor, sürüyor, bakıyor kendine. Burnumuzun kemerine takıyoruz önce, sonra diz kapağımızdaki yağlara kadar varıyor iş. Dur durak tanımayan bir güzelleşme arzusuyla yanıp tutuşuyor, hiçbir şeyle yetinmiyoruz. Biri bitiyor, diğeri başlıyor. Konu güzellik olunca laf bitmez gördüğünüz gibi. Ağdadan, epilasyona, zayıflamaktan, estetiğe konuşacak çok şey var. En iyisi biz boşverelim güzelliği müzelliği, canımız ne istiyorsa onu yapalım. İstiyorsak rejim, istiyorsak estetik. İstersek ruj, rimel, istemezsek sürme, rastık. İster açılırız, ister kapanırız. Öyle değil mi? Kime ne?

Bütün bu sorunlardan sonra biz de bir soralım dedik, ünlü, ünsüz, ev kadını, müzisyen, çalışan, çalışmayan kadınlar güzellikle ilgili ne düşünüyorlardı acaba? Her biri cevaplarıyla duygularımıza tercüman oldu. İlgiyle okuyacağınızı düşünüyoruz.

Lafı Füruzan Teyze'nin özlü sözüyle kapatalım. "Şahsiyetini bulmuş kadın, güzel kadındır!"

Ne olsa bizde şahsiyetin kralı var!...

Benim mi bu portakal yüzey?

Tülay, Kırtasiyeci

Ben erken bir tatil yaptım, benim için çok dramatik oldu. Bir sene önce doğum yapmıştım. Tatil fotoğrafları çıktığında ağlayasım geldi. Üstümden sarkan bir göbek... Ve acımasız eşim arkadan çekmiş, yani olamaz bu selüloitler, bu portakal yüzey. Güzel olmak istemek bence çok doğal. "Kadınlar zorlama bir güzellik çabasında olmamalı," gibi bir iddia çok saçma bence. Ama bu zayıflık hastalığı başka bir şey. Rahmetli Üstün Korugan, yeni öldü, diyetisyen profesör, dükkâna gelen bir müşterimizdi. Mesela, mankenlerin kilosunun anormal olduğunu söylerdi. Yani, o kiloda vücut kadınlık hormonu salgılamıyormuş. Hepimiz onlara benzemeye çalışıyoruz. Kendimi de katayım, versem beş kilo, yine kilo vermeyi isterim. Ama, hakikaten sağlıklı olmak için kilo vermeye çalışmak mantıklı geliyor bana. Bu gençleşme merakı, botoksun filan da, biraz teknolojinin gelişmesiyle, yeni şeylerin bulunmasıyla ilgili olduğunu düşünüyorum.

İbne değil, bakımlıyım diyen erkekler...

Vildan, İşletmeci

Artık güzellik sadece kadınları değil, erkekleri de, çocukları da ilgilendiren bir şeymiş gibi geliyor bana. Bir süredir özellikle. Devamlı bir "bakımlı erkek" muhabbeti var gazetelerde filan. İşte, "ibne değilim bakımlıyım, şuyum, buyum" lafı çok geziyor gazetelerde. Eskiden sadece kadınlar ilgilenirdi. Ama artık arzunun nesnesi kadınlar, erkekler, çocuklar. Bence bütün bu mesele yaşla ilgili. Yaşlanmaya karşı oluşturulmuş bir şeyler var. İşte, "yaşlanamayacağız, genç tutacağız, gergin olacağız," şudur budur. Bu anoreksiya filan da biraz şey gibi, paran varsa iyi yerde kürtaj olursun, paran yoksa kötü yerde kürtaj olursun. Zenginler en iyi imkânlara sahip, fakirlerde bu yola düşüyor. Bir de şu var, artık kimse kendinden memnun değil. Kimsenin kendinden memnun olmaması üzerinden de bir tüketim var. Böyle bir pazar var. Dolayısıyla aslında bütün bunlara, sınıfsal da, cinsiyetçi de, ırkçı da bakılabilir. Artık güzellik sadece, "neden kadınlar zayıflamak zorunda, neden beğenilmenin nesnesi kadınlar," diye konuşulacak bir konu olmaktan çıktı. Genel bir mutsuzluk halinin yansıması gibi. Hani insan mutsuzken kendisine döner ya, kendini hırpalar, kendimize dönüyoruz, gerdiriyoruz, sonra bir daha, yine mutlu olamıyoruz.

Havuz başında güzellik...

Ayça Şen, Gazeteci

Ya ben hiç anlamıyorum böyle şeylerden. Bilemiyorum. Yani herkese hak veriyorum. Tabii güzel olmaya çalışıyor herkes. Bunu şimdi havuz başında daha iyi anlıyorum.

Aaaa çok kilo almışsın!

Aylin Aslım, Müzisyen

Ya insanlar, üç sene sonra ne olacağını bilmedikleri bir şeyi beyinlerine, alınlarına, kaşlarına enjekte ediyorlar. Bu kadar gözleri kararmış. Bir de ben şuna hastayım, Boğaziçi'ndeyken, bir tane kız vardı doktora öğrencisi, tezini "Türk insanının kilo takıntısı" üzerine kurmuştu. Mesela birisiyle karşılaşmışsın, hemen, "aa, çok kilo almışsın." Bu çok hastalıklı bir şey. Ben şimdi mesela beş yıldır tatil yapmıyordum, tatile gittim on beş günlüğüne, orada da açık havada deli gibi yedim içtim. İnternet sitelerinden bilmem ne röportajlarına kadar, "aa, Aylin çok kilo almışsın," "aa, ne iyi tatil yapmışsın keyfine bakmışsın," değil yani. Başkasının ne dediği senin için o kadar önemli ki, hayatı zehir ediyorsun kendine. Rakı içmiyorsun, meze, dondurma yemiyorsun kilo vereceğim diye.

Yeni neslin bohem kılıkları

Füruzan, Ev kadını

Bizim zamanımızda pek öyle kilo sorunu yoktu. Daha çok yüz güzelliği önemliydi. Tabii çok büyük kilolar göze batardı. Saçlarımıza özen gösterirdik ama yine böyle büyük bakımlar yoktu o zamanlar, temiz tutmaya çalışırdık. Ama bizim zamanımızda güzellikten çok şahsiyet öne çıkardı. Zaten şahsiyetini bulmuş bir insan da güzel görünürdü. Tam karakterini oturtmuş kadınlar daha bir ilgi çekici olurdu. Bu kadar büyük gardıroplar yoktu. Özellikle harp yıllarında hepimizin çok kısıtlı imkânları vardı. Benim genç kızlık zamanımda, hepimizin bir-iki bilemedin beş giysisi olurdu. O yüzden pek moda diye bir şey yoktu. Klasik şeylerimiz vardı, bir yere gidilirken mutlaka özen gösterilirdi, yani herkesin, böyle bir yerde giyilecek bir elbisesi olurdu. Temiz olmak çok önemliydi. Bizde makyaj da yoktu, ancak dudaklarımızı boyardık. Hatta annem on sekizimde dudaklarımı boyadığım için bana çok kızmıştı. Bir de mutfaklar da bu kadar büyük değildi. Çer-çöp cinsinden gıda maddeleri bulunmazdı. Bizim zamanımızda teneffüslerde çikolatayla simit yerdik, başka bir şey yoktu. Sebze ve et çok yerdik o yüzden fazla kilo almazdık. Güzellik çok da önemsenecek bir şey değildi. Yüz güzelliği çarpardı.

Bugünü ben pek değerlendiremiyorum. Çünkü yeni nesil bu bohem kılıklarıyla bende pis bir intiba bırakıyor, hiç kusura bakmayın. Belden aşağılarına bakmak istemiyorum. O kot pantolonlar kullanımı çok kolay olmasına rağmen bende çok kötü bir pislik imajı uyandırıyor. Biz ayakkabıda çok şıktık, çok güzel pabuçlar giyerdik. Birinin bir lafı vardır, "eskiden kadınlar topuklu pabuçların üstünde sekerek yürürlerdi. Şimdiki kadınlar düz taban pabuçlarının üstünde ağır bir vajinal muayeneden çıkmış gibi yürüyorlar," diyor. Mokasen ayakkabı bile yoktu. Ama bir paltomuz olmasına

çok dikkat edilirdi. Güzelliğinizle şahsiyetinizi bağdaştırmanız gerekirdi, o çok önemliydi. Ben üniversiteye geçtiğim sene bunların farkına vardım. Bir dostum vardı, çok güzel birisi değildi, Devlet Tiyatrolarında tercüman olarak çalışıyordu. Ona babası, "senin doğuştan gelen öyle fazla bir güzelliğin yok, gel sana bir hikâye anlatayım ondan ders al," demiş. Hikâye de, arkadaşımın babasının Viyana'da gittiği bir kongreyle alakalıymış. Kongrede çok güzel, sarışın bir hanım varmış, herkes onun başında toplanmış. Ancak beş dakika sonra herkes cılız, pek güzel olmayan bir kadınla konuşuyormuş. Babası ona, "sen bu sarışın olamayacağına göre, kafanı ona göre çalıştır," demiş. Nitekim arkadaşım da bir kadın olarak çok iyi bir yerdeydi. Tabii benim anlattığım yıllar harbin hemen sonrasında, bir metre kumaş bile yoktu. Ben lise 2'deyken antlaşma imzalandı. O sene ben okulun çayına gidecek kılık bulamadım. Annem çok üzülmüştü, ertesi sene bana kumaş aldı. Sonra birden Avrupa ekonomisi düzeldi, kumaşlar ortaya çıktı. 1955'ten sonraki yıllarda refah gördük. En güzel yıllarda onlardı. Moda olarak da çok güzeldi, bol etekler, altında jüponlar... Makyaj yapmasını da bilmezdik, ben nişan törenimde gözlerimi boyamamıştım. Şimdi bana en dokunan şey, herkesin fabrikadan çıkmış gibi tek tip görünmesi. Bu kadar taklitçi olunması beni çok üzüyor. Mesela kızım küçüktü, bir gün sinemaya gitmiştik. Bütün kadınların saçları da aynıydı, o sene çiçekli etekler modaydı, onlar da aynıydı. Kızım, "anne bak, herkes aynı," dedi. Birisi şöyle derli toplu bir kılıkla çıktığı zaman müthiş hoşlanıyorum. Bu neslin en büyük hatası, konulan çerçeveleri kıramaması. Hadi kot pantolonu fark ettik, çok kolay giyilen bir şey ama bluzlar da aynı. Bazen pazarda mont gibi bir şeyler beğeniyorum ama, ben de onlara benzeyeceğim diye almıyorum. Kırkın üzerindeki hanımlar bu konuda genç kızlara göre biraz daha dikkatliler. Artık genç kızlar daha güzel bulunuyor. Halbuki yaş büyüdükçe kendinize ait bir şahsiyetiniz oluyor, bu da güzelliğinizi etkiliyor. Çünkü olgun kadın her şeyi biliyor. Duruşunun, kendine yakışanın farkında. Bizim zamanımızda şimdiki kadar genç kadın merakı yoktu. Herkes kendi yaşındakilerle beraber olurdu. Şimdi kimse yaşlılığı kabul etmiyor.

Yorgun bakışlar, tef suratlar

Pakize Suda, Gazeteci

Buna da çok kaptırmamak lazım. Sonu iyi olmuyor böyle insanların. İki tane üç tane kırışık gördükleri zaman, bu işin sonu başka şeylere gider yani hiç iyi bir şey değil. Bu kadar güzellikleriyle uğraşacaklarına ben diyorum ki bunu daha çok meşguliyeti olmayan insanlar yapıyor. Gerçi iş kadınları da yapıyor artık. Gidiyor boş vakitlerinde hani öğle tatillerinde bile gidip bir şeyler yaptıranlar var, öyle ufak tefek şeylere bir şey demiyorum. Ama belli bir ölçüyü aştıktan sonra çok tehlikeli oluyor. Çok mutsuz oluyorlar, onun sonu yok çünkü, yani önüne de geçemezsin bunun. Allah'ın kadına verdiği en büyük ceza yaşlılık. Erkekler için demiyorum aynı şeyi. Erkek yaşlandıkça o da yakışıyor, bu da yakışıyor ama bilhassa kendiyle çok meşgul kadınlar çok mutsuz oluyorlar ve olmaya da mahkûmlar. Ben diyorum ki ipin ucunu bıraksınlar artık. Sağlıklı vücut için her şeye varım. Ama çok güzel olmak için yapılan çok fazla şeye (normal estetiklere de varım) yok. Her yerini yaptıran insan biliyorum ben. Yatıp masaya beş-altı yerini yaptıran insanlar var. Mutlu oluyorlarsa yaptırsınlar bu onların problemi yaptırsınlar ama sonu iyi değil. Bir yerini yaptırıyorsun başka bir yerinden başka bir şey çıkıyor. Bilmem nereni yaptırıyorsun onun yanındaki başka bir yer gidiyor. Bazıları da çok çirkinleşiyor. Artık çünkü bakışlar yorgun, suratlar da tef gibi gergin olunca çok çirkin oluyor. Çünkü bakış yorgun. Allah'ın verdiği o bakışı maalesef düzeltemiyorsun. Onun çaresi yok, yoruluyor bakışlar. Tef gibi gergin suratlar dolaşıyor ortada.

Koyun gibi baktıktan sonra ne anlamı var güzelliğin

Derya Alabora, Oyuncu

Valla, aslında ben her zaman insanın kendine bakması gerektiğini düşünen bir insanım. Ama çağımızın geldiği noktada bu artık çok şizofrenik bir boyut aldı. Herkeste zayıflama, güzelleşme takıntısı... Bu, insanların beyinleriyle, yetenekleriyle öne çıkmasından çok, fizikleriyle öne çıkmalarını sağlıyor. Fizikle öne çıkmanın ne gibi bir önemi vardır ben hayatım boyunca anlamadım. Herkes daha zayıf ve güzel olmaya çalışınca, hastalıklı bir toplum haline geldik. Başka bir taraftan baktığında, ben oyuncu olarak kendime dikkat ederim, çünkü sahneye çıkıyorum. Evet, fazla kilo almamaya dikkat ederim. Ne kadar dikkat etsem de tabii ki kilo alıyorum ama hiçbir zaman kendimi salıp da bin kilo olmam. Yiyeceklerime dikkat ederim, spor yaparım filan. Bu, benim mesleğim açısından önemli bir şey. Ama benim mesleğimde ne kadar güzel olursanız olun, eğer yeteneğiniz yoksa çok çirkinleşebilirsiniz. Bilginin arkada kalmasıyla çok aptal bir dirim oluştu. Güzellik zaten, illa bilmem ne burun, kalın dudak demek değil. Yüzündeki ifade, karşındakiyle paylaştıklarındır yaşam. Yoksa istediğin kadar güzel ol, koyun gibi baktıktan sonra hiçbir anlamı yok.

güzellik
baza bela

bir kadın ve hiç biraz da...

Birinci olup da o kıytırık tacı almaya "hak kazanan"lar illa ki göz yaşlarını tutamaz, bundan sonrası için kendilerine çizdikleri yol haritalarından, ne büyük işler yapacaklarından dem vururlardı. Ne yapabilirdi ki bu kadınlar? Her gittikleri yerde, her yaptıkları işte, tek referansları güzellik olan, kendilerini başka hiçbir şekilde var edebilme şansı...

Kendi halimde evimde oturmuş, hiçbir kanalı göstermeyen televizyonumun ayarlarıyla uğraşıyor, bir iki şık kanal bulabilmek umuduyla keşif çalışmaları yapıyordum. Derken, ekranda Star logolu – benim televizyonum için- yepyeni bir kanal belirdi. Yüksek teknolojiye ulaşmanın, iletişim çağını yaşamanın derin hazzını duymak üzereydim ki, onca kanal, onca program içinden bula bula akıllara ziyan bir güzellik yarışması bulduğumu dehşetle fark ettim. Karşımdaki ekranda bütün ihtişamıyla duran "o şey" Kainat Güzellik Yarışması"ydı. Bir takım adamlar, yanyana dizilmiş, beğenilmeyi, seçilmeyi bekleyen bir takım kadınları seçiyorlardı vücutlarını muhtelif parçalara ayırıp ölçülendirerek. Manavdan karpuz seçer gibi ya da daha kötüsü... Her işte bir hayır vardır diyerek, uzun süre izlenmesi halinde pek çok yan etkisi olabilecek bu eşsiz programı izlemeye koyuldum.

Bir dönem bütün özel televizyonlar, kendi isimleriyle güzellik yarışması düzenlerdi. Herşeyin bir güzeli olurdu o zaman. Saç güzeli, yüz güzeli, sempati güzeli... Kendi mahallesinde şortla gezemeyen genç kadınlar, tuhaf bir biçimde podyumda yarı çıplak dolaşır; bu durum, aile meclisi ve her daim söyleyecek sözü olan "elalem" tarafından da son derce meşru görülürdü. İşin sonunda meşhur olmak, dizilerde oynamak, bol para kazanmak falan vardı çünkü. Bütün o kadınlar, bütün bir hayat boyu bol bol ot yiyerek, yediklerini kusan blumik kimselere dönüşerek her daim ince tutmayı becerebildikleri bedenlerini "güvenle" sergilerken, otuz iki diş tekmili birden gülümser, Süha Özgermi gibi kadrolu jüri bozuntularına kendilerini beğendirmeye çalışırlardı. Garip bir duygu olmalıydı bu. Göğüslerine, kalçalarına not verecek insanların önünde dikilip, kendini beğendirmeye, puan toplamaya çalışma hadisesi yani. Bir kere kimdi bu adamlar? Hangi vasıflarından dolayı jüriye seçilmişlerdi? Dahası kim bulup getirmiş, oraya oturtmuştu onları? Çoğu bol para/bol zampara/ bol göbek/ bol kel/ işadamıydı. Kim koyuyordu

güzellik kanunlarını, kriterleri kim belirliyordu ve bu abuk adamlar neye göre seçiyordu bu yirmi kadının içinden "Türkiye'nin en güzeli"ni? İşleri güçleri yok muydu bu insanların? Bu yarışmaya katılanlar, doğuştan taşıdıkları bir takım özellikleri niye bu kadar önemsiyor, ille de tescil istiyordu? Hele ki o koca koca adamlar, ağızlarındaki salyalara hâkim olamayarak, çocukları yaşında kızların vücut kıvrımlarına puan verirken acaba neler hissediyordu? Birinci olup da o kıytırık tacı almaya "hak kazanan"lar illa ki göz yaşlarını tutamaz, bundan sonrası için kendilerine çizdikleri yol haritalarından, ne büyük işler yapacaklarından dem vururlardı. Ne yapabilirdi ki bu kadınlar? Her gittikleri yerde, her yaptıkları işte, tek referansları güzellik olan, kendilerini başka hiçbir şekilde var edebilme şansı bulamayacak bu kadınlar, kendilerine nasıl bir yol haritası çizdiler? "Güzel" olmak, böyle tanımlanmak kolay bir iş miydi? Holywood'un kendisini sıkıştırdığı kapandan, üzerine yapışan "aptal sarışın" yaftasından kurtulmak isteyen Marlyin Monroe, bir hevesle kitap okumaya kalktığında, röportaja gelen gazeteciler, "bu kitapları başının üzerine koyarak dik yürüme çalışmaları mı yapıyorsun?" diye sormamışlar mıydı ona edepsizce/küstahça. Ve onun gibi niceleri güzellik payesini bir zaman sonra ağır bir yük, büyük bir ceza gibi taşımaya mahkûm olmamışlar mıydı? Bütün bu yarışmalar, kadınları kendi bedenlerine hapsetmekten öteye gidebilir miydi? Bu yarışmalardan arta kalan kadınların kimileri kendi rızalarıyla sıkışıp kaldıkları bu cendereden çıkmanın yollarını aradı. Kimi hayırlı bir kısmet bulup, çoluk çocuğa karıştı. Usturuplu kıyafetlere bürünüp, "nasıl şirin/ nasıl hanımefendi/ nasıl harikulade bir Türk kadını olacağını şaşırdı. Güzel yüzünü, bir aile kadınına yakışacak türden reklamlarda görebilir olduk ancak. Kimisi özel kanallara haber spikeri oldu. Onları bir daha mayoyla falan görmek mümkün olmadı. Ayıla bayıla girip, gözyaşları içinde birinci seçildikleri yarışmayı nasıl unutacaklarını/ unutturacaklarını şaşırdılar. Diğerleri ne oldu? Karşılarında dikilen leş kargalarına kendilerini beğendirme savaşı verirken, kendilerini hiç aşağılanmış, kalça ve memeden ibaret görülmüş, küçük düşmüş hissetmediler mi? Ben görünenden daha fazlasıyım demek istemediler mi? Bu modern et pazarından çıktıktan sonra, hayatlarının geri kalanını "en değerli hazinelerini" bedenlerini muhafaza etmeye mi vakfettiler? Bir sürü eziyete katlanıp, estetik cerrahlarının kapılarını mı aşındırdılar? "İdeal" güzelliği korumak yahut ona ulaşmak için vücutlarında kesilip biçilmedik yer bırakmadılar mı? Günün birinde yaşlanıp, kırıştıkları zaman, tarumar olan o katıksız özgüvenleriyle başbaşa mı kaldılar? Ben kanalı bulduğum vakit, meşhur soru-cevap kısmına gelinmişti. Cevap verecek olan, yüzündeki o manasız gülümsemeyi bir an olsun yitirmeyen sarışın Amerikalı güzeldi. Hem Amerikalı hem de yarışmaya katılmış diye düşündüm içimden. Daha ne olsundu ki... Soruyu duyduğumda, çok yanlış bir zamanda çok yanlış bir yerde olduğumu düşündüm. Kim bilir neler duyacak, dumur dehlizlerinde kaybolacaktım. "Bir kadının hayattaki amaçları ve görevleri ne olmalıdır?" diye soruluyordu bol sarışın/ bol diş/ bol bacak / bol Amerikan kadına. Ve söyledi, yumurtladı, ülkesini, kendisini, dünyasını, bütün bu yarışmaların sırtını dayadığı, sıkı sıkıya bağlandığı erkek egemen düzenin sonsuz dehasını. "Çocuk doğurmak ve evi çekip çevirmektir." Durdum. Yıkanacak bulaşıklar, bakılacak çocuklar vardı. Sinirli ve huysuz kocalar, dayakçı babalar bir de. Ve bir de hep güler yüzlü, bakımlı olmalıydık. Ölçülerimiz olmalıydı doksan altmış doksan. Bunu muhafaza edebilmek için her pazartesi diyete başlamalıydık. Buzdolabımızın üzerine, "iğrenç bir göbeğim var, çok çirkinim" gibilerinden laflar yazıp, mutfağa her girişimizde titreyip kendimize gelmeliydik. El sürmeyeceğimiz yemekler yapmalıydık kocalarımıza. Zira erkeğe göbek yakışır/ ihtişam katardı ve yakışıklılık aranmazdı onlarda. Kendimizi ha bire başka kadınlarla karşılaştırmalı, kıyaslamalı, hep daha güzel/ daha güzel olmaya çalışmalıydık. Dört dörtlük bir kadın olmalıydık yani. Bir kadın ve hiç biraz da.

Yıldız Tekgönül:

beyaz bacağa bordo etek

Sadece kadınlar değil erkekler de ilgi duyuyor bu alandaki gelişmelere. Mesela lazerle erkekler daha çok ilgileniyor. Aslında erkekler de çok kıllı olmak istemiyorlar. Erkekler de sırtlarındaki, enselerinde, boyunlarındaki kıllardan onlar da hoşlanmıyorlar. İnsan gibi görünmek istiyorlar

Etiler'de lüks bir güzellik merkezine gidiyoruz. Paspal değilsek bile bakımlı da sayılmayız hani. Bildiğiniz pantolon-tişört vaziyeti. Bizde hal buyken müşteriler bakımını yaptırmış birer birer çıkıyor. Kimi kuaförden, kimi solaryumdan, kimi de iğneli epilasyondan, inceltme seanslarından. Merkezin çalışanları da bir nevi doktor gibi. Estetikçi Yıldız Tekgönül 1989'dan bu yana bu işi yapıyor. Mesai saatinin bitmesiyle, biz de ona sorduk sorularımızı. Uzman gözüyle acaba o nasıl bakıyordu güzellik anlayışına ve güzelleşme çabalarına.

Sizce nedir güzellik?

Aslında bu konuda bizim kendi bilgimize sahip olduğumuzu düşünmüyorum. Bu öğretilen bir şey. Yani seneden seneye, kuşaktan kuşağa farklılıklar gösteriyor. Bugün kadınlar beyaz bacaklarla etek giymeye utanıyorlar. Bunu estetik olarak kötü görüyorlar. Herkes solaryuma giriyor bu yüzden. Ki solaryumun cilt sağlığı açısından çok sık uygulanırsa kötü sonuçlar doğurabildiği biliniyor. Buna rağmen çok sık yaptıranlar var. Ama bundan yirmi yıl önce beyaz ten daha makbul bir şeydi. Hatırlıyorum biz çocukken bacaklarımızı yan yana koyar hangimizinki daha beyaz diye yarıştırıyorduk. Şimdi de hangimizinki daha esmer şeklinde oluyor. O nedenle varolan, gözümüzün alıştığı güzellik bence öğrendiğimiz bir şey. Solaryumda bu öğretilmişlik çok belirgin yaşanan bir durum. Esasında öğretildiğinin de farkına varmadığımız bir durum bu. Cilt bakımı, selüloit gibi şeyler, kilo bunların hepsi sağlık problemi olabilir. Ama insanın ten rengi bir sağlık problemi yaratmadığı halde değiştirilmek isteniyor.

Esmer bir tenin daha sağlıklı bir görüntü sunduğu söylenir...

Şöyle bir şey var tabii. Lekelerin daha az görünmesi kolaylaşıyor. Ayrıca çok fazla makyaja gerek kalmıyor. Ama bir sürü de dezavantajı var. Onlar gözardı ediliyor. Bronzluğun vücudu daha güzel gösterdiği düşünülüyor. Çünkü bütün bilboardlar, dergilerdeki her şey bronzluğun güzel olduğu üzerine kurgulanıyor. Tabii ki bronzluğa dayalı bir sektör var. Bunu gözardı etmemek lazım. Adamlar bir sürü şeyi bronzluğa göre üretmişler. Yıllar öncesinden bugüne bronzluğa göre yatırımlar yapmışlar. Şimdi tekrar o yatırımları geriye döndürmek zaman ister. Ama değişeceği güne bu sektör karar verecektir. Belki de sağlığı riske atarak bronzlaşıyoruz. Bütün bunları düşündüğünüz zaman kadınlar biraz aklını kullansa, sağlığını riske atmaktansa daha doğrusu bunun öğretilmiş bir şey olduğunu fark etse kadınlar başka şeyleri de fark ederler ve çok şey değişecek.

Eskiden tatile gitmek bu kadar yaygın değildi ve bronz bir ten tatile gitmenin ve yanmış olmanın buna harcayacak paranın olduğunu gösterirdi. Bu nedenle de bronzlaşma biraz daha popüler oldu galiba...

Evet o da doğru. Ben tatile gittim mesela, dört-beş günlüğüne. Bazı insanlar dönüşte sadece bronzlaşıp bronzlaşmadığımı sordular. Tatile gitmek deyince tek bu soruluyor. Ne zaman ki artık tatil sadece deniz ve güneşlenmek olmaya başladı, böyle oldu... Beyaz tenliler aşağılanıyor resmen. "Ne o öyle yoğurt gibi gezecek misin?" diyorlar. Biz bile sokakta bakıyorum, bembeyaz bacaklarla etek giymiş bir kadın kötü geliyor. O zaman biz de ona göre giyineceğiz. Mesela bordo çok güzel gider beyazla değil mi ama?

Artık televizyonda canlı yayınlarda botoks yapılan bir dönemdeyiz. İş beyaz bacakla da bitmiyor ki...

Botokslu yüz çok anlamsız gerçekten. Ama çok derin kırışıklıkları var ve onu çok mutsuz ediyorsa gerçekten, yapılabilir elbette. Ama ben tanık oluyorum daha yirmi beş otuz yaşında genç kadınlar botoks yaptırıyorlar. Hepsinde aynı ifadesiz bakışlarla, açılmış kocaman gözlerle bakarak dolanıyorlar sonra.

Yaşlanmak bu kadar kötü bir şey mi sizce?

Şu anda trend aslında anti-ageng. Yaşlanmadan kaçınma, engelleme, geçiştirme diye tanımlayabileceğimiz bir sektör oluştu artık. Ama bunda güzel bir yan var. Çünkü sadece yüzü veya cildi genç tutmanın dışında vücudun tüm sistemlerini de gençleştirmeyi hedefleyen bir şey. Yani beslenme, mineral, vitamin vs. gibi düzenli bir sistemle sağlıklı yaşama aslında bu. Belli gıdalara ağırlık vererek bunlarla eksik vitamin ve mineralleri kapatabiliyorsunuz. Bu yanıyla da kötü bir şey değil. Daha çok yaşayıp daha fazla insanın başına belalar açabilirsiniz tabii. O yüzden ben anti-agenge çok kötü bir şey olarak bakmıyorum. Ama olaya sadece kırışıklıklarım diye bakanlara bunları da anlatmak lazım.

Sizce neden bu kadar önemli bu meseleler?

Aslında bu aynı zamana bir bilim. Esasında artık kozmetikle tıp birleşti. Anti-ageng için de bu geçerli hem kozmetik yanı var, hem de tıbbi ilgilendiren yanı var. Şöyle bir şey, tıp bir takım araştırmalar yapıyor ve bir takım iddialarda bulunuyor ve buna kozmetik de sahip çıkıyor. Veyahut da tam tersi oluyor. Bu ikisi hemen tabii bir sektörleşmeye gidiyor. Sistemin böylece

yeni bir sektör oluşturuyor ve ekonomik anlamda da çok kârlı bir sektör bu. Hem talep fazla, üstelik yüksek gelir düzeyine sahip olanların talebinin en fazla olduğu alanlardan biri. Muhtemelen ileride ucuzlayacaktır. Bir de sadece kadınlar değil erkekler de ilgi duyuyor bu alandaki gelişmelere. Mesela lazerle erkekler daha çok ilgileniyor. Aslında erkekler de çok kıllı olmak istemiyorlar. Erkekler de sırtlarındaki, enselerinde, boyunlarındaki kıllardan onlar da hoşlanmıyorlar. İnsan gibi görünmek istiyorlar. Tanıdığım bir erkek mesela bir film seyretmiş. Orada bir İtalyan erkeğinin göğsünü tıraş ettiğini görmüş. O vucuda çok özenmiş. Kendisi de tıraş olmuş ama tabii kıllar daha güçlü çıkınca lazere gelmeye karar vermiş Şimdi lazer yaptırıyor. Onlarda da var aynı öğrenme.

Siz ne yapıyorsunuz burada?
Ben vücut bakımında selüloit tedavisi yapıyorum. İncelme ve aynı zamanda bağ dokusu dediğimiz yani cilde elastikiyet sağlayan, sarkmasını önleyen bir bağ dokusu var. O bağ dokusunun gergin kalması için gerekli şeyleri yapıyorum. Bunların bir kısmı aletlerle de oluyor. Elle yapılan da oluyor.

Daha çok hangi yaş grubu kadınlar geliyor?
Belli bir yaş grubu yok. Çok geniş bir yelpaze. Yirmili yaşlarında olan kadın müşterilerim de var. Atmış yaşında müşterim de var. Bu ikisinin arasında basamak basamak değişik yaşlardan müşteriler geliyor.

Hangi yaş neyle daha çok ilgileniyor?
Genellikle selüloitle yirmili, otuzlu, kırklı yaşlarındaki kadınlar ilgileniyor. Yani daha genç yaşlar. Ama kırk ve üstü yaşlardakiler daha çok incelmeyle ilgileniyorlar. Çünkü menopozdan sonra kilo alma sorunları yaşanıyor ve başa çıkılamadığı noktada da uzman yardımı isteniyor. Diyetisyenler var. Eğer ihtiyaç duyulursa diyetisyene yönlendiriyoruz. Bazen bu çok önemli oluyor. Çünkü tiroit sorunu oluyor mesela, fark etmemiş ve bu yüzden kilo alıyor olabiliyor. O zaman en azından sağlık problemini fark etmiş ve çözmüş oluyor. Aslında çok genç yaşta çok kilo alınıyorsa metabolizmada bir sorun çıkma ihtimali artıyor.

Geçenlerde bir röportajda okumuştum. Bir estetik cerrah kendilerine başvuran müşterilerin bir kısmını psikiyatra gönderdiklerini söylüyordu...
Tabii bu tıp merkezlerde muhakkak doktorla çalışmak gerekir. Biz de doktor gözetiminde yapıyoruz birçok şeyi. Ben 1989'dan bu yana bu sektördeyim. Daha önce hep bağımsız çalışmıştım. İki yıldır da böyle bir yerde çalışıyorum. Birilerinin yanında ilk defa çalışıyorum. Normal çalışma saatlerimiz on saati buluyor. Bu yoğun dönemde on iki saati falan buluyor

En yoğun dönemleriniz hangileri yaz öncesi mi?
Şubat mart nisan mayıs ayları çok yoğun geçiyor. Yaza girerken başlıyor kadınlar gelmeye. Ben en yoğun mart, nisan ve mayısta çalışıyorum. Çünkü görünmeye başlanacak. Kapalı giysiler çıkacak.

Kime güzel görünmek istiyoruz sizce?
Ben hep şunu sorarım kadınlara yani merak ediyorum, kendi kendimize de sorarız bunu, "neden insan daha güzel görünmek istiyor? Kim için, kendisi için mi, erkekler için mi, başka kadınlara karşı bir rekabetten mi?" Kadınlarda şöyle bir şey var ma benim gördüğüm kadınlar esasında erkekler için değil, evet sadece erkekler için güzelleşmek isteyen de var. Ama birçoğu ben kendimi iyi hissetmiyorum böyle diyor. Ama tabii bu cümlenin altında da yine rekabet var. Başka kadınlardan daha güzel olmak da var. Ama o rekabetin de altında erkekler var. O zinciri takip ettiğinde işin ucu yine erkeklere varıyor tabii. Ama bunu nasıl değiştireceğiz bilemiyorum. Bir yandan doğal bir yanı var. Doğada da hayvanlar birbirini etkilemek için kabarıyor filan. Ama oralarda bir ters durum var bizimkine göre. Onlarda erkekler daha çok süsleniyor. Bu ilkel kabilelerde de öyle erkekler süslenip kadınları elde etmeye çalışıyorlar

Yaşlılıkta da erkekler daha avantajlı değil mi?
Kesinlikle erkekler yaşlanıyor, beyaz saçlı, olgun yakışıklılar olarak görülüyorlar. Kadınlar kırk yaşına geldiğinde işi bitmiş gibi değerlendiriliyorlar. Erkeklerde de genç kadın merakı var ama sonuçta

O yüzden de kadınlar hiç yaşlanmak istemiyorlar. İşin ucunda erkeği genç kadına kaptırma problemi var çünkü...
Tam özgürleşmemiş olmakla da ilgisi var bunun. Her anlamda daha özgür düşünen kadınlar olabilsek böyle bir kaygıya düşmeyiz aslında.

Bir estetikçi olarak müşterilerinizle bunları konuşuyor musunuz?
Müşterilerimle konuşuyorum mesela, solaryumla ilgili falan. Çok düşünmüyorlar aslında. Çok kafa yormuyorlar bunlara. Kafa yorsalar mutsuz olacaklar.

Bir de bu kadar çabadan dolayı doğacak olumsuz şeyler için de artık çareler bulunuyor...
Para varsa yapacak bir şeyler hep var. Ben şimdi Etiler'de çalışıyorum. Ama ben yıllarca ineli epilasyon yaptım. Cilt bakımı filan. İlginçtir çok parası olmayan kadınlar da pazar parasından biriktirip bu işlere para harcayan kadınlar vardı.

Güzel ve bakımlı olmadığında ama bankaya bile gittiğinde gördüğün muamele değişiyor...
Tabii. Çok bakımlı, iyi kıyafetlerle bir yere gittiğinizde gördüğünüz muameleyle gündelik kıyafetler giydiğinizde gördüğünüz muamele çok farklı oluyor. Bizim kendimizi nesneleştirmeden bu konuları değerlendirmemiz gerekiyor. Her şeyi de çok sorgulamıyoruz bence. Asıl tartışma özgürleşmemizin yolunun nereden geçtiği sorusunu cevaplamakta yatıyor. Sonuç olarak şunu söylemek istiyorum kadınlar olarak uyanık olmak ve dayatmaların sınırlarını iyi belirlemek zorundayız. Tabii ki her insanın kendini hoş hissetmeye ihtiyacı vardır. Önemli olan kendini nesneleştirmemek. Trendlerin ve sektörün dayatmalarına karşı kendi beğenileriyle karşı durabilmek önemli. Hem bedensel hem de zihinsel özgürlüğün önünü kesmemek gerektiğini düşünüyorum.

Necla Akgökçe

söyle bakalım postmodernizm nedir?

Kadınlar Dile Düşünce, geçtiğimiz günlerde piyasaya çıkan bir kitap. Aldık, okuduk... Kitabın tanıtım paneli ve kokteyline davet edildiğimizi duyunca gidelim, kendimizi bilelim, etrafımızı tanıyalım dedik. Öyle bir dile düştük ki sormayın... Canımız sağolsun...

SICAK, nemli bir İstanbul akşamında Bayan N. Cağaloğlu'ndaki İletişim Han'ın en ust katında bulunan toplantı salonuna vardığında, salon yarı yarıya dolmuştu Birden toplantıyı birlikte izleyecekleri Ayşegül Hanım'ın orada olmadığını ve teybinde pilin bulunmadığını fark etti. "Galiba işler ters gidecek" diye düşundu... Kendinden beklenilmeyecek bir çeviklikle harekete geçti, aşağıya indi, pil aldı, geri dönduğune konuşmacılar masada yerlerini almışlardı...Olay, Sibel Irzık ile Jale Parla'nın editorluğunü yaptığı "Kadınlar dile düşünce" başlıklı "Edebıyat ve Toplumsal Cinsıyet" alt başlıklı kitabın tanıtım panel ve kokteylinde geçiyordu...

Evet, Turkiye'de öyle harıl harıl kadın kitapları basılmıyor. Pek çok yayınevi lutuf edıp bu işe soyunmuşlar triplerine giriyorlar kadın kıtaplarını basarken

Tanıtımlı, kokteyli bir kadın kıtabı, sırf bu nedenle bile ilgiyi hak etmektedır bizim görüşumüze göre.... Emeği geçenlere selamlarımızı yolluyoruz.

Konuşmacılar, kitabın editörleri Sıbel Irzık, Jale Parla, yazarlardan Deniz Tarba Ceylan ve son dönem kadın edebiyatçılarımızdan Muge Iplikçi'ydı.

Sıbel Irzık kıtabın Türk ye'de bir ılk olduğunu vurgulayarak başladı konuşmasına ve şöyle devam etti: "Tabii ki cınsıyet uzerıne, kadınlar uzerine ve edebiyat üzerıne çok çeşıtli çalışmalar yapıldı ama bunlar genellikle makale duzeyinde kalmışlardı. Yapılan çalışmaların çoğu edebıyatta kadın imgesi uzerıne yoğunlaşmış, o alanda kısıtlı kalmıştı. Bız ise özellikle toplumsal cinsıyet alanına yoğunlaşan yazıları bir araya getırdık. Ayrıca 'bir takım edebıyat eserlerinde kadınlar hakkında ne söylenıyor', sorusunun ötesıne geçmeye çalışan yazıları kitaba alarak alanı biraz daha genişletip, ilerletelim istedik. Yazarın cinsıyetı, karakterın cinsiyetı, dılde cinsiyet nasıl kurulur, gıbı sorulara ilginç yanıtlar getıren yazılar var bu kıtapta." "Kadınlar dile duşünce" isminin tesaduf olmadığını dile getiren, kıtabın da ısım annesı Irzık: "Amacımız toplumsal cinsiyetın ne kadar dılde olan bir şey olduğuna, dılle ılgılı bir şey olduğuna ve o yüzden de edebiyatın bu işin ne kadar ortasında, temelinde bir yerde olduğuna vurgu yapmaktı. Bir de olumsuz gıbi gösterılen bır kavrama sahıp çıkıp onu olumlu hale getirmek de ıstiyorduk. Çunkü dile duşmek kadınları susturmak için çok sık kullanılan bir kavram" dedi... Olumsuzu olumlamak güzel de toplumsal cinsiyetin dılde ve dille olan bır şey olmasına tabii ki bızım durduğumuz yerden ıtiraz edilebılir. Dil sonuçta deneyımleri, yakalar, yansıtır ve kopyalar...

Kapıyı vurmak

Daha sonra söz alan Jale Parla ise kadının sokağa çıkması ile romanın ortaya çıkması arasındaki bağa dıkkat çekti.

İngiltere'de ilk romancıların kadın olduğunu vurgulayan Parla, konuşmasını şöyle sürdürdü: "Kadınlar yazıyla sokağa çıkarlar ve kimseyi tehdit etmeden sokağa çıkan bu kadınlar başlangıçta çok küçümsenirler. Sokağın lanetinden ancak sokağa çıkılarak kurtulabiliriz. İlk kadın romancılar kapıyı vurarak dışarı çıkan kadınlardı" dedi. Konuşmacılardan Deniz T. Ceylan, Jane Austan romanlarındaki temel kurgulara değindikten sonra, kadın karakterlerinin bu temel kurgular içinde yer alış biçimlerini irdeledi. Ceylan toplumsal cinsiyet analizinin metnin içinde saklı kaldığını, metinde yer alan yorumların sanki bu analize hizmet etmediği biçimindeki tespitimizi ise toplumsal cinsiyet analizinin Jane Austen romanlarını incelemede zaman zaman yetersiz kalabileceğini düşünduğu için bu analize başvurmadığını sözlerine ekledi.

Muge İplikçi erkek egemen bir dile doğmuş yazar olarak, dili ne kadar zorlayabilirse o kadar zorlayabildiğini söyleyerek, kadın yazarların 'karşı kahramana' ve kendi kimliklerini bile yerden yere vurabilecek bir 'anlatıya' ihtıyaçları olduğunu anlattı. Muge Iplıkçi dili zorlamak yerine anlatıyı değiştirmenın kadın yazarlar açısından daha uygun bir tutum olduğu duşuncesindeydı: "Korkularım var. O korkulardan kurtulmak istıyorum ve yazıyorum. Yazarken dile duşüyorum dile duştuğum yerde dile duşmüş başka kadınlarla rastlaşıyorum ve mutlu oluyorum.". "Korkularım var..." cümlesinin ne kadar gerçek ve kullanışlığı olduğunu, bayan N. de daha sonra anlayacaktı... Konuşmalar bittıkten sonra balkona çıkıldı. Kadınlı erkekli grup kıtap şerefine kadehlerını havaya kaldırıp, pastalarını yedı.

Postmodernizm eeeeee.....

Sonra sonra dınleyıcılerın sorularına geçıldı... Bayan N. belkı de haddını aşarak eskı tarihli makalelerınde maddeci bır feminist analizi temel alan edıtorlerın, son dönem yazılarında post modernist esinlemeler sezınlediği tespıtinden hareketle editörlere postmodernizmle aralarında bulunan mesafenın zaman içinde azalıp azalmadığını sordu. Edıtörler Bayan N.'nin yanıldığını söylediler. Sorun yoktu. Fakat ön sırada oturan hemcınsimız ayağa kalkarak, hınç dolu bir ıfadeyle "Söyle bakalım" dedi "Post modernizm nedir?"

"Allahım ya cevaplayamazsam?"... Elı ayağı birbirıne dolandı... Ve 20 kusur yıl gerılere gıtti... Tüm lıse hayatının ve üniversite dönemlerimın kabuslarının baş oyuncusu edebiyat öğretmeni Mefaret Hanım dikildi karşısına. "Çıkar bakalım aruz ölçusünu. Vay benım aptal kızım... Saçlarını kabartmasını bılıyorsun ama...."

Sonrası ele saç dolayarak tahtaya kafayı defalarca vurmalar... Lise yaşamı boyunda bayan N. sözlüye kalkmamak için meseleyi hep yazılılarda halletmeye çalışmıştı. Evet bizim de korkularımız var ve temel korkular çoğu zaman unutulamıyor.

Soruyu toparlayıp cevaplamak için bocalama sonra bır biçimde cevaplama. Cevabı nasıl da buldum sevinci... Daha sonra ise pişmanlık...Niye kendını mecbur hissediyorsun bee kadın.

Böyle bir ıktıdar gösterısine yanıt verılır mi? Üstelık te tartışılan bir kadın kitabı. Sonuç... Sonuç önce sokakta olan femizmin, akademi dışında da bilgisini edinmek elbette mumkundur ve feminizm muteber teorisi 'kuçük t' ile teorıdir... Kadınların yaşamına etkisi olmayan feminist bılgi, bizim camıada bılgıden sayılmaz...

Şımdı biraz kitaba değınelım. Kıtapta toplumsal cinsiyet açısından edebiyat eleştırisinin nasıl yapılacağına dair ufuk açıcı makeleler var. Ama bazı makeleler doğrudan bır edebiyat eleştırisi nıteliğinde. Toplumsal cınsıyetin belli bır tarıhsel dönemde kültürel olarak belırlenmiş cinsiyet rolleri olarak tanımlanması, onun bellı bır maddi zemın uzerinde yükseldiğinin de göstergesi aslında. Ve toplumsal cinsiyet açısından edebıyat incelemesi, kadınlık erkeklık rollerını deşıfre etmesının yanında bunların altında yatan maddı zemını de incelemeyi gerekli kılar. Bu da polıtik bir ıştır.

Ne demek istıyorum? "Taklıt Aşklardan Taklıt Romanlara Genel Kadın Yazarlığı" makalesının yazarı Süha Oğuzertem'in metnınden bır yorum cümlesi alayım: "Kadınları değil de kadını anlatma arzusu, buradaki ornekte, surekli olarak azize, orospu ve prenses gibi kalıplaşmış imgeleri, 'uçları koyu ve dıkti' ya da 'çıplak ve azgın kadın eti' gibi beylık anlatımları ısrarla devreye sokmak zorunda kalır."

Bizce Oğuzertem'ın Ahmet Altan romanlarını eleştirirken "kalıplaşmış imgeler veya beylık anlatımlar" dediği yorumlar, metindeki bır başka gerçeği, erkek egemenlığını ve yazarın cinsiyetçilığını gizliyor.. Bunun yorumcunun cınsiyeti ile alakalı olduğunu söylemekle çok mu işkilli davranmış oluyoruz... Toplumsal cınsiyet açısından edebiyat eleştırisi yapmak galıba metnın içinde kadın, erkek. kadınlık, erkeklık rolleri vs. gibi kavramları sık sık geçirmenin ötesinde, feminist bır yorumu da gerekli kılıyor. Bu da tabıı savunduğumuz feminizm anlayışı ile doğrudan ilıntılı...

Nilgün Yurdalan

sol kadına ne vaat ediyor? - 3

parti içinde mücadele şart

SDP (Sosyalist Demokrasi Partisi)'nden Hülya ve Dilay: "Kaynakların sosyalizmde de sanayiye mi, toplumsal hizmetlere mi ayrılacağı tartışmasında yaşanan pratikler hep kadınların aleyhine olmuş. Öncelik sanayi yatırımlarına verilmiş. Bizim önceliğimiz aynı zamanda kadınların sorunlarını çözmeye yönelik olacak. Kadın ezilmişliğinin giderilmesi "kalkınma"ya "feda" edilmeyecek."

Kadınlar olarak karma bir yapıda neler yaşıyorsunuz?

Hülya: Aslında erkeklerin değişmediğini, kadınların kazanımlarının erkekleri değiştirdiğini görüyorum. Yoksa bizim sessizleştiğimiz, koşullara alıştığımız durumda erkekler aynı erkekler oluyor. Feminist olarak bir karma grupta politika yapmak aslında kadın olarak yapmaktan daha zor bir şey. Çünkü daha diken üstünde oturuyor oluyorsunuz. Siyasal duzeyde erkek egemenliğini kavradığında yorumların daha dikkatli olmak zorunda. Kazanımların aslında kadınların kazanımı olduğunu erkeklerın ise çok değişmediğini, değiştiremediğimizi görüyorum. Ancak bizim uyanıklığımız, bizim kendimizi değiştirmiş olmamız, erkek egemenliğinin mudahalelerine karşı daha hazırlıklı olmamıza yol açıyor.

Dilay: Önumüze çıkan sorunlar doğrultusunda mucadeleler gelişiyor. Konuşmak kadınlar için zor bir şey. Bir de geçmişten devralınan erkek egemen anlayış dolayısıyla yaşanan bir baskı var kadınlar uzerinde. Gerçi ben daha az yaşadım diyebilirim. Çunkü biraz "anaerkıl" bir aileden geliyorum. Ama toplumsal yapılar dolayısıyla tabii ki yaşadık. Dolayısıyla da söz almak ya da konuşmak söz konusu olduğunda bir çekingenlik yaşıyor insan. Acaba yanlış yapacak mıyım, doğru söyleyebilecek mıyım, eleştirilecek miyim tarzında. Ama bunlar ustune giderek çozulebiliyor.

Partideki erkek egemenliğini aşındırmaya çalışırken yaşadığınız sorunlar neler?

Hülya: Erkekler kaç yaşında ve hangi deneyime sahip olurlarsa olsun hatta genel politikada daha az deneyimi olan erkekler bile kadınları bolerek ve bilginin tekelini kendilerinde sanarak erkek egemenliğini sürdürmek istiyorlar. Kadınlara ilişkin konularda bile erkekler kendi doğrularının tartışılmaz olduğunu duşunuyorlar.

Dilay: Biz örneğin dili önemsiyoruz mesela adam lafına karşı tepki verdiğimizde kuçümsuyorlar. Aynı zamanda mesela eviçi emek onların önemsemediği bir alan. Kadınların ezilmişliklerinin erkekleri de ilgilendirmesi gerekirken önemsemiyorlar, içselleştirmiyorlar Kadın alanıyla ilgilenmiyor ve bilgilenmiyorlar.

Kadınlarla ilgili kararları partide kadınlar alıyor değil mi? Kota var...

Dilay: Parti içinde farklı bakış açıları var. Ancak partıde yuzde 30 kadın kotası ve pozitif ayrımcılık var. Bunun üzerine kadın konferansımızda da daha ileri bir noktaya taşıyabilir miyiz diye tartışmalar yaptık.

Hülya:. Kotayla ilgili tahrifler de yaşıyoruz Ancak kadınlar tepki gösterdiğinde geri adım atıyorlar. Bunun dışında çoğulcu bir partı olduğumuz için farklı geleneklerden, farklı sosyalizm deneylerinden gelen bir suru insan var. Partının tuzuğünün yorumu bile farklı olabiliyor, uygulamalarda farklılıklar yaşanabiliyor. Kimi zaman gruplar arası mutabakatlar kotayı delme sonucunu yaratabiliyor. Tek başına kadınlara yönetimlerde yuzde 30 kota koymak kadınların politik aktivitesini arttırmaya yetmiyor. Erkek egemen uygulamalar her yeni erkek nesliyle yeniden yaşanıyor

SDP kadınların kurtuluşuna dair neler söylüyor?

Dilay Programımızda sosyalızm ön koşuldur dıyoruz. Yani kadınlar ezilen cinş olma konumlarını erkek egemenliğinin eklemlendiği kapitalist uretim ilişkilerini ortadan kaldırmadan değiştiremezler bu nedenle kadınlar mucadelelerini bütunluklu toplumsal kurtuluş mucadelelerine bağlamak zorundadırlar diyoruz. Ve yine tüm kadınlar ezilmektedır dıyoruz ve bunun üzerinden de feministlerle de birlikte diğer kadınlarla da birlikte bir ittifak polit'kası şeklinde her türlu özel alan da olabilir, TCK da olabilir, farklı talepler etrafında da olabilir, bir araya gelmeye özen gösteriyoruz.

Programdan açılmışken tüm muhalif kesimlerin ittifakını sağlamaya çalışmaya dair bir bölüm var. Karma bir yapıda feministler adına da söz söylenmiş oluyor.

Hülya: SDP kadın kurtuluşunun ve dığer kesimlerın temsilcisi olmadığından ve butün ezilenlerin ittifakından söz ediyor orada. Zaten kadın kurtuluş hareketi içinde de ideolojik mucadele sürüyor. Herkes kendi ideolojisini hâkim kılmaya çalışıyor Kuşkusuz beraber iş yapmanın öneminı gözden kaçırmadan. Örneğın bız medeni yasa çalışmalarına katıldık ama esas olarak medeni yasa mulklerin nasıl paylaşılacağıyla ılışkili. Bizim açımızdan işçi sınıfından kadınlar için medeni yasa aynı acılıyeti taşımıyor. Bu yuzden farklı öncelikleri olan kadınların ittıfakından da, sosyalıst hareketin kadın kurtuluş hareketiyle ittıfakının gereklı olduğundan da bahsediyoruz.

Ev içi emek erkeğin çıkarına değil mi? Ev içinde kadınlar erkekler tarafından sömürülmüyorlar mı?

Hülya: Ev içinde harcanan emek evdeki erkek

tarafından sömürulmuyor. Evdeki erkek aracılığıyla kullanılarak kapitalizmin hizmetine sunuluyor. Ev içindeki kadının emeğinin kullanım değeri ürettiğini düşünuyoruz.

Ev içi emek olmazsa erkek para vererek yaptıracak o işleri. Dolayısıyla burada bir sömürü var. Toplumsal cinsiyet anlayışından kaynaklanan sorunlar için ne tür çözümler öneriyorsunuz?

Hülya: Erkeğin tukettığı ev işi artı değer yaratıp sermaye olarak biriktirilemediği için sömürü olarak değerlendirmeyi doğru bulmuyoruz. Toplumsal cinsiyet rollerini yaratan maddi altyapının ortadan kalkması gerekir. Kadınların ev işlerini yuklenmesi kapitalizmin çıkarına olduğu için kapitalistler daima cinsiyetçi ışbolümünun sürmesinden yanadır. Erkek egemen ideoloji hayatın tum alanlarında toplumsal cinsiyet rollerinin devamlılığını sağlamaya çalışır.

Dilay: Sosyalizm kadınların rollerinin değişmesi için ön koşuldur. Tabii ki sosyalizmde de toplumsal cinsiyet rolleri kendiliğinden ortadan kalkmayacaktır. Bu ancak bugünden başlayan örgutlü kadın mucadelesiyle ve dayanışmasıyla mümkün olabilir. Cinsiyetçiliğe karşı mucadelede hedeflediğimiz alternatif toplum kurgusu doğrultusunda toplumsal alanda kadınların statulerinin değişmesini, kadınların cins olarak nasıl var olacaklarının taleplerinin üretılmesini sağlamak gerekli. Özel alandakı işlerin toplumsallaştırılması da hedeflerımız arasında. Bizim çoğulcu sosyalizm anlayışımız gereği, örgutlenme özgürluğünün olması kadınların politik guç halıne gelmesinin önunu açacaktır.

Hülya: Kadınların durumlarının değişmesi için kuşkusuz adımı atan erkekler olmayacak. Ortadan kaldırmanın yegane gucü kadınların örgütlü kurtuluş mucadelesi. Hem bugunden hem de özel mulkiyet ortadan kalktıktan sonra. Yaşanan reel sosyalizm örnekleri gösterdi ki kadın kurtuluşunun önünü yine kadınlar açacak.

Eviçi emeğin durumu ve toplumsal cinsiyetin ortadan kalkması için programda yazılı bir madde yok galiba.

Dilay: Programda bunlar var ama hayata geçirilmesi önemli.

Hülya: Kaynakların sosyalizmde de sanayiye mi toplumsal hizmetlere mi ayrılacağı tartışmasında yaşanan pratikler hep kadınların aleyhine olmuş. Öncelik sanayi yatırımlarına verilmiş. Bizim önceliğimiz aynı zamanda kadınların sorunlarını çözmeye yönelik olacak. Kadın ezılmışlığının gıderılmesi "kalkınma"ya "feda" edilmeyecek. Umudumuz sosyalizmde, örgutlu bir kadın kurtuluş hareketinin silahtan önce kreşe bütçe ayrılmasını sağlayabilmesi. Önce sanayileşme deyip yemekhaneler kapatıldığında bunun kadınlar için daha çok ev işi olduğunu biliyoruz. Tabii ev işini meşrulaştırmak için de nasıl bir ideolojik propagandanın yapıldığını yaşanan reel sosyalizm deneyleri bize gösterdi. Sosyalizm açısından kadınların ev içinde harcadıkları emeği kurtarmanın için yapılacak yatırımların diğer "kalkınma hamlelerinden" önemsiz olmadığını bugünden bildiğimiz için sadece "önkoşul sosyalizm" diyoruz. Kreş, çamaşırhane, yemekhane vs. g bi taleplerin sadece kadınlara aıt olmadığını duşünduğumuz için programın kadınlarla ilgili bölumune değil bir başka bölumune yazdık.

2004 8 martında mitinge sadece kadınların katılması kararı alınmıştı. Ama partinize üye olan bazı grup ve tek tek erkekler mitinge geldi. hem sizin kadın koordinasyonunun hem de kadın kurtuluş hareketinin kararını kırıyorlar ...

Hülya: Biz çoğulcu bir partiyiz ve herkesin ayrı eylem hakkı var. Bu yüzden parti içindeki farklılıklar sonucunda ortaya çıkan farklı eylemlere karşı bir yaptırım uygulanmıyor. 8 Martta olanlar ayrı eylem hakkı sınırı içinde değildir. SDP kadın koordinasyonu olarak oraya kadınlı erkekli gelmenin o mitingi duzenleyen kadın hareketini baskı altına alma anlamına geldiğini ve eyleme zarar verdiğini düşünuyoruz. Bu konuda tartışıyoruz. İtiraz ediyoruz. Bunun da partı içindeki erkek egemenliğinin bir parçası olduğunu görup mucadele ediyoruz.

Partide örgütlenmek üzere kadınları da davet ediyorsunuz partiye. Bu sorunlu değil mi çünkü SDP de erkek egemen bir yapı...

Dilay: Aslında SDP içinde de erkek egemenliği var demek daha doğru olacak. Bız tabii kı partıye kadınları örgutlenmek ıçin çağırıyoruz. Asıl olarak da hedefimiz olan sosyalizm mucadelesi için çağırıyoruz. Part'ye gelen kadınlardan da partideki erkek egemenliğine karşı bızlerle birlikte mucadele etmelerini beklıyoruz.

Partili kadınlar bazen merkezi politikalar uğruna kadınlık mücadelelerini arka plana atabiliyorlar.

Hülya: Parti'de politika yaparken aslında erkek tarzına uyum sağlamak durumunda kalıyorsun. Kadınlar arasında da hiyerarşiler oluşabiliyor. Kadınlar arasında hiyerarşilerin oluşmuş olması da erkek tarzı politika yapmanın kadın politikaları üzerindeki etkısini de gösteriyor aslında. Bunlar biraz da kadın hareketinin gücuyle ilgili. Kadın hareketının verdiği guç, bızım içerideki durumumuzu ve kadın politikasından tavız vermeme duygumuzu körukluyor.

Dilay: Aslında partı içerisindeki kadın dayanışması da önemli burada. Partili kadınların kadın bakış açısıyla politika yapan kadınların, bunu bırıncı sıraya almaları, önemsemeleri ve diğer kadınlarla dayanışma ve ortak mücadele vermeleri de önemli bır konu.

Feminist bir kadın genel başkanınız var. Bu parti yaşamında bir şey değiştirecek mi?

Dilay: Kadın başkan olması çok önemsediğimiz bir şey. Özellikle de Filiz Koçali'nın kadın kurtuluş mücadelesinden gelen, feminist mucadeleden gelen bir kadın olması da önemli bir şey. Kadınlar tarafından desteklenmesi çok onemli

Hülya: Filiz Koçali sadece bır kadın olduğu için değil, aynı zamanda politik tecrubesinden dolayı da seçildi. Kadınlar açısından bir takım erkek egemen tutumlarla karşılaştığımızda parti içinde uyarıcı bır etkısi olur. Bir de parti ve bir araya geldiği yuksek politikadaki diğer ilişkilerde, artık o kravatlı bürokrat erkek-politikacı görüntusunden (bütün muhalifler açısından) sıyrılmaya dönuk bir adım atılması sağlanabilir ve tabii başka kadınlara cesaret verebilir.

Kadınların özellikle bir çok feminıstin enerjıs karma yapılara akıyor(hatta daha çok enerjı oraya gidiyor) sonra da hepimiz kadın kurtuluş hareketi güçsüz diyoruz. Sizler de asıl enerjinizi oraya akıtıyorsunuz...

Hülya: Biz kadın kurtuluş hareketının güçsuzleşmesinin sebebını feminıstlerın sosyalist yapılarda çalışması olduğunu duşünmüyoruz. Temel sorun feminist hareketın ortak bir mücadele programı oluşturamaması ve öncelikli taleplerde anlaşamamış olması sanırım.

Hayatı değiştirmeye çalışan bir yapıda bile bunlar yaşanıyorsa hayat nasıl değişecek?

Dilay: Parti içinde de erkek egemenliğine karşı guçlü bir kadın mucadelesi gerekiyor

Hülya: Hayatı dünyayı değiştirme iddiasıyla ortaya çıkan bir partının kadınlarının ve erkeklerının bile kendi hayatlarını ne kadar değiştırdıkleri ya da değiştırmeye çalıştıkları tartışmalı kuşkusuz.

Dilay: Sosyalist devrim iddiasındakilerin bile kendi iç devrimlerini gerçekleştirmemiş olmaları çok sorunlu. Bu da yine bireysel değil, örgutlu mucadele ve dayanışmanın gücüyle mumkün olacak.

Hülya: Butun pozitif ayrımcılıklara ve mucadelelere rağmen partı içinde kadınların hayatları ya çok az değişti ya da hıç değişmedi. Özel alandaki sorunları ve sorumlulukları hâlâ kadınların partıden uzaklaşmasına sebep olabiliyor. Partıdeki erkeklerin de kendı özel alanlarında fazla değişime uğramadıklarını göruyoruz. Feminizmin guçlu olduğu zamanlarda karma yapılar da bundan olumlu etkılenıyor aslında.

Anlattıklarınızdan da ortaya çıkıyor ki biz kadınların ezilme ve sömürülmeye karşı asıl enerjiyi, zamanı, aklı fikri, kadın kurtuluş hareketini güçlendirmeye ayırmak gerekiyor.

Hülya: Hem bir feminist hem de bır sosyalıst olarak ikisi arasında öncelik sıralaması yapmıyorum ama bir kadın olarak evde ya da partıde hayatımı değiştırmenin kadın kurtuluş hareketının gücüne bağlı olduğunu bılıyorum.

sol kadına ne vaat ediyor? - 3

artık emeğimize sahip çıkacağız

DEHAP Kadın Kolları'ndan Kadriye ve Gülbahar: "Aslında halkta, "kadınlar bizi yönetemez, kadınlar bu işi başaramaz," diye bir düşünce yok. Bu daha çok politikayla uğraşan erkeklerde gelişen bir şey. Çünkü kadınları kendilerine bir engel olarak görüyorlar."

DEHAP'lı kadınlar birkaç yıldır daha öncesine göre kadına yönelik şiddete karşı mücadelede aktif olarak yer alıyorlar. Bu süreçten söz eder misin biraz?

Kadriye: Kurt kadınları aslında bir ulusal temelle başlıyorlar mücadeleye. Bu özgurlük mucadelesini verirken de bunun içerisinde kadın sorununun olduğunu aslında kendilerinin de ezilen bir ulus gibi, ezilen bir kimlik olduklarının bilincine varıyorlar. Bu çerçevede örgütlenme başlıyor. Kadın sorunu tarihsel geçmişi olan ve eski bir sorundur. Uretimin erkek eline geçmesiyle birlikte kadının ezilmişlik dönemi başlıyor. Biz kadınların birlikte örgutlenerek kurtulabileceklerini duşunuyoruz. Aslında DEHAP karma bir yapı, bizler özgün, kol olarak hareket ediyoruz. Eşgüdumlu çalışıyoruz ama bunun yanında kadın örgutluluğundeki kararları genelde bizler bağımsız olarak veriyoruz. Partimizde pozitif ayrımcılık var, kota uygulanıyor.

Pek çok partide kota uygulaması sorun çıkarıyor, erkekler bundan pek hoşlanmıyor. Kota hayata geçerken parti içinde neler yaşıyorsunuz?

Kadriye: Hem toplumsal alanda mucadele veren, hem de kadın mucadelesi veren bir yapıyız. Erkek egemen zihniyet parti içerisinde de var tabii. Bu 28 Mart seçimlerinde biraz daha net ortaya çıktı. Özellikle "kadınla kaybederiz" anlayışı yaygınlaştırıldı. Bu özellikle parti içerisinde kadınları istemeyen erkeklerin dile getirdiği bir şey. Aslında halkta "kadınlar bizi yönetemez, kadınlar bu işi başaramaz" diye bir duşunce yok. Bu daha çok politikayla uğraşan erkeklerde gelişen bir şey. Çünkü kadınları kendilerine bir engel olarak görüyorlar Bu bizi genel seçimde de çok engelledi, ancak 28 Mart seçiminde, kadın çalışmasında çok zorladı.

Pozitif ayrımcılığın çok faydası oldu mu?

Kadriye: Evet. Bunun olması gerekiyordu çunku toplumda kadın ve erkek aynı koşullarda yaşamıyor. Kadınların çoğu siyasetten uzak. Kadının sıyasette yer alabilmesi için kotaların uygulanması gerekıyor. Siyasette kadınların varolması gerektığini duşunuyorum. Çunku sıyaset gerçekten çok kirletilmış. Kadınların kirli işlere bulaşmayacağına da inanıyoruz. Sıyasette sadece olalım dıye değil siyaset yaşamsal ıhtiyaçları yönlendirmekse bunu en adil şekilde kadın kurtuluş ideolojisine ınanan kadınların yapacağına ınanıyoruz

Belediye başkam kadınlar neler yaşıyorlar?

Kadriye: Kadın belediye başkanları kota uygulamasından dolayı seçildiler ama elbette halk da onları istiyordu. Hizmet açısından, kadın hareketinden, yani kadın bakış açısından bağımsız hareket etmediler.

Siyası partilerde pek çok kadın aynı erkekler gibi politika yapıyor...

Kadriye: O kadının kendisine bir ideoloj belirlememesinden kaynaklanıyor. Önünde model olmayan kadınlar, mecburen erkekleri örnek alıyor. Kadın bakış açısına sahip olmayınca, erkeklerle aynı zihniyeti taşıyor. Bu kadın için çok tehlikeli. Erkekleşen kadın kendi doğasına ihanet eder. Çünkü kadının yaşama bakış açısı, algılama duzeyi erkekten farklıdır onun için erkeğe benzemeyi reddedip kadın kurtuluş ideolojisi temelinde örgutlenmeli.

Peki DEHAP'taki pozitif ayrımcılık, kadınların yönetici kademelere gelmesi, evlerde de hayatı etkiledi mi?

Gülbahar: Kesinlikle oldu. Yönetici kadrosundaki kadın arkadaşlara sorduğumuzda olumlu yanıt alıyoruz. Beklenen oranda olmasa da belirli bir bilinç yakalandı. Kadınlar reddetmeyi, kabul edebileceği ve reddedebileceği ölçüleri öğrendi.

3 Kasım genel seçimlerinde, "Kadınların kurtuluşu DEHAP'ta" diye çağrı yapıldı. Ben erkek egemenliğinin sürdüğü karma bir yapıya, kadınların bu şekilde çağrılmasının çok sorunlu bir şey olduğunu düşünüyorum.

Kadriye: Yaptığımız çağrı, kadınların sıyasal mucadelelerini böyle bir partıde yapmalarına yönelik. Her geçen gun daha çok tartışıyor ve olgunlaşma yaşanıyor. Biz kadınların kurtuluşunun kadınların elinde olduğuna inanıyoruz. Kadın, erkekten zihniyette bir kopuş yaşamak zorunda.

Fiziksel bir kopuşa da ihtiyaç yok mu? Ayrı örgütlenme anlamında...

Kadriye: Kesinlikle gerekıyor. Biz bu sıyasal

Kadriye: Tabii ki bu bir sömürü, kadın eve kapatılıyor ve kadın, evdeki butun işlerın ureticısı. Kadına, "senin ışin bu, senın de görevın bu," denılıyor ama bunun üzerinden söz hakkı tanınmıyor. Bız kadının toplumsal yaşama katılmasından yanayız. Yanı kadın evden çıkmalı. . Kadın ev ışleriyle sınırlı kalmamalı, ev ışleri için dunyaya gelmemelı. Ev işlerinin erkekle beraber yapılması gerekıyor. Bu, günluk yaşamın yurutulmesi için gerekli olan bir dönuşum.

Kadına ve erkeğe biçilen rollerin değişmesi gerekiyor yani...
Gülbahar: Kesınlıkle. Toplumda kadına dayatılan bır mısyon var. Kadın, evlenmeden once babasına, ağabeyine hızmet eder, evlendikten sonra kocasına, kayınpederine hizmet eder. Bu rolun kesinlikle ortadan kalkması gerekıyor. Kadın evde kapalı kaldığı surece zihınsel anlamda da kapalı kalacak. Butun yaşamı yemekle temizlik arasında gidip gelecek.

Bu değişiklik Kürt aile içinde daha mı zor oluyor?
Kadriye: Evet.. Çünkü, Türk kadını bır kere eziliyorsa, Kurt kadını iki kere eziliyor. Bır de geleneklerden dolayı baskı var. Dolayısıyla en zor alandır ama eğer sağlam bır çıkış yaparsınız en sağlam alandır da. Kurt kadınları bu güne kadar özgurluk mucadelesınde hep en saflarda yer aldılar. Bundan önce, Kürt kadınlarına sadece bır kıtle, bir kalabalık olarak bakılıyordu. Bız kadınlar olarak artık "emeğimize sahip çıkacağız" dıyoruz.

Toplumsal rollerin değişmesi nasıl gerçekleşecek...
Kadriye: Bu bizim içimızde de tartıştığımız bir konu. Kadın kurumlarının öne çıkarılması gerekiyor. Aslında kapitalizm kadını evinden ış sahasına çıkardı bir nevı. Çunkü kadınınki çok buyuk bir emek. Kadın kurumlarının kadının evden dışarı çıkarılmasında öncüluk etmesi gerektığini duşunuyorum. Atölyeler, kadın merkezleri olabilir... Yani yine kadın elinde gelişmesi gerekıyor. Ve kadının eğitilmesi gerekıyor. Kadının sadece ekonomık olarak güçlenmesi kurtulmasına yetmez. Kadın sorununun çözülebilmesi için kadının kadın bakış açısına sahıp olması gerekiyor Buna da kadınlar onculuk etmeli.

Bence, kadına temel olarak yüklenen şey, annelik. Tüm genel politikalarda annelik meselesi çok işlenmiş bir konu. Cumartesi Anneleri, Barış Anneleri gibi. Bu feministlerin karşı çıktığı bir şey ve analık üzerinden politika yapmak kadınlara yüklenmiş değerleri pekiştiriyor. Genç kadınlar da, anne olmayan kadınlar da mücadele verdi, sadece analar değil. Ama kadın toplantılarında bile ana diye çağrılan kadınlar yıllardır hayatı değiştirmek için çalışıyorlar. Senin gibi... Benim gibi... Bence mücadelelerinin annelikleri üzerinden tanımlanmasıyla kadın olarak mücadeleleri yok sayılıyor.
Kadriye: Kadınlar biraz daha çok çocuğunun peşinden gıdıyor. Kurt mucadelesi verırken de en cesurca davranan kadınlar oldu. Kürt kadınları çocuğunu vermemek için, savaşın bitmesi için daha çok direndiler. Örneğin Barış Annelerinin mucadelesi. Kadın mucadelesinden

bağımsız değiller. Ama bu annelik kavramı biraz daha savaşın bitmesi, genel politikalarla alakalı. Anneler kadın çevresiyle hareket ediyor ama aynı zamanda da savaşın durması için mucadele ediyor.

Eşit, sömürüsüz bir dünya kurulduğunda kadınlar da kurtulacak mı? Kimileri mesela sosyalizmin kadınları kurtaracağını düşünüyor. Böyle bir şey mümkün mü? DEHAP bu konuda ne diyor?
Kadriye: Bizim için, bir ülkenin mücadelesinin başarısı ne kadar önemliyse, kadın mucadelesının başar sı da o kadar önemli. Tabii ki toplumsal alandaki mucadelenin başarısıyla kadının kendilığinden özgürleşmesi mumkun değil. Kadınların, kadın ideolojisi çevresinde mücadele etmeleri gerekiyor. İlk sınıflaşma kadının köleleştirilmesiyle başlanmıştır. Toplumdaki sömuru ilişkisi sınıfsal veya ulusal devrım yapmakla bıtmıyor. Erkeğın kadının uzerindekı tahakkumü sona ermelı. Egemenlığe dayalı butun ilışkıler tuketılmelı. İnsanlık o zaman özune kavuşmuş olur.

Sipasiba Valyntina Jurayet

"Eskiden bir hanımefendiydi," diyor gözlerini benden kaçırarak. Bense daha önce hiç bu kadar hanımefendi bir kadınla karşılaşmadığımı düşünüyorum bu cesur, dimdik kadına bakarak. Valyntina, iki yıl sonra ülkesine dönecek. Onunla konuşan, onu tanıyan herkese koca bir dünya bırakarak..

Valyntina, ülkelerinde hayatlarını idame ettirecek parayı kazanamayıp, çalışmak için Türkiye'ye gelmek zorunda kalan binlerce Moldovyalı kadından biri. Ülkesinde yirmi iki yıl boyunca hemşirelik yapmış. Kocasıyla birlikte her ay maaşlarını aldıktan sonra iki çocuklarının ve kendilerinin giderlerini ayırıp, kalan parayı bankaya yatırmışlar. Yaşlılık günlerini garanti altına alabilmek, çocuklarına güvenli bir gelecek sağlayabilmek için. Emekli olduklarında bankada toplam 8000 rubleleri varmış Bu para o zaman için iyisinden iki tane otomobil almaya yetiyormuş. Derken olan olmuş ve SSCB'nin dağılmasıyla ülkede her şey birbirine karışmış Paralarını almak için bankaya gittiklerinde geri çevrilmişler. Onlara devletin para birimini değiştireceği ve paralarını ancak bundan sonra alabilecekleri söylenmiş. Gerçekten de bir sure sonra devlet para birimini Lei olarak değiştirmiş ve banka paralarını ödemiş. "Küçük" bir farkla: 8 Lei olarak. 8 Lei ile sekiz ekmekten fazla bir şey alınamayacağını belirtelim hemen. "22 sene boyunca sekiz ekmek için çalıştığımı gördüğüm zaman duyduğum öfkeyi anlatamam," diyor Valyntina. Bundan sonra aile için çok zor günler başlıyor. Çalışmak için Turkiye'ye gidip, burada evlerde temizlik işinde çalışan arkadaşı Anna arada bir kendisini arayıp, "burada iş var," dese de cesaret edemiyor Valyntina hiç bilmediği bir ülkeye gitmeye. Üstelik kendi ülkesinde, buraya gelen kadınların sadece fuhuş yaptığı gibi bir önyargı varken, tüm bu sıkıntılarla uğraşmayı da göze alamıyor. Derken günün birinde oğlu liseyi bitiriyor ve annesine okumak, üniversiteye gitmek istediğini söylüyor. Valyntina, bu konuyu kocasına açtığında, "bizim onu okutacak paramız yok. Askere gitsin, orada her şey bedava," cevabını alıyor. Bunun üzerine, oğlunu okutacak parayı kazanabilmek için, tek kelime bile Turkçe bilmediği halde ertesi sabah cebinde on dolarla İstanbul'a geliyor. Geldiği gece, 17 Ağustos gecesi, deprem oluyor Valyntina, depremden dolayı iyice karışmış bu şehirde, arkadaşı Anna'yı bulamıyor önce. Nihayet bir araya geldikleri vakit, arkadaşı onu Laleli'de büyük bir otoparka götüruyor. Burası Istanbul'da yaşayan zenginlerin gayet iyi bildiği, yabancı kadınların iş bulmak için bekledikleri bir yermiş. "Bizim kadınlar" diyor onlardan bahsederken Valyntina. Buraya gelen insanlar, evlerinde temizlik işlerinde çalıştıracakları kişileri, "bizim kadınlar"ın arasından seçiyorlarmış. Valyntina, çaresiz burada beklemeye başlıyor.

O otoparkta ne kadar zaman bekledin?

Aslında bizi Türkiye'ye getiren minibusler doğrudan bu otoparka geliyorlarmış. Ben başka bir arabayla geldiğim için, Anna'yla buluşmam ve buraya gelmem çok zor oldu. Depremden dolayı şehir karmakarışık olmuştu zaten. Anna beni otoparka bırakıp, "burada bekle. Zenginler gelip çalışacak adam aradığı zaman sen de gidersin," dedi. Gerçekten de bir süru araba gelip, gitti. Ama tek kelime bile Türkçe bilmiyordum. Bu yüzden ne bir şey söyleyebildim ne de anlayabildim. Cebimde sadece on dolar vardı. Parasız kalmaktan korktuğum için, hiçbir şey yiyip içmedim. Sadece akşamları kaldığım pansiyon için iki milyon lira harcadım. Üç gün boyunca bekledim o otoparkta.

Sonra ne oldu?

Sonra bir adam geldi. O Rusça konuşabiliyordu. Aramızda hemşire olup olmadığını sordu. Ben de hemşire olduğumu fakat Türkçe bilmediğimi söyledim. "Eğer çalışmak istiyorsan, geç arabaya otur," diye bağırdı. Aslında bu adamı hiç tanımadığım ve nereye gideceğimizi bilmediğim için korktum. Orada benim gibi bekleyen bizim kadınlardan biri bana, "Valla, gitmen gerekiyor. Risk almalısın. Ya gideceksin ve şansını deneyeceksin ya da burada açlıktan öleceksin," dedi. Başka bir seçeneğim de olmadığı için bindim arabaya. Beni uzaktaki bir hastaneye götürdü. Komaya girmiş bir şeker hastası vardı orada. On gün boyunca o adama baktım. Sonra da İzmit'in bir köyünde bulunan bir eve gittik hep beraber. Adam beni hastayla bırakıp gitti. Hasta ve benden başka kimse yoktu evde. Benim hastaya bakacağımı, bunun karşılığında her ay iki yuz ellı dolar verileceğini, ilk ay alınan paradan yüzde ellı komisyon alacağını söyledi. Kabul ettim. Fakat birkaç tablet ilaç bıraktı, o kadar. Oysa insuline ihtiyacım vardı. Yirmi gün boyunca adama baktım. Hasta yeniden komaya girince oğlunu aradım. Babasının ağırlaştığını ve insuline ihtiyacı olduğunu anlatmaya çalıştım ama beni anlamadı. Ben onu aradıktan dört gun sonra geldi ancak. Zaten geldiği gece hasta hayatını kaybetti. Çok üzüldüm tabii. Beni alıp İstanbul'a getirdiler. Paramı komisyoncudan alacağımı söyleyerek beni adamın dukkânına bıraktılar.

Paranı alabildin mi peki?

Hayır alamadım. Komisyoncu adam kendisinde para olmadığını ama eğer beklersem bana yeni bir iş bulacağını ve ondan komisyon almayacağını söyledi. Çaresiz kabul ettim. Benim gibi çalışmak isteyen kadınlar geldiğinde onlara iş buluyor, bana gelince beklememi söylüyordu. Gunlerce çok zor koşullar altında dukkânda yatıp kalktım Sonunda bir gün, "sen

Türkçe bilmiyorsun, iş bulamam sana," deyip, elime bir milyon tutuşturarak beni aldığı yere, otoparka bıraktı.

Başladığın yere geri dönmüş oldun yani.
Evet aynen öyle oldu. Bir ay boyunca bir milyon için çalıştım.

Bütün bunlar olurken, dayanamayıp geri dönmeyi düşünmedin mi hiç?
Çok zor zamanlar geçirdim doğru ama bunları göze alarak gelmiştim zaten. Çocuğumu okutabilmek için para kazanmam gerekiyordu. Bu yüzden donmedim, dönmeyi düşünmedim. Hoş dönmek isteseydim bile dönecek param yoktu zaten.

Kaçak olduğun için kendini polise yakalatsaydın onlar seni gönderirdi belki.
Aslında işler hiç de öyle olmuyor. Polis bizi yakaladığı zaman, arabasına bindiriyor ama karakola götürmüyor. Yolda üzerimizde ne kadar para varsa alıp indiriyor arabadan. Yabancılar şubesi yakalarsa o başka tabii.

Burada bulunduğun beş sene içinde hiç yakalandın mı?
Ben bu konuda şanslı olanlardanım. Hiç yakalanmadım ama yakalanıp üzerindeki bütün parayı kaybeden çok kadın tanıyorum. Bir defasında yabancı şubeye yakalanmak üzereyken son anda kurtuldum.

Nasıl oldu anlatır mısın?
Yabancı şube yakaladığı zaman direkt sınır dışı ediyor ve bir süre Türkiye'ye giremiyorsun. Hep anlatırlardı bana. Büyük beyaz minibüslerle gelip bir anda etrafımızı çevirdiklerini biliyordum. Onların elinden kurtulmak imkânsız gibiydi. Bir gün otoparkta beklerken, gerçekten de anlatıldığı gibi beyaz minibüslerle geldiler. Arabaların içi doluydu. İnip etrafımızı sardılar. Ben kaçmaya başladım. Arkamdan, "kaçabileceğini mı sanıyorsun aptal," d ye bağırdıklarını duydum.

Sonra ne oldu?
Kaçtım, kaçabild m yani. O gun seksen kadın yakalanıp sınır dışı edildı. Ben kaçıp kurtulan tek kişiydim sanırım.

En azından bu konuda şansın varmış. Otoparka dönecek olursak, sonra nasıl iş buldun?
Otoparkta diğer kadınlar gibi beklemeye başladım. Bir araba geldi. İki tane kadın alıp konfeksiyonda çalıştıracaklarmış. Bir kadın seçtiler ben de onunla gittim. Böylece çalışmaya başladım.

Peki orada da dil sorunu yaşamadın mı?
Orada sekreterden başka kimse Turkçe konuşmuyordu zaten. Hep bizim kadınlar vardı, bu yüzden sorun yaşamadım. Orada öğrendiğim tek kelime, "çabuk çalış," oldu. Ayda yetmiş milyon kazanıyordum. Kaçak çalıştığımız için normalden daha az para veriyorlardı bize. Ama başka bir şansımız da yoktu. İlk maaşımın bir kısmıyla kendime bir Turkçe sozluk aldım. Bu şekilde Turkçe'yı de öğrenmeye başladım.

Konfeksiyonda ne kadar zaman çalıştın?
Çok uzun süre değil. Bizim kadınlardan biri, Marina bana yeni bir iş buldu. Tekrar hasta bakmaya başladım. Üç sene bir evde çalışıp yaşlı bir karı kocaya Fitnat Teyze ile Adil Amca'ya baktım. Sümerkan Ailesi benim hayatımda çok önemli bir yer tutuyor. Çok iyi insanlardı. Hayatlarının sonuna kadar bakacağıma söz vermiştim onlara. Öyle de yaptım. Once Fitnat Teyze, sonra da Adil Amca öldu. Toprakları bol olsun. Çok üzüldüm ve bir daha hasta bakmamaya karar verdim.

Ne yaptın peki?
Ben de evlere ve işyerlerine gıdıp temızlık yapmaya başladım. Artık dil sorunum da kalmamıştı zaten. Şimdi her şey daha kolay. Bir sürü arkadaşım var.

Burada en çok hangi konuda sıkıntı çekiyorsun?
Dediğim gibi şimdi her şey daha kolay. Ama ilk geldiğim zaman hiç Turkçe bilmiyordum, kimseye derdimi anlatamıyordum. İş bulmakta çok zorluk çekiyordum. Bir de buraya çalışmak için gelen kadınların hepsine fuhuş için gelmişler gibi bakılıyor. Hem burada, hem de bizim ulkemizde böyle bir önyargı var. Oysa burada çok başka işler yapan bir sürü kadın var. Benim komşularım bile böyle şeyler söyluyor. Bunun için hem çok sınırlenıyorum, hem de çok uzuluyorum.

Bu arada evine para gönderebildin mi?
Tabii. Her ay maaşımı alıp, birazını buradaki giderlerime ayırdıktan sonra, oraya gönderiyorum. Bizim kadınları buraya getiren minibüsler var. Onlara veriyorum parayı. Hepimiz öyle yapıyoruz. Bu iş için komisyon

alıyor minibusler.

Okutabilmek için bunca sıkıntıya göğüs gerdiğin oğlun okula başladı mı?
Evet, oğlum Romanya'da üniversiteye gıdıyor şimdi. İki sene sonra mimar olacak. O zamana kadar çalışacağım, onu okutacağım. Sonra da artık o annesine bakacak.

Memlekette bıraktıkların, kızın ve kocan ne yapıyor şimdi?
Onlar hâlâ oradalar. Dönmemi beklıyorlar. Kızım da hemşirelik yapıyor orada. Başhemşire oldu. Ne var ki ayda sadece otuz beş dolar kazanabiliyor.

Sen buradaki kalacak yer sorununu nasıl hallettin?
İlk zamanlar pansiyonlarda falan kalıyordum. Daha sonra hasta bakarken yatılı çalıştım. Şimdı de bizim kadınlardan biriyle ucuz bir ev bulduk ve orada kalmaya başladık.

Önümüzdeki yıllar için ne planlıyorsun?
İki senem daha var. İki yıl daha çalışacağım burada. Sonra ülkeme, ailemin yanına döneceğim. Burada kaçak çalıştığım, yıllarca kaldığım için çıkarken bir mıktar para vermem gerekiyor. Onu da biriktirmeye çalışacağım. İki yıl sonra kendime guzel bir balo elbisesi alıp, oğlumun mezuniyetine gıdeceğim.

** Yazının başlığı "Teşekkurler Valyntına anlamına geliyor Rusça'da. Burada ne iş yaptığını Moldovya'daki komşularına ispatlamak isteyen Valyntına'ya röportajın bır kısmını Rusça yazarak, burada ne iş yaptığını özetlemeyi önerdim. O da dergiyi ulkesine para yollad ğı minibusle gönderecekti. Bana, "sadece yazının bır köşesınde Rusça teşekkurler Valyntina yazsan yeter. Bana teşekkur ettiğinize göre kötü bir iş yapmış olamam," dedi Valyntina. Yanı bu başlık, "onun kadınları" için yazıldı. Ulkesine donduğü zaman, buradaki gibi zorluk yaşamasın diye...*

Çiğdem Öztürk

AB'de kadın cinayetleri

Sevgili Çiğdem'imiz İspanya'ya dil öğrenmeye gitti. Boş durmadı tabii oralarda. Bizlere ülkemizin en büyük sorunlarından biri olan namus cinayetlerinin İspanya'daki kadınların da başının belası olduğu bilgisiyle döndü. Avrupa Avrupa duy sesimizi, işte bu "kadına yönelik şiddete karşı" kadınların sesi demenin zamanı gelmedi mi sizce de?

BU yıl İspanya'nın Vigo kentinde yirmi bin kadının katılımıyla duzenlenen Dunya Kadın Yurüyüşü geçtiğimiz yıllara oranla buyuk artış gösteren kadın cinayetlerine karşı gerçekleştirildi. İspanya'nın ve Avrupa'nın karşı karşıya olduğu en büyuk sorunlardan bırı, dış basına çok fazla yansımasa da, geçen yıllara oranla çoğalan aile içi şiddet vakaları ve kadınların ölumuyle sonuçlanan olaylar. Bu cinayetler her ülkede farklı bir ad alıyor. Bu bir ülkede işlenen kadın cinayetini diğerinden "daha medeni" kılmıyor elbette. Örneğin İspanya'da bır kadının eskı eşi, eski sevgılısi ya da ayrılmak uzere olduğu esi tarafından öldurulduğu haberinin gazetede yer almadığı bir hafta olmuyor. Bu cinayetler ne yaş tanıyor ne de sınıf. Ev içi şiddet Ispanya'da çok yaygın. İspanya'dakı feminist gruplar ev ıçi şiddete maruz kalan kadınların sayısının 2 milyona yakın olduğunu söyluyor. Fakat gun ışığına çıkabilen vakalar bu rakamın sadece yüzde 10 ıla 15'ını oluşturuyor. Şiddete maruz kalan kadınları korumak üzere yapılan yasa değışıklığinden sonra resmi rakamlara göre koruma talebinde bulunan 7882 başvuru olmuş, fakat yargıçlar bu başvuruların yuzde 24'unu önemsememiş. Olayın bır dıger yönu de içinde bulunduğumuz 2004 yılında vakaların artmış olması. Madridli yargıçlar bu yılın ilk beş ayında geçen yıla oranla yüzde 35 daha fazla teblığ almışlar. Barselona'da da durum farksız. Başvurular geçen yıla oranla uç kat artmış. Şıkâyetlerin yanı sıra öldürulen kadınların sayısının da artmış olması yasal korumanın yetersizliğini ortaya koyuyor.

"Medeni" AB Ülkelerinin Bazılarında Durum

• Almanya'da sığınma evlerinin sayısındakı artış ev ıçi şiddet vakalarının da artışına işaret ediyor Aile, Kadın, Emeklı ve Gençlık Bakanlığı her yıl 40 bın kadının gördüğü şiddet yüzunden yardım talebinde bulunduğunu ya da sığınma evlerinde kalmak ıçin yer beklediğini söyluyor. Ev ıçi şiddet Almanya'da suç sayılıyor.

• Fransa'da beş yüz bine yakın kadının ev ıçi şiddete maruz kaldığı, fakat şıddet gören her 100 kadının 69'unun bu konuyu dile getirmediğini söyluyor araştırma. En tanınmış vaka Noir Desire'in, 8 yıl hapis cezasına çarptırılan solistı, Bertrand Cantat'ın sevgılısi, aktris Nadine Trintignant'ı döverek öldurmesi.

• İngiltere'de ev içi şiddet her yıl ortalama 150 kadının hayatını kaybetmesiyle sonuçlanıyor. Araştırmaya göre her dört kadından biri hayatında en az bir kez şıddete maruz kalmış. Polis gun içinde dakika başı bır suç duyurusu alıyor. Bu ihbarların yarısı İngıltere'de yaşayan Hıntlı, Pakıstanlı ve Bangladeşli, zorla evlendirılmış göçmen kadınlar tarafından yapılıyor.

• İsveç'te özellikle 1987 yılından başlayarak en azından her hafta bir kadın birlikte olduğu ya da ayrılmak uzere olduğu erkek tarafından öldurulmuş. Ülkede yurütülen çeşıtli kampanyalarla bu sayı duşurulmeye çalışılmış. 1997'de ev ıçi şıddet uygulayan erkeğe ağır cezalar getiren bır yasa yürurluğe girdi. Aynı zamanda yurttaşlar da başka bır yasa uyarınca herhangi bir ev içi şıddet olayına ya da cinayete dair şuphe duyduklarında ihbarda bulunmak zorundalar. Bütun bu önlemlere rağmen geçen yıl İsveç'te kayıtlara geçtiği kadarıyla otuz vaka meydana gelmış.

Reina Sofia Şiddetle İlgili Çalışmalar Merkezi'nın yaptığı bu araştırmaya göre dunyada her yıl 55 bin kadın erkeklerin uyguladığı şıddet yüzunden hayatını kaybediyor. AB ülkelerindekı yasal koruma veya benzeri arayışlar bu cinayetleri engellemiyor. İspanya'da kadın cinayetlerının istatıstiklerindeki artışın, olayların basına yansımasından kaynaklanıp kaynaklanmadığına dair bir soru takılıyor akla. 14 Mart seçimleriyle yönetime gelen Sosyalist İşçi Partisi'nın (PSOE) parti programında birincilıği cinsiyetçi şiddetin sonlandırılması alıyordu. Yarısı kadınlardan oluşan Bakanlar Kurulu'nun kurulmasının ardından girişilen ilk işlerden bırı de cinsiyetçi şiddete karşı önlemleri artıracak ve koruma talebinde bulunan kadınlara daha hızlı yanıt verecek bır yasanın meclisten geçirilmesi oldu. Bu söz konusu yasanın meclisten geçmesi İspanya'daki feministlerin en önemlı kazanımlarından bırı. Bunun bır nedenı de seçimlerden hemen sonra, Sosyalist İşçi Partisi daha işbaşı yapmadan önce koruma talebinde bulunan, fakat sıstemin etkın olmaması nedenıyle hayatını kaybeden kadınlar oldu. Bazı ölum haberlerıyse kımseye ulaşmıyor, söz konusu rakamlar basında, polis araştırmalarında ve hukuki raporlarda yer alan cinayetler için ortaya konmuş. Bunların yanı sıra İspanya'da cinsiyetçi şiddete karşı çalışmalar yuruten **Boşanmış ve Eşlerinden Ayrı Kadınlar Federasyonu** (la Federación de Mujures Separadas y Divorciadas), **Cinsiyetçi Şiddete Karşı Feminist Örgütler Ağı** (la Red de Organizaciones Feministas contra la Violencia de Genero) ve **Kadın Vakfı** (La Fundación Mujeres) da basına yansımayan birtakım kayıtlara sahip.

Ev içi şiddetin bu yılki kurbanlarından bazıları...

Pilar Crevillent, 41 yaşında, Mallorca'da öldurüldü...
Eşi Domingo P. M. tarafından av tufeği ile iki el ateş edilerek olduruldu.

Matilde Agueda Moreno, 82 yaşında, Extremadura'da öldurüldu...
85 yaşındaki Juan G. D. Matılde ile aynı huzurevinde yaşıyordu. Evlenmelerının ardından beş gün sonra, Juan, Matılde'yi öldurdü.

Endurance O. Nijeryalı, 33 yaşında, Bılbao'da öldurüldu...
Elvis O. "annesının pencereden duştuğunu" haber vermek üzere kızının odasına gitti. Nijeryalı aile dorduncü katta yaşıyordu. Endurance sekiz aylık hamileydi ve kocasının kendısine şiddet uyguladığı gerekçesiyle birçok defa şikâyette bulunmuştu. Elvis kendisi için alınan evden uzaklaştırma kararına uymadı.

Josefa Fernandez Loza 79 yaşında, Sevilla'da öldurüldü... 80 yaşındaki kocası Juan W.'nın attığı beş yumruktan bırı kalbine isabet etti. Elli yıldır evliydıler. Juan, Parkinson hastasıydı ve sahip olduğu "zor karakter" ile tanınıyordu.

Helena B. A. 31 yaşında, Barselona'da öldürüldü... Helena'nın ikinci kocası oğullarını okuldan alıp eve döndukten sonra Helena'yı gırtlağı kesilmiş olarak bir kan gölunün ortasında buldu. Polis eski kocasından şüphelenıyor.

Kaynaklar : El País (www.elpais.es)
El ABC (www.abc.es)
Feminist Gazete (www.mujeresenred.net

Nermin Yıldırım

ÇANTALAR ELİMİZDE UZUN İP BELİMİZDE

ÖNCE varlardı, sonra çoğaldılar, şimdi her yerdeler: Kapkaççılar! Kimileri terör diyor, kimileri tınerci çocuklara has bir hobi gözüyle bakıyor. Bense yuksek musaadelerinizle, terörun tanımlanmasında güçluk çeken, kafası haylı karışık bir ulkenın vatandaşı olarak ve de butun suçu tınerci çocuklara atıp kenara çekılmenın haksızlık olduğunu savunarak, "kapkaç olayları" demekle yetıneceğim. Bu yazıyı kaleme almadan önce şöyle bir İstıklal Caddesi'ne uzanıp, gelip geçen kadınları gözlemledım ve pek çoğunun sırt çantalarını önlerine taktıklarını ya da kucaklarında taşıdıklarını, el çantalarınaysa sıkı sıkı yapıştıklarını fark ettım.

Kapkaç korkusu yol boyunca peşimiz sıra sınsıce yüruyordu. Sokaklar bizler için alabıldığine tehlıkelıydi ve kadınlar için özgurluk bir kere daha evlerine, kapalı kapıların ardına taşınmıştı! Elbette sadece kadınlar nasiplenmıyor bu işten ama emnıyetten aldığımız bılgıler doğrultusunda daha çok kalabalık mekânlarda cereyan eden kapkaç olaylarının mağdurlarını çoğunlukla kadınların oluşturduğunu söyleyebiliriz. Alışverişe çıkmış; okula, işe gıden, sokakta gezen ya da şöyle bir hava almaya heveslenmış kadınlar... Yanı kapkaç kurbanı olmanız ıçin bileğinizden dırseğinize burma bilezikler takmanız, yumuşacık kürklere burunmeniz falan gerekmiyor. Hedef kımi zaman cep telefonunuz, kımi zaman da cüzdanınızın içindeki Allah ne verdiyse oluyor. Kadınlar kapkaççılar ıçin kolay av kategorisine gırıyormuş. Ne de olsa onlar refleksleri gelişmemiş, karşı koyacak fızıksel güçten yoksun, zayıf yaratıklarmış. Tum bu acizlikleri yetmiyormuş gıbı bır de kadın başlarına sokağa çıkma gafletinde bulunuyorlarmış ustelik. Kadın dediğinin sokakta işı neymış? Hem sokak, sokak değıl, vahşi bir ormanmış! Neyse, kadın milletine hele hele sokakları arşınlayan zıllılere duyulan öfkeyi kusup dıllendırdıkten sonra donelım kapkaç mevzuuna. Şımdi bu kapkaç denilen mesele herkesın bildığı uzere son yıllarda hayli arttı. Emnıyetten aldığımız bılgilere bakılırsa son donemde Fırat Delıbaş adlı zatın ve de kapkaç çetesının çökertılmesi, belının kırılması, ele geçırılmesi ne bileyim işte mahvedılmesiyle aslında azalmış. Benim bılımsellikten uzak, istatistikten nasıbini almamış bilgilerime göreyse, bu kapkaç meselesi azalacağına artıyor. Şahsen aynı gun içinde aynı caddede iki ayrı kapkaç vakasına şahıt olmuş bır kımse olarak konuşuyorum. Yazılı ve gorsel basın bu işin butun yukunu sokaklarda yaşayan evsiz ınsanlara, özellikle de tınerci çocuklara yukleyip, onlarsız bır hayatın kapkaç belasının sonu demek olduğu mesajlarını butun organlarından yayınlıyor ve fakat bu yenı sektörun son derece profesyonelce organize olmuş çeteler tarafından idare edildığı yıne emnıyet buyuklerimiz tarafından şahsıma açıklandı. Şimdi bu çeteler de bu çocuklardan muteşekkıl dıyenlere "Be hey zındık, bu çocukların nıye kapkaççı olmaktan başka idealleri yok, olamıyor?" diye zarifçe yanıt vermek arzusundayım. Yani bu çocukları kaptı kaçtı, bıçakladı yaraladı gıbi meymenetsız konular açılmadıkça anımsamayan bizler, oncesiz ve sonrasız gorduğumuz bu insanları ne diye gunah keçisi yapıp rahatlamaya çalışırız kı? Şunu da soylemeden geçemeyeceğim, arabalarıyla gıderken sokakta yuruyen kadınların çantasını kolundan alabilmek adına, kadınları yerlerde sürukleyen, ezip geçen, yara bere içinde bırakan insanlık abidelerinin(!) de sokak çocuklarından oluşmuş bir çete olduğuna kimse beni ınandıramaz. Kapkaç mağduru olmanın yarattığı duygu yalnızca elınızden çalınanların yarattığı maddi sıkıntıdan ibaret değıl elbette. Kimi olaylarda yaralanmalar yaşandığı gıbi, kişi çoğu zaman duygusal olarak da sarsılıyor. İnsanın kımyası bozuluyor bir nevi. Ya bır daha olursa korkusu, sokakların ne kadar da güvensiz olduğu endişesi bünyede kök salıp yeşermeye başlıyor. Bu satırların yazarı şımdıye kadar herhangi bir kapkaç olayına kapkaççı ya da mağdur olarak karışmadığı için, ıvısı mı [illegible] yakın zamanda bir kapkaççının saldırısına uğrayan Özlem'e (27, Avukatı bırakın

Bu olay ne zaman ve nerede başına geldi?
Yaklaşık bir ay kadar oluyor. Bir Cuma gecesi Sıraselvıler'den Cihangir'deki evime gidiyordum. Evim işlek ve aydınlık bir yo üzerinde. Bu yüzden aklımın köşesinden geçmeyen bir durumdu.

Kısaca neler olduğunu anlatır mısın?
Evime gidiyordum. Geç bir saatti ama o cıvarlar hep kalabalık olduğundan aklıma bırının bana saldırabileceği gelmemişti. Her zaman yalnız dönerim eve. Saat kaç olursa olsun tedirginlik duymam. Duymazdım yani. O gece de yalnızdım. Apartmanıma doğru ilerlerken arkamda ayak sesleri duymama rağmen sokak aydınlık ve caddeye çok yakın olduğundan hıçbır korku duymadan yoluma devam ettim. Ama arkamdaki ayak sesleri bana doğru hızlandı ve 19-20 yaşlarında bır erkek onume geçerek yolumu kesti. İlk anda ne olduğunu anlayamadım. Ne yapıyorsun sen dememe kalmadan üzerime doğru yurumeye başladı. Aklıma hiç nıyetının hırsızlık olduğu gelmedi. Çunkü çantam yoktu. Kimlığım, telefonum ve paralarım cebımdeydi. Tacize uğrayacağımı duşundum ve yardım edın diye çığlık atmaya başladım. Kısa bır sure boğuştuk. Bu arada çığlık atmaya devam edıyordum. Sonra çocuk beni bıraktı ve koşmaya başladı. Yardım için bağırdığımdan korkup kaçtığını zannederken yerde kimlığimi gördum. Boğuşma sırasında cebimden telefonumu alıp kaçmıştı.

O gittikten sonra ilk olarak ne yaptın?
Sınırden ağlamaya başladım. O kadar bağırmama rağmen bir Allah'ın kulunun da cama çıkmamış olması çok sinir bozucuydu. Eve girdim ama evde yalnız kalmak istemedim. Tek başıma dışarı da çıkamadım o halde. Arkadaşlarımı arayıp gelip beni almalarını istedim. Geceyi evimde ve yalnız geçiremedim.

Peki bu olaydan sonra hayatında neler değişti?
Artık sokakta yururken çok tedirgin oluyorum. Cep telefonum çalsa bile açmıyorum. Çunku o çocuğun beni telefonla konuşurken ve telefonumu cebime koyarken gorduğunu, bu yüzden peşime takıldığını düşündüm. Bu tedirginliği ustumden atmak kolay olmuyor Önceden çok geç saatlerde rahatça tek başıma evime gıderken, şımdi arkadaşlarımla ya da taksiyle gıdebıliyorum.

Yaşanan bu can sıkıcı olayların artmasıyla pek çok yerde özellikle kadınlar için savunma kursları açıldı. Buralara gidip birkaç taktikle kapkaççıyı yere sermek, cep telefonunu ve cüzdanını da beraberinizde götürerek gidip bir yerlerde bir şeyler içmek mumkun olabilir belki. Ama bana kalırsa burada mubalağa olan sokakların bızım için ne kadar da tehlıkeli olduğu masalına yeni devler, cadılar, kapkaççılar eklemekten kaçınmak. Gecelerimizi de sokaklarımızı da ınatla istemekten vazgeçmemek. Belki de doğrudur, sokaklar gerçekten tehlıkelidir, vahşi bir ormandan farksızdır. Olsun kızlar, bız yıne de gideriz ormana, hey ormana!

Handan Koç
ji Tirki Emine Çelebi

Di Newala Guran de pevgirtin

Bi torpîlbûna Necatî Şaşmaz ku serlîstikvanê rêzefîlmê ye dema ku derhêner hatin guhartin hate ragihandin...

ME got em li alema ev zilamen ku ji hevdûre bi rûla piyasaye pireze dikin hinek binerin. Rezefîlma ku herî zede te temaşekirin Newala Guran "Kurtlar Vadîsî" di nofa xwe ya dawî ya berîya betlaneye de ji bo temaşevanan surprîzen ku mirovan dixist nava miraqe amade kiribû. Le firtoneya ku hate sere ekîba rezefîlme, li peşiya ev miraqe sekinî. Di sernivîsa rojnameya Hurriyete de bi sernava "Dergaha guran" weneye serlîstikvane rezefîlme ku zikir dikir derket. Di nûçeye de dihate gotin ku senarîste rezefîlme Racî Şaşmaz û biraye wî ku serlîstikvane rezefîlme ye Necatî Şaşmaz her du kuren, sere tarîqeta Kadîrî Abdulkadîr Şaşmaz in. Di weneyen tarîqate de pekan bû ku herdu birayen Şaşmaz, bi şewirmene çapemeniye ye Tayyîp Erdogan Ahmet Tezcan jî hebûna. Qeyrana yekemîn ya rezefîlme, bi veqetandina karaktere herî te heskirin derketibû hole. Lîstikvane vî mijarî Oktay Kaynarca berîya niha di rezefîlma bi nave "Yedîtepe Stenbol" de, karakterek xwedî pireze, le nîştecihek tabedeng e taxe lîstibû. Muxelîfen stenbolî, Kaynarca di mitîngeke li dijî dagirkeriya Iraqe de bi Derya Alabora dîtibûn ku li kursiye bi hev re daxuyaniye dixwendin. We deme Kaynarca he di rezefîlme de dilîst. Li ser îmaya ku Kaynarca di rezefîlme de Alaaddîn Çakıcı dilîze, karaktere Çakır he popûlertir bû û Çakıcı dîmenek ji rezefîlme ku li ser maçî kirina deste hin kesan daxuyaniyek dabû. Çakıcı gotibû; "ew kes ne ez im" "min deste tu kesî maçî nekiriye û ez maçî nakim." Kaynarca piştî ku ji rezefîlme ji nişka ve hate avetin, di kaseta xwe de du helbesten Ehmed Arîf xwend, le dema ku di çapemeniye de derket wisa nîşan dabû ku naxwaze bi tu kesî re tekiliyen xwe xera bike. Nexwe ger ku nemira bi texmîn de di rezefîlme de careke dine cih bigirta. Necatî Şaşmaz ku piştî çûyîna Kaynarca bû serlîstikvan pir be qabiliyet e. Dihate texmînkirin, ji ber ku bi gewdeya xwe ya ku dişibiya ya faşîstan di rezefîlma "Newala guran" de cih girtiye. Her wiha biraye mezin e senarîst bû. Le li gel ku pir xerab dilîst serlîstikvaniye bidest xist ev jî nîşan da ku torpîla wî ji bilî biraye wî hezeke din e. Ev jî bi nûçeya Hurriyete derkete hole. Necatî Şaşmaz piştî ku bi salan li Amerîkaye ma ye ji bo ve rezefîlme hatiye Tirkiyeye. Piştî nûçeya Hurriyete di daxuyaniyek ku daye çapemeniye de ragihandiye ku hem ji seyyid hem jî şerîfan e, le ne ji terîqateke ye. Gotiye ku "Be şik ezbetî ji bavan te kuran, vaye ez ji ezbetek bi vî rengî hatime dine." Ger xuşka wî ya mezin hebe jî em nizanin. Ji ber ku kure mezin Necatî bi xwe jî gotiye yekane varîse terîqate ye. Daxuyaniya wî weke Newala guran tişteke radigihîne an ranagihîne nediyar e. Mirove çanda faşîst, civata peşandana bin çavderiya Namık Kemal Zeybek jî, civata zikire ye ku bi nave Takva ye. Niha nizanim çima tekiliya vî tarîqetî niha bi dengeke bilind hate ragihandin.? Tekiliya bi daxuyaniya ku berîya nuçeye bu du rojan ji hela Osman Sınav ve hate dayîn û ragihand ku rezefîlme dewrî biraye biçûk Racî Şaşmaz kiriye çiye.? Pekan e ku mirov bi tekiliyen xwedavend û pereyen mezin fem bike. Derhenere "Ekmek Teknesî" Hasan Kaçan û senarîsten guran Ozdener û Şaşmaz, derheneren nû yen rezefîlme ne. Te gotin ku Rageşî ji ber daxwaza weke:"bila rezefîlm ji Show TV ya Karaehmedan derbasî Kanal D ya Aydin Dogan bibe dest pe kiriye. Derhenere kevn Osman Sinav, bi asnameya xwe ya ku ji der doren çanda tirk-îslame te te nasîn. Mirove kulvara şîrketa nû ya bi nave Kaçan û Şaşmaz de ye, le di piyasaye de kevn e. Diyar e ku veqetandina wan a bi derheneren nû re rast e rast "bihistyariye". Wisa bihistyariye ku bi milyonan dolar tene telafuzkirin. Di heman rojan de endamen şîrketa Kaçan-Şaşmaz piştî ku ji bîranîna Necîp Fazıl Kisakurek derketin

Kadîr Çopdemîr jî rah ştin ba xwe û tevî Tayyîp Erdogan çûn kebabe bixwin. Her wiha pesnen Serokwezîr ji çapemeniye re dan. Ev feraset diyar kir ku ev şîrket çi qas saxlem in. Di ve navbere de diyar e, xeyba ku serlîstiken rezefîlma bi nave Alacakaranlık ku de ji fîlme re bibe rakibe yekane Ugur Yucel û Kenan Mîrzalioglu, li Hollandaye zewicîne, ji hela ekîba newala guran ve hatiye derxistin. "Şevirmene Konsepte" ye newala guran Soner Yalçin her çiqas ji der doren "aydinlike" ye jî, ji nasnameyek çepgir te û rojnamegerek e. Ev nasnameya balkeş ranagihîne ku pe çi dişewirin. Îfadeya herî ber bi çav ya giredayîbûna wî ya bi rezefîlme, ketina wî ya nav dîmenan a bi pirtûka xwe ya bi nave "Efendi" ku weke sponsore fîlme te nîşandayîn. Belkî jî Yalçın bi armanca nîşandayina rastiyan ku beyî bikevin nava çerxa dewlet-mafya û sermayeye şewirmendiye dike. Ji ber ku konsepta rezefîlme ev e. Rezefîlm tu agahî danayne ser agahiyen temaşevan, le "Çatlı" û "Yeşîl" ku kujeren bi şaîbe ne, weke welatparezen nagîhan nîşan dide. Dibe ku ev jî konsepteke din be. Di ve navbere ez jî weke jinek ku rezefîlme her dem teqîb dike dixwazim bibejim, analîzen vala û bi îddîa ku meren di odeyen tije nexşe de dikin bişahî dinirxînim. Dixwazim çen çavder'yen xwe bi we re par ve bikim û nivîsa xwe bi dawî bikim. Meren ku endamen çeteye ne, yen rezefîlme, xwezîpehatina meran bi hev tîne. Nexwe her reîsek di fîlme de xwedî koleyek mer ku mirine digirin ber çavan e. Giredayîbûna meran a bi hev re ew qas te nîşandayîn ku dişibe "evîne". Jinen rezefîlme jî ji xwe kole ne û eniya wan te maçîkirin. Di newale de ji bilî lehengen ku xwedî pirsgreken psîkiyatrîk in jiyana zayendî zede nehatiye bilevkirin. Jiyana xwuşka mezin a karagumrikî ku roleke kurt girtibû kurt domiya. Le bi lîstika xwe ya ku bi meran re cixare kişandibû û di sahneya şînîye de bi hezeke mezin cih girt'bû he di hafizayen temaşevanan de ye. Serlîstikvan Elîf keçek şerîn e. Her çiqas ku karaktere parezerek bi xirecir be jî karakterek tisî ye. Taybetiyek we ye ku ji bilî xoşevistiya Polat tuneye. Îpek Tenolcay a ku di rola Çakire mir de dilîze jî, zeriyen ku tene di Akmerkezan de dimîne, pireyen reş en malbata xwe dixwe, ji male dernakeve tîne bîra min. Bi hewaya xwe ya nevrotîk yekane jina rastî ya newale ye. Di fîlme de gelek karakteren ku taybetiyen mere tirk en ku mirov je nefret dike hene. Lê kesek ku trajîk û balkeş e. Ew jî Istemî Betîle ku di rola Laz Ziya de dilîze çaven wî her tim bi xwîn e.

Handan Koç

Kurtlar Vadisi'nde kapışma

Dizinin başrol oyuncusu Necati Şaşmaz'ın tarikattan torpilli olduğu yapımcıların değişmesi sırasında açıklandı. Birbirlerine piyasa usulü racon kesen bu adamların alemine bir bakalım dedik.

BU yılın en çok seyredilen dizisi olan Kurtlar Vadisi tatilden önceki son bölümünde seyircisine birçok merak uyandırıcı sürprizler hazırlamıştı. Ama dizi ekibinin yaşadığı fırtına bu bölümünün yaratacağı etkinin önüne geçti. Hurriyet Gazetesi'nin başköşesinde Kurtlar Dergahı spotu altında, dizinin başrol oyuncusunun zikir yaparken fotoğrafı yer aldı. Haber dizinin senaristi Raci Şaşmaz ve ağabeyi olan başrol oyuncusu Necati Şaşmaz'ın Kadiri Tarikatının başı olan Abdulkadir Şaşmaz'ın oğulları olduğunu açıklıyordu. Tarikat fotoğraflarında Şaşmaz kardeşleri Tayyip Erdoğan'ın basın danışmanı Ahmet Tezcan'la birlikte görmek de mümkündü. Dizide ilk kriz aylar önce çok hayranı olan bir karakterin dizıden kesilmesiyle patlak vermişti. Bu olayın kahramanı Oktay Kaynarca daha önce Yeditepe İstanbul gibi çok farlı bir dizıde yine racon sahibi ama efendi bir mahalleliyı canlandırmıştı. İstanbullu muhalifler Kaynarca'yı henüz dızıde yeralmayı surduruyorken Irak'ın ışgalıne karşı bir mitıngde Derya Alabora'yla birlikte kursude ortak bir metın seslendirırken de görmuşlerdı Kaynarca'nın dizıde Alaaddin Çakıcı'yı canlandırdığının ima edilmesi oynadığı Çakır karakterini daha populer kılmış, hatta Çakıcı, fılmde o olduğu söylenen karakterın başka adamların elini öperek onlara biat etmesıne bağlı olarak, "o ben değılım, ben kimsenın elini öpmem, öpmedım, "dıye açıklama yapmıştı. Kaynarca'nın dızıden apar topar atılmasından sonra çıkardığı kasetinde ıkı Ahmed Arif şiiri var ama basında boy gösterirken kimseyle ılışkisini bozmak istemediğini o kadar bellı etti ki ölmemış olsa herhalde dizide tekrar yer alırdı Kaynarca gidince başoyunculuğa yükseltilen Necati Şaşmaz'sa çok yeteneksız. Kurtlar Vadisinde faşist Çatlı'yı hatırlatan fiziği yüzunden yer aldığı duşünuluyordu.. Ayrıca senaristin ab'sıydı. Ama bu kadar kötu oynadığı halde başrolu kapması ıçin daha guçlu bir torpili olduğu Hurrıyet'in haberıyle ortaya çıktı. Necati Şaşmaz yıllarca Amerika'da yaşadıktan sonra bu fılm için Türkıye'ye dönmüş. Hurriyet'in haberından sonra basına yolladığı açıklamada "hem seyyid hem şerıf" olan bir soydan geldığını "ama tarikatçı olmadığını" belırtmış. "Soy şuphesız babadan oğula ilerler ve ben işte böyle bir soydan gelmekteyım," demiş. Ablası varsa da bılmiyoruz. Çünku buyük oğul Necati kendi de belirttığı gibi tarıkatın kaçınılmaz varisi. Açıklaması Kurtlar Vadısi senaryosu gibi bır şey açıklıyor mu gizliyor mu belli değıl. Faşist kultur insanı Namık Kemal Zeybek'in gözetiminde gösteri yaptıkları topluluksa Takva isımli bir vakfın zikir topluluğu ımış. Peki bellı ki gizli olmayan bu tarıkat bağı neden şimdi gürültüyle açıklandı? Bunun haberden iki gun önce Osman Sınav'ın dızıyi kuçük kardeş Raci Şaşmaz'a devrettığını açıklamasıyla ılişkisi neydi acaba? Bunu kutsal soy ılışkilerinden çok para ilişkileriyle anlamak mümkün. Ekmek Teknesi'nın Hasan Kaçan'ı, Kurtlar'ın iki senaryo yazarı Özdener ve Şaşmaz, dızının yeni yapımcıları. Gerılımın dizinin Karamehmetler'ın Show TV'sinden Aydın Doğan'ın Kanal D'sine transfer edilme isteğiyle ılıntısi olduğu söyleniyor. Eski yapımcı Osman Sınav gençlığinden ıtıbaren Türk-İslamcı kultür çevrelerine yakın biri olarak tanınıyor. Yeni kurulan Kaçan ve Şaşmaz şirketiyle aynı kulvarın insanı ama pıyasada daha eski. Yeni yapımcılarla aralarındaki ayrılık belli ki tamamen "duygusal". Öyle duygusal ki milyon dolarlar telaffuz edilıyor. Aynı gunlerde Kaçan-Şaşmaz şirketinin üyelerinin, Necip Fazıl Kısakürek anmasından çıktıktan sonra, yanlarına Kadır Çöpdemir'i de alarak Tayyıp Erdoğan'la kebap yemeye gıtmeleri ve Başbakan'ı basına öve öve bir hal olmaları bu yeni şirketin sağlamcılığıyla ılgili bir fikir veriyor. Bu arada sezonun Kurtlar'a rakıp olabilecek tek dızısı olan Alacakaranlık'ın başrol oyuncuları Uğur Yucel ve Kenan Mırzalıoğlu'nun Hollanda 'da evlendikleri şeklindeki buyuk dedikoduyu birkaç ay önce piyasaya surenlerin Kurtlar ekıbı olduğu akla gelenler arasında. Kurtlar Vadısi dızısının "Konsept Danışmanı" Soner Yalçın Aydınlıkçı olarak da olsa sol bır geçmişe sahip bir gazeteci. Bu tuhaf sıfat ona neyi danıştıklarını çok açıklamıyor. Diziyle bağının en somut ıfadesi "Efendi" kıtabının fılmın birçok karesinde klip sponsoru ürün misali göruntuye gırmesi. Belki de Yalçın dıziye devlet-mafya-sermaye ilişkisine aslında gırmeden, nasıl gerçekleri açıklıyor gibi görünebiliriz dıye danışmanlık yapıyor. Çünkü dızının konsepti bu. Dızı seyircinin bildığine bir şey eklemediği gibi "Çatlı" ve "Yeşil" gıbi şaibeli katılleri gızemlı yurtseverler olarak yedirmeye de çalışıyor bu da başka bır konsept herhalde. Bu arada d`zıyı sık sık izleyen bır kadın olarak etrafı harıtalarla donatılmış odalarda buluşan erkeklerin yaptığı ıddialı ve boş analızleri ızlemeyi eğlenceli bulduğumu söylemeliyim. B rkaç gözlemimi sizinle paylaşarak yazıyı bıtırmek ısterım.Dızının aynı çeteye mensup erkekleri birbirlerine imrendirecek derecede bağlı. Öyle kı her reısın uğrunda ölumü göze alan bir de erkek kölesı var. Erkek erkeğe bağlılık o kadar çok ışleniyor ki "aşk"ı andırıyor. Dızının kadınlarıysa zaten köle ve "alınlarından öpulen" kadınlar. Vadi'de psikıyatrik sorunları olduğu gösterilen kahramanlar dışında pek cinsel hayat yaşanmıyor. Dızının geçmış bölümlerinde çok kısa rol alan Karagumruklu ablanın oyunculuk ömrü kısa surdu ama adamlarıyla birlikte cigaralık sardıkları yas sahnesi ve kuvvetlı duruşuyla hâlâ hafızalarda. Başrol oyuncusu Elif cici bir kız. Kuru gürultucu avukat rolunde olsa da bir olmasa da, yavan bir karakter. Polat'ın yavuklusu olmak dışında bir numarası yok. Ölen Çakır'ın eşi rolundeki İpek Tenolcay'sa bana yarı ev hapsinde yaşayan sadece Akmerkez'de veya yurtdışında gezebilen, ailesi kara-paralı gergin ve güzel sarışınları hatırlatıyor. Nevrotik havasıyla Vadi'nin tek gerçek kadını. Fılmde Türk erkeklığinin nefret uyandırıcı özelliklerini gösteren birçok karakter var. Ama içlerinde aynı zamanda trajık ve ilginç olabilen bir tane. O da Laz Zıya rolunde oynayan, gözleri hep kanlı İstemi Betil.

Geçtiğimiz günlerde İletişim Yayınları'ndan bir kitap çıktı; Ayşegül Boşanıyor. Kitap, Arzu Çur'un kaleminden çıkan bir ilk roman aynı zamanda. Arzu Çur'la bir akşam üstü buluşup kitabını, feminizmi, kahramanı Ayşegül'ü, kadınları ve çocukluğumuzun kahramanı "Ayşegül" olmayı konuştuk.

ayşegül'ün kafası karışık!

Arzu Çur'u tanıyarak başlayalım.

Arzu Çur: Ben Ankara Üniversitesi İletişim Fakultesi mezunuyum. Orada bizim çok sevdiğimiz bir hocamız vardı ve biz ilk feminizm lafını onun ağzından duyduk. Benim yer aldığım nokta tam feminizm değildi; ama feminizmle sosyalizm arasında bir yerde duruyordu. Kendimi bir feminist olarak şimdiye kadar, özellikle bir feminist olarak tanımlamadım, o gun de tanımlamadım.

Bugün kendinizi feminist olarak tanımlıyor musunuz?

Bugun kendımi bir feminist olarak değil, bır kadın olarak tanımlıyorum. Şöyle bır şey yerleşmış bende, bir hareketın ıçine girmek gerekıyor sanki. Elbette hayatın ıçinde duruşum, hayata bakışım açısından ben bir feminıstım; ama örgütlu değilim.

Sizin feminist bir grubun, bir kadın örgütünün içinde yer almamanız kendinize feminist demenize engel olmamalı.

Ama öyle dıyorsunuz da, bırçok kadın da aynı dertten muzdarip. Yapılabilecek bir takım şeyler de vardır, ben bunları da belki biraz zorlamayla yapabılırım. Ama bunu yapamıyorum, oldukça yoğun koşullarda çalışıyorum, yazı yazıyorum, bır yandan evimle ilgileniyorum, oğlum var. Feminist dememenin kaygısı, feminizmi beğenmemek değil, bir şeylerde daha aktıf yer almayı duşunduğum için kendıme böyle bır ibareyi yakıştıramıyorum.

Kitabınıza gelmeden önce küçüklüğümüzün kahramanı olan, "Ayşegül" olmayı konuşmak istiyorum. Sizin için "Ayşegül" olmak ne demek?

Aslına bakarsanız çocukluk kitaplarındaki Ayşegul'u oturtma konseptını yazarken, bır tesadufle ortaya çıkmış bır şey. Ben kıtabımı yazarken bir kadın kahraman yarattım ama başta ne onun ne de etrafındakilerın ısmı yoktu ve dıl de onu gerektirmiyordu. Sonuçta bir iç konuşma olduğu için, kendi adını telaffuz etmesıne gerek yoktu. Bir taraftan gunlük gibi ele alınmış bır dıl bu.

Günlük mü peki?

Hayır değıl. O arada bır ısim bulmak gerekti ve en kolayıma kardeşimin adını koymak geldı –kardeşımın adı Ayşegul'dür- Arzu ismını koymak ıstemedım, çünku bu benım hikayem değıl; ben Ayşegul dıye bır kadın karakter yarattım orada.

Sizin kahramanınız Ayşegül'de aslında "Ayşegül" kitaplarını okuyarak büyümüş bir kadın.

"Ayşegul" kitaplarını okuyarak buyumeyen; orta sınıf, kentli kız çocuğu yoktur herhalde.

Aslında "Ayşegül" kitapları, tam da bize nasıl kadın olmamız gerektiğini öğreten, kitaplardır. Başarılı, akıllı, fedakâr ve her zaman sevgi dolu olmak... Eğer biz Ayşegül'ün çocukluğundan çıkıp genç kızlığını görebilseydik o, evlenirdi, "her başarılı erkeğin arkasındaki" kadın olmayı başarırdı ve boşanmazdı.

Evet. O Ayşegül boşanmazdı ve hayat ona bırı kız, biri erkek iki çocuk verirdi. Ayşegul bundan yırmi yıl önce evlenseydi, çalışır mıydı, evde mi otururdu bılmıyorum ama, bugunkü Ayşegul evini ıhmal etmeyen bır iş kadını olurdu ve kocasını, çocuklarını hiç ıhmal etmezdi.

Muhtemelen hiçbir zaman kariyer yapmayı düşünmezdi bile.
Doktor olsaydı mesela intern kalmayı tercih ederdi. Yani Ayşegul kitapları bize kafanızı kesseniz boşanmış bir kadını göstermezdi. Benim Ayşegül'um boşanıyor; çünkü hayat o kitaplar gibi değil. Ben, Ayşegul kitaplarını, çocukken okuyup sevdiğim, hayat böyle olsaydı hiç de fena olmazmış dediğim bir masal olarak hatırlıyorum. Şahsen ben öyle bir hayat ister miydim bilmiyorum. Ömur boyu mutluluk kâbus gibi geliyor bana.
Şimdi sizin kahramanınız olan Ayşegül'e gelelim. O nasıl bir Ayşegül?
En başta ben Ayşegul'ü çok komik bir karakter olarak düşündüm. Ben yazarken çok eğlendim ve başına da olmayacak dertler getirdim, sakar da bir tip böyle ve bütün sakarlıklardan tesadüfler sonucu kurtuluyor. Başına büyük yıkımlar gelmiyor. Bu anlamda Ayşegul'le benim Ayşegul arasında, hayatın ona büyük darbeler indirmemesi anlamında bir paralellik var.
Ayşegul'ün kafası karışık...
Üniversite mezunu bir kadın ve okuldan mezun olur olmaz, çocukluğundan beri aşık olduğu Mustafa'yla evleniyor ve çocuk doğuruyor. Ama bir gün sevgi bitiyor ve boşanmak istiyor Ayşegül. İşte bu noktada görüyoruz ki, Ayşegül'ün hayatında mücadele yok.
Etmemiş tabii. Ayşegul'e rahat batıyor ve bir gün kendisinin çok edilgen bir tavırda olduğunu fark ediyor Ayşegul. Ama o zaten öyle bir kadın ve yaşamının diğer alanlarında da çok öyle etken olmuyor yaşadıklarına. Bu anlamda hayatın karşısına öyle Zeyna gibi dikilen bir kadın değil. O ancak durabildiği noktalarda hayatın karşısında durabiliyor. Boşanma kararı veriyor ama, onu da ancak üç yılda verebiliyor.
Ayşegül'ün bir iç sesi var ve aslında bu iç ses bizlerin peşini bırakmıyor; çoğu zaman toplumun sesi olarak bizimle birlikte yaşıyor. Ayşegül'ün iç sesinde bir ego var, fesat.
Ayşegul'un iç sesi korkunç fesat, çok kötü.
Ayşegül'ün o sakarlığının nedeni de, o fesatlığı.
Tabii tabii. Ayşegul buna rağmen fesatlık yapmıyor ve iç sesine uymuyor. Bizlerin sürekli hesaplaşma halinde olmamızın sebebi, biz toplumla hesaplaşırken aynı zamanda bu toplumun da parçasıyız. Biz elimizden geldiği kadar o iç sesten özgürleşmeye çalışalım Ayşegul bir yerde, "acaba bu içime yerleşmiş ses, benim annem mi, hep onun verdiği öğütleri veriyor bana," diyor
Şimdi eğer ellerinde olsaydı, bütün kadınların Ayşegül kitaplarındaki gibi olmasını isterlerdi ve bunun için hâlâ büyük bir çaba var ve Ayşegül modeli devam ediyor.
Kim isterdi?
Adamlar...
Kadınlar ister miydi?
Kadınlar hayatlarında ne olduğunu fark edemiyorlar ki, çünkü değirmen öyle bir dönüyor ki, işte Ayşegül kitapları da, o erkek egemenliğinin bir uzantısı.
Büyük ihtimalle kolaylarına da gelirdi.
Kolaylarına gelmezdi. Bizim gibi kadınlar, feministler ve bütün kadınlar Ayşegül'ü yaratanlarla mücadele etmeli. Ayşegül olmaktan yırtmalıyız!
Ben Ayşegul'lerden o kadar fazla nefret etmiyorum. Benim Ayşegul'lerle kapışmam, onlarla değil. Kız çocuklarını Ayşegul modeline iten bütün bu olup bitenlerle ilgili derdim var benim. Ayşegul'un de, çok fazla suçu yok. O bir kız çocuğu olarak, sevildiği, korunduğu bir yerde hayatın tadını çıkartmaktan başka bir şey yapmıyor. Bilinç yok çünkü ortada. Bilinçli olmak bir şeylerin hayatımızda ters gitmesi gerekiyor.
Ama kadınların hayatında her şey ters gidiyor.
Her şey ters gitmeye de bilıyor. Neden her şey ters gitsin?
Otuz yaşında boşandıktan sonra, Nişantaşı'nda otururken ve hiç çalışmamışken hemen bir iş buluyor ve 250 milyona Beşiktaş'ta bir ev buluyor...
Ayşegül'u tutup da, gecekonduda oturtamazdık.
Neden?
Çünkü Ayşegul bunu kabul edebilecek bir kadın değil. Büyük ihtimalle gecekonduda oturmayı tercih etmeyecektir. Her zaman Deniz'ın (oğlu) yaşam standardı bozulmamalı diyor. Ayşegul boşanana kadar ekmek elden su gölden yaşamış ve bir burjuva.
Ayşegül kendine verilmiş hayatı reddederken aslında kendi olmayı başaramıyor. Yine de on yıllık evliliğinin otuz iki yaşına kadar getirdiklerini de devam ettiriyor. Yeni, güçlü, bir kadın olmaya çabalamıyor. Sadece boşanıyor ve kocasız bir hayat yaşıyor...
Bir geçmişi öyle çok kolay atamıyorsunuz, geçmiş dediğiniz şey aslında Ayşegul suçu başkalarına da atsa, sonuçta onunda, seçtiği bir şey. Daha doğrusu Ayşegul radikal çıkışlar yapmıyor. Sistemin aralarına sızan ve orada kendine bir hayat kurmaya çalışan biri. Bu anlamda Ayşegul'ü bir özgürlük savaşçısı olarak değerlendirmek yanlış olur. Ayşegul'un çocuğu olmasaydı belki daha radikal çıkışları olabilirdi.
Çocuk radikal olmaya engel bir şey mi?
Evet, çünkü çocuğunuzu yetiştirirken biraz daha onun korunaklı olabilmesi için topluma daha uyum sağlayabilecek şekilde yaşamak zorunda kalabiliyorsunuz. Ayşegul'de zannediyorum şöyle bir şey var; ben kendi hayatım hakkında karar verebilirim ama, çocuğumun da kendi hayatı hakkında karar verebilmesi için, onun da daha korunaklı bir yerde büyüyüp karar vermesi gerekiyor. En azından çocuklarımızı okula göndermek zorundayız.
Ayşegül'ün neden hiç arkadaşı yok?
Evet, Ayşegul'un arkadaşı yok. Evlilik gibi bir şeyin içine girdiğinde ne yaşadığını algılamak gün geçtikçe azalıyor. Ev mekân olarak da içine sığındığımız bir yer. Ev kadınlığı dediğimiz şey de, sınırı evle birlikte getiriyor, hayata kapanıyoruz dolayısıyla. Ayşegul'ün başına gelmiş en büyük talihsizliklerden bir tanesi "he, he, he" derken arkadaşlarından kopmaya da "evet," demesi. Mesela kitaptaki Nilgün böyle bir şey yapıyor ve kendi hayatını kuruyor. İşte Nilgün bu anlamda Ayşegul'un olamadığı, yapamadığı seçimi yapmış. Ayşegul'un haseti, kıskançlığı da ondan.
Kıskançlık duygusu tıpkı bize düşen roller gibi o da kadınlara has bir duygu olarak yansıtılıyor ya, aslında bu bir zayıflık değil mi?
Bizler kadınların dayanışmasından yanayız ve fiiliyatta da böyle tavırlar sergiliyoruz. Bırımızın başarısıyla göklere çıkıyoruz. İç sesimiz gibi toplumun bize verdiği yarışma ve başarılı olma hali var. kadınlar iş yaşamında korkunç bir rekabetin içindeler ve özellikle de birbirleriyle yarışıyorlar, rekabet ediyorlar. Sonuç itibariyle bizim üst yapı olarak hayata karşı bakışlarımızı değiştirmemiz yetmiyor, içsel olarak da bir dönüşüm geçirmemiz gerekiyor. Bu içsel süreç okumayla, düşunmekle değil de daha da uzun bir süreç. Benim bir kadını kıskanmadan, rekabet etmeden onunla bir paylaşım ilişkisi gelıştirebılmem gerekıyor diye düşünuyorum.
Başarmak ne demek?
Başarmak benim çok hazzettığım bir kelime değil; çünkü başarmak birilerine rağmen bir şey yapmak. Birlikte çıkılmış bir yolda, birisinin önüne geçerek, onun kafasına basmak gibi geliyor bana. Başarı kadınların dunyasına dair bir söz değil, erkeklerın dunyasına aıt ve bız onların karşısında iyi durmak içinde bunu kabul ediyoruz. İşte şimdi dıyorlar ya, "Çocuk da yaparım, kariyer de," aslında yapılıyor da.
Siz "Kariyer de yaparım, çocuk da yaparım" fikrini onaylıyor musunuz?
Bu sloganı onaylamıyorum ama, varolan durumda kariyer de yapan, çocuk da yapan kadınlarla karşılaştığımızda bu da yapılabilir bir şey.
Bir feminist olarak bu kitabı yazmanızdaki amaç neydi?
Bu çok bencilce bir amaçtı, benim yazın serüvenimde çok bencilce bir amaç taşıyor Ben kendim için yazıyorum. Ben Ayşegul'ü yazarken eğlendım. Temelde parmakla gösterip bir şey işaret etmedim bu kitapla. Zaten edebıyatta, benım kanımca, bir şey ışaret etmeye aracı olduğu takdırde bir şeyler yıtırebiliyor. Dırekt yazı yazmak için yazdım. Bu çok ciddi bir kıtap değil. Bu bir kadın romanı ve bir kadın üzerine yazılmış bır romandır ve bır boşanma kıtabıdır. Boşanmanın pıskozla, problemle falan bıtmediği, mutlu bır kitaptır.
"Ayşegül Boşanıyor" u okuyacak kadınların kitabı okuduktan sonra ne almasını istersiniz ondan?
Bu kitabı okuyacak kadınların yüzlerinde sürekli olarak bır gulumseme olmasını istedım en çok. İkincı olarak boşanma sürecini bıraz hafife almak ıstedım.

feminist edebiyat bizi unuttu!

Ben, büyüyünce yırtıcam sanıyordum mesela. Tüm sorunların biteceğini, ortak özelliklerimizin epey fazla olduğu bu karakterlerle paralel bir hayata yelken açacağımı filan zannediyordum. Öyle olmadı tabii Meğer, kadınları küçükken Pamuk Prenses masalıyla uyutan edebiyat, büyürken de bunlarla uyutuyormuş.

TAM olarak bir tarih veremem tabii, ancak bu yazının konusunu oluşturan Türk yazarların yazdığı gençl k romanlarının geçmişi, pek eskiye dayanmıyor. Ve evet, ilk gençlik romanları da daha ziyade kızları hedef alır nitelikte oluyor. Genç kadınların kendilerini yazıyla ifade etmeyi tercih etmelerinin (mesela kompozisyon derslerinde erkeklere fark atan kızlar...) bunda etkili olduğunu duşunüyorum. Ancak türün ilk örneklerini veren Ipek Ongun'un, Gülten Dayıoğlu'nun karakterlerinin de etkisi yok sayılamaz. Ben kitap okumaya biraz anneannemin etkisiyle başladım. Ama böyle ciddi ciddi klasikleri filan okumaya başlamam ortaokul edebiyat öğretmenimin etkisiyle olmuştur. ***Şeker Portakalı***, ***Martı*** gibi kitaplardan sonra, Gülten Dayıoğlu'nun ***Yeşil Kiraz*** romanı ile, ilk gençlik romanımı okumuş bulundum. Kitabın başkahramanı Kıraz, akıl almaz guzellikte, çok zeki bir kapıcı kızdır. Derslerinde de çok başarılıdır. Ancak çok zeki ve kendinden buyuk bir delikanlıya aşık olur. Esas oğlan da Kıraz'a aşıktır. Ancak beklenmedik olaylar ve kıskançlıklar sonucu ayrılırlar. Kirazın dünyası başına yıkılır. İkinci kitapta ise Kıraz, ancak çok özel, dahı öğrencilerin gıdebileceği bir okula gıder, epey bir dıl öğrenir, zengın olur, en sonunda kendisine delıler gıbı aşık Karun kadar zengin bir Çinliyle evlenip mutlu olur. Şımdi böyle anlatınca saçma gelıyor, ama o zamanlar, bunu okumayan kız yoktu bizim sınıfta. Gulten Dayıoğlu'nun kıtapları Ipek Ongun'nunkiler kadar meşhur olmasa da, edebı olarak kuşkusuz daha kalıtelıdir. Daha önce çocuk kitapları yazan Ongun, kızlarının ılk gençlik dönemleri sırasında, Türkiye'nin gençlik romanları açısından buyuk bır eksikliğe sahip olduğunu görur ve, ilk romanını yazar: ***Yaş Onyedi***. Kıtap Kiraz'dan daha mutevazı bir güzelliğe ve zekâya sahıp, ancak tıpkı onun gıbi saf ve sade olan Bahar'ın öyküsünü anlatır. Elbette, sorunlu bir yaştan geçen ve üstune ustlük annesini yıtırmış olan Bahar'ın öykusu, mutlu sonla bitecektır Ancak, Ongun'un sanat hayatında daha belirleyıcı olan, ***Bir Genç Kızın Gizli Defteri*** ve Serra karakteridir. Kıtap, Serra'nın, belkı on sene boyuna, kesintilerle yazdığı ve pek sevdiği günluğü, "gızlı defteri"dir. Tam beş kitap suren ve muthış bır tiraja sahıp olan seri, şişman, sivilceli, gözluklü, okumaya ve yazmaya meraklı, okulun en yakışlı çocuğuna aşık ve annesi ile babasının boşanmasını bır türlü kaldıramayan Serra'nın, yavaş yavaş mükemmele dönen hayatını anlatır. Güzelleşen, maddi anlamda buyük başarılara ımza atan ve tüm sorunların üstesinden gelen, bır de ustune üstluk gerçek aşkı bulup nişanlanan Serra'nın öyküsu, epeyce modern bır çirkın bunalımlı ördek yavrusunu andırır. Ve tabii, tam beş kıtaplık sürukleyıcı bir günluk olan bu seri, dizi film tadında, bır solukta okunur. "Bır Genç Kızın Gizlı Defterı", Serra'nın ideal öğretmeni, ideal annesi ve ideal arkadaşlarıyla yapt ğı uzuun, gerçek hayatta insanın asla kurmayacağı cumlelerden oluşan konuşmalarla, didaktık misyonunu yerine getırır. Evlenmeden sevişmenın zararları, sık sık sevgili değiştırmenın ne kadar kötu bir şey olduğu ve bu gıbı muhım ahlak kuralları tekrarlanır durur. Kötu karakterlerde Serra'nın tam tersi, erkek duşkunu, cüretkâr, seksı, geveze, sık sık sevgılı değiştıren, edebiyatla ilgısı olmayan karakterlerdir. Ortaokuldaki "kötu" karakterimiz, yanı Fılız, Serra'nın aşık olduğu çocuğun kız arkadaşı ve okulun en süslü kızıd r. Her teneffus kâkullerını duzeltmek için tuvalete gıder, renklı lensler takar. Lisedeki karakter, havalı bır basketbolcu olan Aylın'dır. Anıtkabır'i gezmek ıçın geziye gittıklerınde etrafta gördüğü yakışıklı çocukların fotoğrafı çeken, Serra'yı bıra içmeye zorlayan, başını pek çok derde sokan Aylın, tum sınıfın duşman olduğu kızdır ayrıca. Üniversitedekı kotü kızsa, Serra'nın erkek arkadaşının eskı sevgilisidır ve çocuğa hâlâ kur yapmaktadır. Gerek Türk yazarlarınkiler, gerekse çeviri gençlik romanları ortak özelliklerle dolu. Genelde genç kadın karakterlerin başından geçen hikâyeler anlatılıyor. Ergenlik dönemı, okulun en yakışıklı çocuğuna aşık olma, "çirkin"se bile şışmanlık, gözluk veya sıvılce gibi gelırgeçer/halledılebilir sorunlardan dolayı çirkin, dolayısıyla pek çok problemle yüz yüze kalan, yetenekli, sade, gizlı bir guzellığe sahip kızlar, bir yolu bulunup kurtarılır.

Bu çemberi kıran kıtaplar yok mu? Örneğin, Enid Blyton'un on kitabı bulan "Yaramaz Kızlar" serisi, ılk kıtap "Yaramaz Kızlar Birinci Sınıfta"dan ıtıbaren, bir kız okulunda bırbırine bağlı bir sınıfın mezun oluncaya kadarki maceralarını anlatır. Diğer kitaplardan farklı olarak tum karakterleri ıyı ve kötu yönüyle gösterme çalışır. Yine ahlak kurallarıyla birlikte, dayanışma ve önyargısızl:k daha çok öne çıkarılan değerlerdir. Üstelık ana kahraman neredeyse yok gıbıdır, adı en çok geçen karakter de zaten mukemmeldir. Dığer kıtaplarda mümkün olduğu kadar az bahsedilen evlenme konusu burada tam tersı bır muamele görur ve zaten k tabın baş karakterı, aşık olduğu adamla evlenerek mutlu olur Tabii insan bunları okurken, okuduğu karakterlerden üç-dört yaş küçük oluyor. Ben, büyüyünce yırtıcam sanıyordum mesela. Tum sorunların biteceğini, ortak özelliklerimizin epey fazla olduğu bu karakterlerle paralel bir hayata yelken açacağımı filan zannediyordum. Öyle olmadı tabıi. Meğer, kadınları küçukken Pamuk Prenses masal yla uyutan edebiyat, büyürken de bunlarla uyutuyormuş.

Son dönemde pek çok yayınevının de çevirı romanlarla katıldığı kıtabevlerının gençlık kıtapları reyonları, epey kalabalık bır okuyucu kıtlesine sesleniyor. Ve bu kıtlenin azımsanmayacak oranda genç kadınlardan oluştuğunu unutmamak gerekiyor. Dolayısıyla, yaratılan bu etkının, feminist edebiyatçıların dıkkatini çekmesini umuyorum. Turkiye'de, belkı Halıde Edıp Adıvar ile başlayan ama özellikle Duygu Asena ile epey bir yükselişe geçen femınist edebiyatın, maalesef karakter seçiminde orta yaş veya cıvarı kadınlar seçmesi, evlılık denen kadın duşmanı kuruma sadece annenın gözunden bakması, yeni nesl edebiyat tutkunu kadınları, özellikle başlarda yukarıda örneğini verdığım peri masallarına yöneltiyor. Bu yazının bir çağrı nitelığinde olması dileğiyle, tüm feminist edebiyatçıları, genç kuşağı yalnız bırakmamaya davet edıyorum.

Kadın dayanışma ağı

Kadın Dayanışma Ağı, İstanbul Toplumsal Ekoloji Platformu bünyesinde yürütülen bir çalışma. İstanbul Toplumsal Ekoloji Platformu, beş sivil toplum kuruluşundan oluşuyor.

AMARGİ Kadın Kooperatifi, Gökkuşağı Kadın Derneği, Lambda İstanbul Eşcinsel Sivil Toplum Girişimi, Dayanışma Sendikası Girişimi, Dut Ağacı (İstanbul Tarih ve Toplumsal Ekoloji Kooperatifi Girişimi) tarafından oluşturulan İstanbul Toplumsal Ekoloji Platformu bundan bir yıl önce biraraya gelmeye başladı. Platform, "Çalışırken dönüştüğümüz, dayanışırken aynılaşmadığımız toplumsal bir model" olma iddiasında. Temel hedef, tüm bileşenlerin kendi alanlarında daha fazla iradeleşmesinin önünü açmak. Platform, yerel örgütlenme tarzını benimsiyor. Türkiye Avrupa Komisyonu Temsilciliği Yerel Sivil İnisiyatifler Mikro Proje Programı tarafından finanse ediliyor. Kadın Dayanışma Ağı ise, platform bileşeni iki kadın sivil toplum kuruluşu olan Amargi Kadın Kooperatifi ve Gökkuşağı Kadın Derneği'nin ortak yürüttükleri bir çalışma. Kadın dayanışmasını amaçlıyor, psikolojik ve hukuki destek veriyor. Biliyoruz ki, İstanbul'da bağımsız kadın örgütlenmesinin yalnızca iki kadın dayanışma merkezi bulunuyor: Şahmaran ve Mor Çatı. Kadın Dayanışma Ağı bu konudaki boşluğu bir parça doldurmaya çalışacak. Kadın dayanışmasına, desteğe ihtiyaç duyan kadınlardan telefonla ve yüz yüze bireysel başvurular alacak, psikolojik ve hukuki konularda imkânlarını paylaşacaklar. Kadın Dayanışma Ağı, kadınlar arası dayanışmayı sağlayacak. Kadınlarla bireysel olarak hukuki desteğin yanı sıra, vatandaş olarak hak arama bilincini geliştirici çalışmalar, seminerler yapacak. Kadın Dayanışma Ağı, haftanın dört günü aranabiliyor. Yüz yüze görüşmeleri Amargi Kadın Akademisi'nden Ayşe Kısmet ve Dilek Alıcıoğlu Cömert, Gökkuşağı Kadın Derneği'nden Leyla Balcık ve Sunay Yeşildağ yapıyorlar. Hukuki danışmanlığı ise; haftanın iki günü Av. Serap Kaya ve Elife Cemri üstlenmiş durumda. Kadın Dayanışma Ağı, Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, Şahmaran Kadın Dayanışma Merkezi, Türk Psikologlar Derneği İstanbul Şubesi, İstanbul Tabip Odası, İstanbul Barosu Kadın Haklarını Uygulama Merkezi, toplum merkezleri tarafından çeşitli şekillerde destekleniyor. Çalışma, bu kurumlarla koordineli yürutuluyor. Dayanışma Ağı'na yapılacak başvuruların gizli kalması esas tutularak danışmanlık veriliyor.

İstanbul Toplumsal Ekoloji Platformu 4-10 Temmuz tarihleri arasında Kadıköy'de Ne Seninim Ne Kara Toprağın sloganıyla etkinliklerini sürdürüyor. Bir hafta boyunca süren etkinliklerde standlar açılacak, kadın grupları müzik ve tiyatro gösterileri yapacaklar.

***Kadın Dayanışma Ağı** Tel: 0216 345 49 88*

DÜNYA'dan

- Güney Afrika'nın Pretorya kent [illegible] Mahkeme, 18 yaşının altındaki kızların da ailelerinin onayı olmadan kürtaj olabileceğine karar verdi.
- Kuveyt hukumeti çıkardığı yeni yasa ile, kadınların seçme ve seçilme özgürlüğünü nihayet tanıdı.
- Tayvanlı feministler, seçim öncesinde kabinenin % 30'unu kadınlara vaad eden yeni başkan Chen Shui-Bian'dan sözünü tutmasını talep ettiler.
- Avrupa polisi, Türk, Asyalı, Arap ve Doğu Avrupalı toplumlarda hızla artan töre cinayetlerinin önlenmesi için neler yapılabileceğini tartışmak üzere, Hollanda'nın Hague kentinde bir toplantı düzenledi.
- Amerika'nın en büyük süpermarket zincirı Wal-Mart'ta çalışan kadınlar, ülke tarihinin en büyük toplu davasında, Wal-Mart'ı eğitim, maaş ve terfi konularında kadınlara ayrımcılık yapmakla suçluyor. İlk adımları 2001 yılında atılan davanın sonunda Wal-Mart, bir milyar doların üzerinde para kaybedebilir.
- Uluslararası Af Örgütü'nün raporu, Kosova'daki NATO ve Birleşmiş Milletler birlikleri ve yetkililerinin ülkede son yıllarda patlama yapan seks ticaretinin en büyük müşterisi ve sebebi olduğunu açıkladı.
- Iran'da yeni çıkan veraset yasasına gore kadınlar artık kocaları öldüğünde malların sadece bir kısmına değil, tamamına sahip olabilecekler.
- Bosna'da Müslüman kadınlarla Sırp kadınlar birbirlerine düşman edildikleri günleri geçmişte bırakarak Bosna Elişleri adlı demekte aynı çatı altında toplanıyor. Yaptıkları elişi eserleri Avrupa'ya pazarlayan ve şimdiden geniş bir müşteri kitlesi bulan dernek özellikle savaşta yakınlarını kaybetmiş kadınlara kucak açıyor.
- Kadınların seçimlere katılabilmesi için çalışan kadınların otobüsüne yapılan bombalı saldırı sonucunda 2 kadın öldü, 13 kadın da yaralandı. Otobüsteki kadınlar Rodat bolgesindeki kadınların oy kullanabilmesi için kayıtlarını yapmaya gidiyordu. New York Times gazetesin'n haberine gore bir Talıban sözcüsü olay üzerine açıklama yaparak saldırının suçunu üstlendikler'ni ve seçim çalışmalarının durdurulmasını söyledi.
- Birleşmiş Milletler raporuna gore, Doğu ve Güneydoğu Asya'da AIDS ve HIV evli kadınlar için büyük bir tehdit oluşturmaya başladı. Daha önceleri evli kadınların en az riskli durumda olduğu düşünülürken artık evlilik dışı ilişki yaşayan kocalarından bu ölümcül virusu kapan kadınların sayısının her geçen gün daha da arttığı görülüyor. Kuruluşun bugun yardım ettiği AIDS ve HIV vakalarının % 90'ı virusu kocasından ya da sevgilisinden kapmış durumda. Bunda en büyük etkense, erkeğin evlilik dışı ilişki kurmasının, kadınınsa evlenene kadar bekâretini koruyarak cinsellik konusunda bilgisiz kalmasının toplumsal bir norm olarak görülmesi.

www.peacewomen.org
www.feminist.org

Ayşegül Oğuz / Gözde Akgüngör

AFRİKA'da bir kadın dedektif

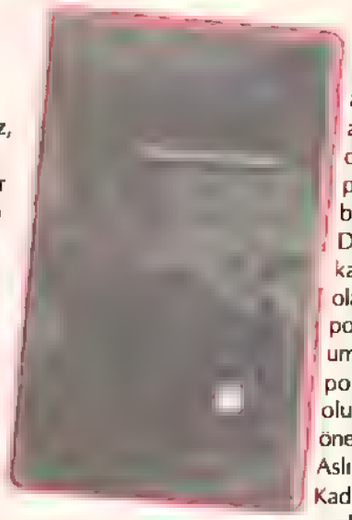

Bir Numaralı Kadınlar Dedektiflik Bürosu
Alexander McCall Smith/Çeviren: Pınar Güncan
Çitlembik Yayınları

Polisiye sever misiniz? Karanlık insanların karanlık dunyalarının deşifre edildiği, kurnaz mı kurnaz, tecrubeli mi tecrubeli, on parmağında on marifet muthış bir "Gadget" karakterinin, en ufak ip uçlarının peşinden giderek akıl almaz gerçeklere ulaştığı; koca duğumleri çözduğu polisiye romanları. Okuyucuya buyuk surprizler vaadeden, kâh heyecanlandıran kâh şaşırtan, edebi lezzetin yanında puzzle parçalarını bir araya getirme, bilmece çözme keyfini de veren romanları ve hırsızlı, katilli, bahçıvanlı, uşaklı ve illa ki "yağmurlu bir gece"li esrarengiz hadiseleri. Bu tur romanları okumaya erkek kısmının daha meyilli olduğu, birer zekâ ve mantık kumkuması olarak, parçaları birleştirmeye, sorun çözmeye, azim ve cesaretle sonuca gitmeye, netice itibarıyle gerçeği bulmaya pek heveskâr oldukları duşunulse de polisiyenin hastası olan, pek çok bilmeceyi kahramandan, belki de yazardan önce çözen kadınlar tanıyorum. Neticede dedektiflik de bir nevi pratik zekâ işi tabii. Bir diğer husus ya da diğer manasız önyargı da polisiye yazarlarının, yani komplike duşunen, zekice kurgular tasarlayan, okuyucusu ile kedinin fare ile oynadığı gibi oynayarak, devamlı suretle fikir değiştirmesini sağlayıp guvensiz ve dahi çaresiz hissettiren, yetenekli, zeki, hınzır kişilerin ancak erkek olabileceği yönundeki goruş. Bu önyargıyı boşa çıkaran en birinci kanıtımız, yazdığı polisiyenin haddi hesabı olmayan Agatha Christie'dir. Romanlardaki dedektifler çoğunlukla erkektir evet ama hatırımdaki en şeker ve dahi zeki dedektif karakteri de vaktiyle TRT'de yayınlanan Cinayet Dosyası'nın Jesica Flatcher'ıdır. Bu yaşlı teyzenin her gittiği misafirlikte, beş çayında, dost toplantısında karşısına çıkan cinayetleri ve turlu entrikaları ne buyuk ustalıkla, hatta garip bir zevkle çozuverdiğini hatırlayacaksınız. Ama bizim konumuz edebiyat, dağıtmayalım. Aslında gelmek istediğimiz nokta, dunyanın en eğlenceli kadın dedektif karakteri uzerine kurulmuş yeni çıkan bir roman: Bir Numaralı Kadınlar Dedektiflik Burosu. Romanı, polisiye roman kategorisinde eleştirmek, eksik gedik bulmak mumkün elbette. Ve fakat bizim asıl derdimiz ortaya çıkan dedektif karakteri. Alışık olduğumuz karakterlerin çok dışında şekillenmiş geleneksel Afrikalı bir kadın olan Mma Ramotswe. Beş kitaptan oluşan serinin ilk kitabı, Alexander McCall Smith'in de ilk polisiye romanı olma özelliğini taşıyor. Smith, adlı tıp, ceza hukuku ve felsefe alanında çalışan, bu alanlarda pek çok kitaba imza atmış, romanın geçtiği Botswana da dahil olmak uzere Afrika'nın pek çok yerinde dersler vermiş biri. Bir Numaralı Kadınlar Dedektiflik Burosu'nu polisiye karasularına yaptığı ilk saldırı olarak değerlendiriyor. Ustelik bir polisiye yazarından çok da umulmayacak bir biçimde kitabın polisiye kurgusundan ziyade oluşturduğu dedektif karakterini onemsediğini her fırsatta yineliyor. Aslına bakarsanız, Bir Numaralı Kadınlar Dedektiflik Burosu, akıl almaz olayların dondüğü, seri cinayetlerin işlendiği, olayların muthiş bir başarı ve zekice bağlantılarla birbirini tamamladığı bir kitap olmaktan çok, Ahmet Umit'ın tanımlamasıyla "henuz kirlenmemiş bir doğanın, henuz bozulmamış insanlarının başından geçen ve henuz korkunç olmayan olayların" içinden bize gulumseyen Mma Ramotswe'sıyla sevdiriyor bize kendini. Yıllarca madencilik yaparak bıraktırdığı paralarla buyuk bir sürü alan babası, ölmeden önce kızına suruyu satarak, eline geçen parayla kendisine saygın bir iş açmasını ve hayatını guvence altına almasını soyluyor. Bir kasap dukkanı belki de bir zucacıye. Mma ise ölmekte olan babasının ellerini tutarak, "Bir dedektiflik bürosu açacağım. Botswana'dakilerin en iyisi olacak. Bir numaralı buro." Diyor. Duydukları karşısında gozleri kocaman açılan babanın son sozleri "Ama... Ama..." oluyor doğal olarak. Tombul bir Afrikalı kadın olan bu sevimli karakterin en buyuk özelliği onyargılardan arınmış olması belki de. Bir dedektiflik burosu açmaya karar verirken, Afrika'da hatta dunyada kaç tane kadın dedektif var, acaba bu işi yapabilir miyim diye düşünmuyor. Sığır surusunun parasıyla kendisine bir büro açıyor. Elinde bir dedektiflik kitabı ile kendisine başvuran bütun muşterilerinin dertlerini dinliyor, butun olayları kadınca bir bakışla ele alarak, abartıya kaçmadan, mevzuu dallandırıp budaklandırmadan bir çırpıda hallediyor. Mma'ya gelen her yeni muşteri, bizim için de yepyeni bir maceranın kapısını aralıyor Buna karşın çoğu kez olaydan çok, karakteri izliyoruz hayranlıkla Kuçuk beyaz minubusu ile derhal olay mahaline giden, burosunda muşteri beklerken kırmızı çalı çayı demleyen, guçlu bir sezgiye ve eşsiz bir zekâya sahip, atom karınca gibi oradan oraya koşuşturan dedektifimiz Mma Ramotswe'yi. Dilimize Pınar Guncan tarafından çevrilmiş bu kitabın çok yakında bir televizyon dizisine uyarlanacağını da belirtelim.

çirkin ördek yavrusundan rock kraliçesi olur mu?

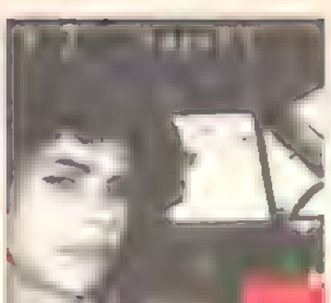

Öfkeli müziği, haykıran sesi, cesur şarkı sözleriyle gönüllerde taht kuran PJ Harvey'in "Uh-Huh Her"adlı son albümü çıktı. Bu son albüm, "Dry", "Rid of Me" ile tanıdığımız ve özellikle Mercury ödüllü "Stories From The City, Stories From The Sea" albumuyle kendini dosta düşmana kanıtlayan, PJ Harvey'in yedinci albümü. Albumde "Sıkı rocker hatun" imajını koruyan PJ'in tanıdık sert tınıları hâkim. Her zamanki kışkırtıcı, rahatsız edici müzikal tavrını gurultülü gitarlar, agresif vokallerle sürdürüyor. Tüm bu meydan okumanın arasında sade, sakin, hüzünlü parçalar da var albümde. Birden martı seslerinden ibaret, yalnız huzur amaçlayan bir parça (Seagulls) kaydederek bir mola araması ise, PJ'ın asi genç kadınlıktan olgunluğa geçişinin müziğine yansıması olarak görülebilir. Bu elbette utanma bilmeyen kadının "yola geldiği" anlamına gelmiyor. Ne de olsa adını rock tarihine yazdıran sayılı kadınlardan Patti Smith'e benzetilen PJ, kendine özgü tarzıyla, köşebaşlarını erkeklerin tuttuğu müzik piyasasını sallamayı başardı. Sert erkeklerle aşık atabilmek için kadınlığından ödün vermek gerekmediğini kanıtladı. Oyuna kendi kurallarını ekledi; "Bacaklarımı yala" demekten, "Beni kuruttun" demekten çekinmedi. Hep "çirkinliği" üzerine kara propaganda yapıldı; hokka burnu, al yanakları yoktu da ondan mı "çirkin" denilmişti, müzik yapmak için güzel olma zorunluluğunu kim koymuştu? Güzel kımdı, Britney Spears mı? Neyse ki bunlarla uğraşmadı da müzik yaptı PJ Harvey bugüne kadar "Nick Cave'in sevgilisi", "Patti Smith'ın varisi", "Çirkin güzel" olarak anıldı. Ama, bunlardan sıyrılıp kendisini "Rock Kraliçesi" olarak hatırlatacağa benzer

kadınlara benzemem, zaten pek de sevmem

"Bir adama gel demek zor/ Ben de diz çökmem aslında/ Çok zor ama sorma, sorgulama/ Aşkı sende tatmaya geldım, bir sebepten cismine geldim/ Bende kalsın sırların, seni su gibi içmeye geldım" diyor Aslı. Sony Müzik etiketiyle çıkardığı ikinci albümünde beste ve güftesinin kendisine ait olduğu bu şarkıda "Su Gibi" şakıyor. Müziğe başladığı "Mary Jane" adlı gruptan sonra ve Teoman'a vokalistlik yapmasının ardından, pop ile rock arasındaki salınımı anlaşılan pop müzik lehine sonuçlanmış. Bu bizi pek sevindirmese de, en azından Humeyra'nın Korduğum'ünü bir de Aslı'nın duru sesinden dinlemek güzel
İlk albüme göre pop öğelerin hâkim olduğu bu albüm, yıllarca Kemancı'da ve Gitar Bar'da şarkı söyleyen kızıl saçlı, deri pantolonlu, harbi kızın yerine Etiler'de şarkı söyleyen, çıt kırıldım havalarında dışı bomba olarak duştu aramıza. Her ne kadar hâlâ rock yaptığını ıddia etse de, bence yaptığı müziğe pop demek daha doğru olur. Aslı'yı her ay yeni bir "cıks" kadın ya da erkek dergisinde gormek de mumkun ayrıca. Son olarak Esquire dergısıne verdiği röportajda "Kadınlar zordur, en azından öyle bilinirler. Onun için, 'şöyle yapın, böyle yapın,' demek pek mantıklı gelmiyor. Benim çok yakın erkek arkadaşlarım var, çünkü ben erkeklerle çok daha iyi anlaşıyorum. Genel olarak onların ilişkilerine baktığım zaman ya da şikâyetlerine; gerçekten kadınların komplike ve zor olduğunu göruyorum, onlara gönulden katılıyorum. Benım ılk albumumde "Kadınlara benzemem, zaten pek de sevmem" diye bir sözüm vardı. Tip k bir kadın olmak istemedım..." dıyor Aslı. Evet, daha ne diyelim, Aslı tipık bır kadın olmak ıstemiyor ama, yaptığı muzıkle "tipik" bır müzisyen oluyor, ne yazık ki.

Aslı – Su Gibi – Sony Müzik

Kadının ve Özgürlüğün Sesi

Neval el-Saadavi

Şeytanın Masumiyeti

Mısırlı feminist yazar Neval el-Saadavi, gelenek denen amansız kıskacın can yakan gölgesini hep üstünde hisseden, ama tabularını aşamayan bir halkın öyküsunu anlatıyor. **Şeytanın Masumiyeti**, Tanrı ile Şeytan, iyi ile kötü arasındaki ilişkileri yeniden biçimleyen, bu kavramlara bambaşka açılardan yaklaşan bir roman.

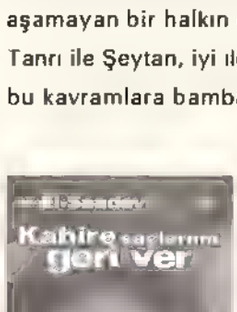

Kadının cennette yeri yok

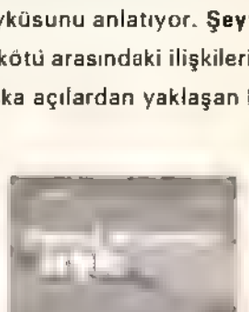

Petrol diyarında aşk

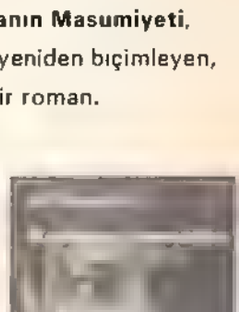

Kahire saçlarımı geri ver

EVEREST

Ticarethane Sokak No 53 34410 Cağaloğlu/İSTANBUL Tel +90 212 513 34 20-21
Faks +90 212 512 33 76 E-posta everest@alfakitap.com www.everestyayinlari.com

Ceren Ünlü

iflah olmaz bir muhalif

"...Bush, bütün yapması gerekenin, siperine çekilmek ve kriz müptelası medyanın bu savaşı çiğneyip çiğneyip bir kenara atmasını ve başka konularla iştigal etmesini beklemek olduğunu biliyor. Bir süre sonra bu kriz best seller listesinden inecek ve bizler, öfkeyle isyan edenler ilgilerini kaybedecek. O öyle umuyor. Hareketimizin majör, global bir zafere ihtiyacı var. Haklı olmak yeterli değil. Bazen, kendi çözümümüzü test etmek için, bir galibiyet gerekir..."

BİR şeyleri değiştirme yolundakilerin, sistemin çelişkileriyle düşebileceği trajikomik durumu özetleyen bu sözler, Arundhati Roy'un, Bombay'da gerçekleştirilen Dunya Sosyal Forumu'ndaki açılış konuşmasına ait. ***Küçük Şeylerin Tanrısı*** adlı romanıyla 1997'de İngiltere'nin en önemli edebiyat ödüllerinden Booker Ödulu'nu kazanarak haklı bir une kavuşan Hintli yazar, o günlerden bu yana sesini çevre politikaları, savaş ve küreselleşme üzerine yazdığı makaleleri ve siyasal aktiviteleriyle duyurdu. ***Ya Çek Defteri Ya Cruise Füzesi*** adlı kitap ise, Roy'un Edward Said ve Chomsky'le gerçekleştirdiği röportajlarıyla da tanıdığımız gazeteci-yazar David Barsamian'la yaptığı söyleşilerinin bir toplamı.

Akıl almaz politik oyunlarla sarılı bir dünyada olup biten her şeyin karmaşıklığından dem vuran uzmanların aksine Roy, insanlara basit bir hikâye anlatıyor: adaletsizliğin hikâyesi. Bu, süper güçlerin ekonomik çıkarları için aldıkları kararlar sonucu gelecekleri çalınan ve her geçen gün daha da yoksullaşan sıradan insanın hikâyesi aslında. "Kararlar coğrafi olarak ne kadar uzaklarda bir yerlerde alınırsa, akıl almaz adaletsizliğin kapsamı da o kadar genişliyor. İşte esas sorun bu." Yazdıklarıyla açılan bu mesafeyi kapatma yolunda önemli bir yerde duruyor Roy. Çünkü her şeyden önce o, Bush ve benzerlerinin, istediği kalıba soktuğu, medyanın desteğiyle istediği şekilde yönlendirdiği dili, yalanlarından ayıklıyor. Örneğin Bush "ya bizimlesiniz ya da teröristlerden yanasınız," dediğinde Roy, "Bizler kötu niyetli Miki Fare ile Çılgın Mollalar arasında tercih yapmak zorunda değiliz," diyor. Ve "Biz barışsever bir ülkeyiz," diyen Amerika'ya "Domuzlar attır. Kızlar erkektir. Savaş da barıştır," karşılığını veriyor. Roy, tarafsız gerçekler lafını ağzından düşurmeden yalan söyleyen, aldıkları kanlı kararları rasyonalite söylemiyle örtmeye çalışan bir imparatorluğun maskesini düşurme yolunda kalemiyle savaşanlardan. Bu nedenle her ne kadar 1997'den bu yana ikinci bir roman yazmamış olsa da savaş çağının küçük, önemsiz ve tamamen gerçek olan hayatlarını yazmaya hiç ara vermiyor. Ve en çok da bu çağa bir isyan olarak mantığın önüne geçen bir duygusallık, gucün önüne geçen bir sırandanlık vurgusu taşıyor kalemiyle. ***Ya Çek Defteri Ya Cruise Füzesi***, Roy'un hem iflah olamaz muhalif sesiyle tanışıbileceğimiz, hem de Hindistan'ın yakın tarihi, iç politikası ve çevre sorunları üzerine çok şey bulabileceğimiz bir kitap. Roy'un üzerinde çok durduğu diğer bir konu ise kendisinin de üzun yıllardır mucadele verdiği, ulkenin yuzlerce köyünu sular altında bırakan, devlet ve uluslararası şirketlerin işbirliğiyle oluşturulan baraj projeleri. Dunya üzerinde inşa edilmiş barajların yüzde kırkına ev sahipliği yapan Hindistan'da milyonlarca insanı evsiz ve işsiz bırakan projelere karşı yıllardır buyük çapta direniş hareketleri duzenleniyor. Aldığı tepkiler ve hapis cezası bile Roy'u köylulerle yan yana bu direniş hareketlerine katılmaktan ve mucadeleden vazgeçirmiyor.

"Şirketlerin yönlendırdığı 'kureselleşme'nin içyüzünü kavradığımızda, Arjantin'ın IMF tarafından tahrip edilişinin, Irak'ı tahrip etmekte olan aynı aygıtın bir parçası olduğunu görebiliriz. Her iki örnekte de esas olan, pazarlara zorla gırme ve bu ülkeleri denetim altına alma çabasından başka bir şey değildir çünkü. Bunun için, Arjantin çek defteriyle, Irak da Cruise fuzesiyle yerle bir edildi. Eğer çek defteri işe yaramıyorsa, hemen Cruise fuzesi devreye sokulacaktır. Cehennemin bile, piyasanınkine benzeyen gazabı yoktur." Pazar koşullarının kıskacı altındaki bir dunyada tamamiyle masum ve özgür bir mücadelenin zorluğu ortada olsa da Roy'un sesi, hiçbir şey söylememektense, ayağa kalkıp ıtıraz etme zamanının çoktan geldiğinin habercisi. Uluslararası politikanın steril sahnelerinde oynanan kirli oyunları başkanların suratına fırlatırken, her ne olursa olsun başka bir dunyanın mumkun olduğunu söyluyor yazar, insana, doğaya ve 'kazanılabilir' bır mücadeleye duyduğu inançla... Bu kötü gidişatta aklımızda karamsar değil de, böylesine umut dolu bır iz bırakmasının nedeni de bu...

Mürüvvet Yılmaz

van'da kadın kooperatifi

Bölgede kadınların faaliyetlerine her gün bir yenisi ekleniyor. Kürt İllerinde kadın danışma merkezleri, atölyeler açılıyor, kadın dergileri çıkıyor. Bir haber de Van'dan geldi. Duyduk ki Van'da kadınlar bir kadın kooperatifi kurmuşlar. Aradık, bulduk. Onlar da internet aracılığıyla sorularımızı yanıtladılar.

Kadın kooperatifi kurma fikri nasıl oluştu? Amaçlarınız neler?

Kooperatifleşme ile kadınlara ekonomik, sosyal, kulturel anlamda destek sunmak, onların sağlıklı ve guvenilir bir çevrede yaşamalarını hedefledik. Sorunlarımızın farkına varmak ve birlikte çözmek, kadınlara ait yaşam alanları oluşturmak istiyoruz. Yaklaşık on yıldır birlikte çalışan bir kadın grubuyuz, Van Kadın Grubu olarak ev eksenli çalışan kadın grubu ile birlikte çalışıyoruz. Çalışmaların sureklilik arz etmesi, 90'lı yıllarda yoğun yaşanan göç vb. nedenler kadınların birçok sorunu daha derin yaşaması tüzel ve orgutlü bir yapılanmayı ihtiyaç olarak hissettirdi. 2000 yılının Mayıs ayında Kooperat.fi kurduk. Kuruluş esnasında gerekli parayı temin etmekte zorlandık.Kadınlar bilez'klerını sattılar, çocukları için biriktirdikleri paraları ortaya koydular.Bır taraftan yılların getirdiği değer yargıları, kışiliklerimiz, deneyimsizlığimiz dığer taraftan toplumun her yanına sinmiş erkek egemenlikli bakış kaygılı hareket etmemize neden oldu. Kadın olarak bağımsız iş yapma konusundaki guvensizlığı oldukça derın yaşadık. Ama ış yapmaya başladıkça guvensızlık yerini güvene bıraktı. Yaptıklarımızı gördukçe, korkularımızın üzerine gittikçe hem biz kendimize guvenır olduk hem de çalışmanın dışındaki kadınlar kafalarındaki kaygıları kırmaya başladılar. İş yaptıkça öz gucümuzü, emeğimize sahip çıkmayı, kaygılarımızın erkek egemenlikli sistemden kaynaklı olduğunu ve aşılabileceğini gördük. En önemlisi birbirimizle dayanışarak yaşamı yeniden yaratabileceğimizi fark ettık.Burada kadınların yaşadıklarını sadece eğitim sorunu olarak görmek yetersiz bir tanımlamadır Sorunu bir butün olarak görmek gerekıyor. Kurt kimliğinin reddedilmesi kadınlar uzerindeki baskının daha da artmasını getirmiş, hâlâ berdel, namus cınayetleri, çocuk yaşta evlilikler, kız çocuklarının okutulmaması devam etmekte ve bunların oranları da oldukça fazla duzeydedir. Kadınların özgurleşmesinin uzun ve çok yonlu bir mucadeleyi gerektığını duşünüyoruz. Özellikle ekonomının kadının ıradeleşmesinde buyuk etkisi olduğunu yaşadıklarımızdan çıkardığımız için kadınların ekonomik olarak bağımsızlıklarını sağlayabileceği olanaklar yaratmaya çalışıyoruz. Uretıme katılarak, birlikte üreterek kendı ayaklarımız uzerinde durmaya çalışıyoruz. Özellikle göçün yoğun olduğu Bostaniçi ve Suphan Mahallelerinde hem uretım, örgutlenme hem de eğitimi birlikte yürutuyoruz. Çalışmalarımızda en ufak bır emeğin karşılıksız kalmadığını, yaşadıklarımızın kader olmadığını bılınce çıkardıkça daha tutarlı değıştığımızı gorduk. Özellikle 15-30 yaş arası kadınlar değişime daha açık. Bırbirimize doğru yaklaştığımızda kadınlardaki yaratıcıl k açığa kolay çıkıyor.

Nasıl başladınız çalışmalara?

Başlangıçta iyi bır çalışma yurutmek ıçın anket yaptık.Aldığımız sonuçlar ve yaptığımız sohbetlerden anladığımız kadarıyla kadınlar kaderlerine razı görünüyorlardı, ılk zıyaretlerimizde pek açılmıyorlar, şiddet gormedıklerını soyluyorlardı. Ama çocuklarına şiddet uyguladıklarını rahatlıkla soylüyorlardı.Çünkü ankete verdikleri cevaplardan çıkardığımız gıbi onlar için yaşamlarındaki en buyuk sorun yuzde 90 ile ışsizlik, yuzde 79 ile yoksulluk, yüzde 77 ile eğitimsızlık, yüzde 66 ıle çevre kirlığı, yüzde 61 ile sağlık guvencelerının olmaması, yuzde 53 ile alt yapı eksıklığı, yüzde 9 ise şiddetti Onların da tespıt ettığı gibi tum sorunların kaynağı olan ışsizlık ve yoksulluk onların kaderleri halıne gelmişti. Bu yuzden kırk yaş ustü kesim geçmişte köylerinde ama kendi bildikleri koşullarda hayvancılık ve çiftçılık yaparak surdurdukleri yaşamlarından özlem ile bahsediyorlar. Köylerıne donseler de asla o ortamı bulamayacaklarını bıldıkleri halde köylerine geri dönmek istedıklerını tekrarlayıp duruyorlar. Yaptığımız çalışmalar sonucu kadın bilinci gelişmeye, ilişkilerimiz daha sıcak ve rahat olmaya başladı.Yaşadıklarımızın kadın olmaktan kaynaklandığını öğrendıkçe ortak duruş ıhtiyacını daha çok hissettık.Çıkmayan sesımız halka halka özellikle de kendi dıl'mızde Kürtçe çıkmaya başladı

Kooperatifte işler nasıl yürütülüyor?

Kooperatifin işleri üç kışilik yönetim kurulu tarafından yurutulüyor.Yönetım kurulunun yetkısını belırleyen genel kurul ve genel kurula tum üyeler katılıyor. Bu yasal prosedur. Üyelerimizin ve diğer kadınların tum surece dahil olmasına özen gosteriyoruz. Bırbırımızden öğreneceğimiz çok şey olduğunu duşünüyoruz. Yaklaşık 100 kadın ile çalışıyoruz her evden asgari ikı genç kız katılıyor bu yüzden 300 kadın dıyebılırız. Halı ve çorap dışında bakır dövme, trıko, dıkış vb. kursları da yurutüyoruz.

Ürettiğiniz şeyleri pazarlayabiliyor musunuz?

Kılım ve çorap için pazar bulmakta zorlanıyoruz Van'ın dışına açılmak gerekiyor Tanıtım amaçlı üç sergi açmayı hedefledik.Birini Ürgüp'te açtık, ikısini de daha sonra açacağız. Kadınların para kazanması, ekonomik ozgurluğu, değişim surecinin başlamasında önemlı, kadınlar bu gerekçe ile önce evden çıkıyorlar, sonra kazandığı parayı evin ihtiyaçları için kullanmayı öğreniyor ve sosyal statusu değışıyor... Bu statüyü surdurebilmeleri için kadınları kendi atölyelerini oluşturmaları için teşvik ediyor, yaşamın yenıden yaratmak ellerimizde diyoruz.

Gülfer Akkaya

Bir şarkı çal ki,

titresin efkâr notalarda

Hani bazen başımıza gelenin ne olduğunu anlayamayız. Tanımlayamayız ya. İşte şarkılar başkalarının ağzından bize kendimizi, yaşadıklarımızı anlatırlar. Benzer durumları başkalarının da yaşadığını göstererek bizi rahatlatırlar. Bize yalnız olmadığımızı fısıldarlar. Kendimizi güçlü hissetmemizi sağlar, rehberlik ederler bize.

HİÇ duşündünüz mü ömürlerimizin geçtiği mutfaklarda çalışırken bir yandan da ne yaparız? Çiçeklerimizi sularken, banyoda yıkanırken, araba sürerken, bilgisayar başında, bir yerde çayımızı ya da biramızı yudumlarken... Öte yandan ne yaparız?

Şarkı söyleriz kız kardeşlerim, şarkı... Şarkısız geçmez gunlerimizin, aylarımızın, yıllarımızın saatleri, dakikaları. Mesela ben, ayıp mıdır soylemesi kestiremiyorum, tuvalette dahı şarkı söylerim. Bır kere ağızlarından kaçırmışlar ya muzik ruhun gıdasıdır diye. Ben de löpur löpur şarkı atıştırıp duruyorum. Evde verdiğım konserlerin haddı, hesabı yok mesela. Nerdeeee... Nasıl olacak ki? Mutfak, yatak odası, tuvalet, salon kazan, pardon sahne, bendeniz kepçe assolist. Döne dolaşa avaz avaza şarkı söylerim. Hoşuma gıden bır şarkı mı duydum. Ezberlemeden olmaz. Yok, yatamam. Şarkının beceremediğim yerleri mi var, tekrar tekrar dınler, kendımce oturturum. Repertuarını yenilemiş olan ben, **evimin assolisti**, nihayet yeni şarkımla bılmem kaçıncı defa yastıklara, halılara, bulaşıklara, tozunu almakla ömrumun ıçine ettiğim mobilyalara turnelere devam ederım kaldığım yerden. Ben derim kı her evin bir assolistı vardır. İddia ediyorum. Bır evde kım mutfağa gırıyorsa o, evın assolistıdır. Peki biz evlerimizdeki assolistler kimin şarkılarını söyleriz?

Ya işte, böyle çakılır kalırsınız yerinize. Hem sabahtan akşama kadar susmayın, susamayın şarkı söyleyin. Hem de bu canım şarkılar kimin, kım yazmış, kim söylemiş, zahmet edıp duşunmeyin. Ahhh **insankızı** böyle nankör işte. Nankör. Nankör.

Ben ne yaptım? Oturdum. Düşündum. Yok. Oturmadan da duşunulur. Oturmadan duşundum, taşındım. Araştırdım hem de. Kaç

adet kaset, CD kapakları okuyup devirdim, aklınız almaz. Sonunda neye vardım? Şuna vardım: Bu memlekette muzığın yuku kadınlarımızın sırtında. Kadınlar söyluyor, kadınlar yazıyor, kadınlar tuketiyor. Erkekler de kazanıyor. Eee paranın kokusunu en iyi erkekler alır. 80'li yılların başlarında dokuz on yaşlarında olan yaşıtlarım iyi hatırlarlar Çığdem Talu'yu. Bu yıllarda Erol Evgın pek meşhurdu. O zamanlar da peruklu muydu acaba? Neyse. Konumuz bu değıl. Ve şarkılarının çoğu Çığdem Talu imzalıydı. Erol Evgın'i Erol Evgin yapan bu kadının şarkılarıydı. Yazık ki sevgili Talu'yu erken kaybettık.

Sonra Şehrazat var. Sezen, Ajda, Zerrın ve başkaları onun sözlerini kulaklarımıza fısıldadılar.

Fakat hepsının içinde bırı var kı, bence yaşayan ataıçemiz, Aysel Gürel. Hani ben gerçek sahnelerın, gerçek solısti olsaydım onun dıbınden şurdan şuraya ayrılmazdım.

Geçen Pazar günu gazeteden okudum. Hısarda çıkan Sezen Aksu, Aysel Gurel ıçin "onun raporu var" demiş. Şunca yıl yaşamış olan ben sonunda insanın raporlusundan değıl, raporsuzundan korkmam gerektığini neyse kı öğrendim. Bence Sezen Aksu'nun zulasında kendine de aıt bir rapor daha çıkabilir. Zıra Aysel Gurel'e en yakın söz yazarı Sezen Aksu'dur bu memlekette. Sezen'in ilk kasetlerındeki sözlerin çoğu kendısine aıt. Ancak bu kasetleri başından gunumüze dek dıkkatlice takip edince Sezen'in olgunlaşma surecine de tanıklık etmiş olursunuz. Bu iki başarılı kadının birbırleriyle kurdukları pozıtif ılişkıden bızlerın payına o harikulade şarkılar, onların payınaysa şarkıların yanı sıra güçlu bir akıl ve duygu birlığiyle oluşturdukları ifade gücü duşüyor. İkisi ayrı bırer ekol. Bir zamanlar Sezen Aksu uzerine tezımsı bır şeyler yazmayı duşunmüştüm. Heyecanlanmıştım hatta. Sonra cesaret edemedım.

Aysel Gürel neden ataiçemiz dersenız. Kısaca bır ıkı örneğimi sızlere sunayım. Zerrin Özer'in söylediği Paşa Gönlum adlı şarkıda der kı Gurel gönlune hıtaben, amman ha adımına dıkkat/kayar duşersin yolundan/ amman ha ADAMINA DİKKAT oyuna gelırsin sonunda. Defalarca oyuna gelmiş olan kadın kısmına duyurulur. Bu bilgelık halı Otuz Beşe Bakla şarkısında devam eder. Öz söyle, özlü söyle/her şeyı bil de bilme/ustasına ışı bırak/bır sus ıkı dınle/ bakıp görme/sev yanlış sevme/**öyle hemen hiç kimseye ben oldum deme**/tezgahı açma/sanma kar başka/aynı hesap her yerde otuz beşe bakla... Böyle derin laflar edıp, böyle

özlü, sözlü anlatabilen ataiçe olmasın da ne olsun? İşte ben kadınlar tarafından, kadınların azgınlıklarını anlatan şarkılardan aldığım zevki rakı şişesinde dahi bulamam. Seni Yerler adlı şarkıda Sezen mahalleye yeni gelen yakışıklıdan bahseder. Evli, bekâr tüm kadınlar delikanlı için tutuşurlar. Yattığı kuytuluktan ateşli bir ejder yakıcılığıyla uyanmıştır arzular. Böyle durumlarda evli kadınlar, bekârları sollar. Tecrübe burada rüştünü ispatlar. Kimi spora gider, kimi varını yoğunu satar, kimi uyduruktan tesadüfleri, gece gündüz planlar. Amansız bir rekabet hali. Kadınların topu niyette. Güneşin her gün doğup batması misali rutinleşmiş hayatlarımızın ortasına civan delikanlının düşmesi, güneş sisteminde oluşan bing bangdan daha güçlü bir tesir yaratmaz mı? Vakitlerden okulu asma sezonudur. Kocayı dibinden öteleme mevsimidir. Mahallenin terzisi isen, delikanlı vitrinin önünde geçerken, toplu iğnenin, ölçüsü alınan kadına batması an meselesidir. Ajda'nın Bambaşka Biri adlı şarkısı var ya... Gerçi sözler bir erkeğe ait ama olsun. Şarkı Ajda'ya cuk diye oturmuş. O ne kendine güven, ne hoş meydan okuma. Uykusuz Her Gece, O Benim Dünyam, Sen İste şarkılarında Ajda arzularını sevgiliye dayatan kadınlardan bahseder. Hür doğdum, hür yaşarım/kime ne, şarkısı şöyle der. Canımın istediğini yaparım. Kahvede pinekleyen, taciz bakış atış uzmanı adamlara ne. İt, kopuk ne karışır bana. Canım nasıl isterse gezer eğlenirim.

Yakmışız gemileri. Püfür püfür özgürlük esiyor. Böyle özgürlük rüzgarları estiren bir de Candan Erçetin var. Bilhassa Neden adlı kasetinde okumuş, kariyer sahibi, yalnız yaşayan kadınların duygularını serer. Nilüfer'den bahsetmeden geçemeyeceğim. Yakın zamana dek aşktan çekmiş, üzgün, süzgün, biçare kadınlardan bahsediyordu. Şimdilerde ona da bir haller oldu. Tam sevecek gibi olmuşken kalbi, herif kafasına yatmıyor. O da herifi şutluyor. Ve diyor ki: El elden üstün derler/sonra haline gülerler... Bırak gülsünler. Bayılıyorum böyle kadınlara. Teslimiyet yok. Şimdilerde son noktayı Nazan Öncel koydu. Öyle erkek evine gitmek yok. Erkeği evine çağırıyor. Bu kadınlar hem yazıyor, hem yorumluyor, hem de notalara döküyorlar. Üstelik çok da tutuluyorlar. Bu ülkede şarkıları kadınlar üretiyor. Bu, böyle biline. Şarkılar neden bunca önemlidir bilir misiniz? Hani bazen başımıza gelenin ne olduğunu anlayamayız. Tanımlayamayız ya. İşte şarkılar başkalarının ağzından bize kendimizi, yaşadıklarımızı anlatırlar. Benzer durumları başkalarının da yaşadığını göstererek bizi rahatlatırlar. Şu koca dünyada bit kadar olan bize yalnız olmadığımızı fısıldarlar. Kendimizi güçlü hissetmemizi sağlarlar. Rehberlik ederler bize. İçimizdeki beni bulup çıkarırlar. Kısacık yaşamlarımızın günlüğü gibidirler. Ve hep hafızamızı tazelerler. Son Bakış'ı dinlediğimde başka bir aşkımı yad ederim, Sarı Odalar adlı şarkıyı dinlerken başka. Her bir yanım başka bir şarkıya pay edilmiş. Parça parça anlatıldığım bu şarkıları dinlerken kâh içim sızlar, kâh coşar, taşarım. Ben, beni bulduğum şarkılardan vazgeçemem. Velhasıl ben şarkısız edemem. Siz de şarkısız kalmayın.

İletişim'den

Jeanette Winterson

Dizüstü / Çev. Zeynep Mercan

"Aşk yaralar. Ellerle ayakları delip parçalamayan aşk yoktur. Aşkın şiddetli mutluluğu, aynı zamanda aşkın şiddetli acısıdır. Acının peşinden koşmuyorum, ama acıtıyor. Acı çekmenin peşinden koşmuyorum ama acı çekiyorum. Ürkmemek, uğraşmamak, aşkın yolundaki bu şeyleri görmezden gelmek en iyisi. Bu aşk kolay değil, ama yalnızca olanaksız olan uğruna çabalamaya değer."

Whitbread ve E.M. Forster ödüllerinin sahibi Jeanette Winterson, bu kez bilgisayar ve internet dünyasının anonimliğine insani bir açılım getiriyor. Ali takma adıyla elektronik mektuplar yazan bir internet kullanıcısı, kurgusunu sizin yapacağınız bir öykü yazmayı teklif etmektedir. Tek koşulla; öyküye siz de gireceksiniz ve öykünün sonunda başka biri olmayı göze alacaksınız.

DİĞER KİTAPLARI

Tek Meyve Portakal Değildir / Çev. Sevin Okyay

Tutku / Çev. Pınar Kür

Vişnenin Cinsiyeti / Çev. Pınar Kür

Bitbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han No. 7 Cağaloğlu 34122 İstanbul • Tel: 212.516 22 60-61-62
Faks: 212.516 12 58 • e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr
Dağıtım: Tel: 212.629.55.45-629.55.71 • Faks: 212.517.71.57

Başak

Otuz yaşıma girdiğim gün hissettiklerimi dünyada kaç milyon kadın hissetmiştir acaba diye düşünmüştüm. Tabii ki sınıfsal durum, medeni hal, yaşadığımız yer, siyasi görüşlerimiz, gelenekler görenekler vs. çerçevesinde her birimizin hissettiği farklı olacaktı. Bu kadarını okuyarak, bilinçlenerek falan öğrendik allaha şükür.

ne çocuk ne kariyer

BEN otuz yaşıma girdiğimde (şu an otuz bir yaşındayım), düşünüyorum da kaygılarımın çoğu, şimdiye kadar yaptıklarım ve yapamadıklarımın şöyle bir muhasebesini yapmak ve sonuçları görünce de biraz hüzünlenmek olmuştu. Elbette bu muhasebenin içinde iş de vardı, aşk da vardı, politik duruşum da vardı, ev arama derdim de vardı. Bunların birinin öne çıktığı durumlarım, zamanlarım olmadı mı, elbette oldu. Ama sadece birinin öne çıkması da diyalektiğe aykırı takdir edersiniz. İnsanın işi olmayınca evinin kirası dert oluyor malum, evinin kirası olmayınca, akşam gideceğiniz toplantıya kafa yoramıyor, sevgilinizle de kavga etmeyi daha rahat göze alabiliyorsunuz. Ne de olsa herşey kötüye gidiyor hissiyatındasınızdır. Süreci kavgayla tamamlayıp, şöyle salya sümük ağlayıp rahatlıyorsunuz sonra. Şimdi yazarken bir kez daha gözden geçiriyorum da saydığım şeylerin hepsi her yaşta yaşanabilir durumlar. Neyse bu konuyu Ajda ablamızın her yaşın ayrı güzelliği var şarkısını anarak kesiyorum. Bütün bunlardan bahsetmemin sebebi, bir kitap. Alfa yayınlarından birinin bana gıcığı mı var nedir bilmiyorum ama adıma gönderilmiş bir kitabı Banu Özdemir'in **30 Mumlu Pasta**'sını okuma gafletinde bulundum. Yarabbim ne mutlu bana ki böyle bir otuzlu yaş geçirmiyorum dedim kitabı okuyunca. Banu Özdemir, kendi sınıfından (bizim burjuva dediğimiz cinsten) yirmi yirmi beş kadar kadını, yüksek ihtimal bir plaza olan işyerinde, Nişantaşı ve Akmerkez'de alışveriş yaparken, benim şahsen adını sanını magazin sayfa ve programlarından bildiğim bir takım yeme içme mekânlarında gözlemiş gözlemiş sonra da yazmış. Kitapta yerli Ally Mc Bealgillerin ve kariyerini yapıp çocuk doğuramadığı için Orkid reklamlarına hasetle bakan bu otuzlu yaş güruhuna baktıkça insanın gözü dönüyor açıkçası. Kardeşim bu memlekette, otuz yaşını görmeden namus cinayetine kurban edilen kadınlar var, otuzuna geldiğinde dört çocuğu olup, bırakın kariyeri, okuma yazma bilmeyen, her gün kocasından dayak yiyen kadınlar da var, cezaevlerinde yakılan, ölüm orucunda ölen kadınlar var gibi laflar edip, uzun uzadıya tahlil yapmadan patriyarka, sistem ve sınıflar çelişkisi gibi kavramlara değinmeden saldırıya geçesim geliyor. Yazarımız hayatı kendi çevresinden izlediği için ya da bizim gibilerin olabileceğini zaten düşünmediğinden kendince kuralları olan bir otuzlu yaş skalası sunmuş bizlere. Sunduğu manzarayla yetinmeyip, kitabın kimi bölümlerinde testler yapmış. Bu testlere göre biz otuzlu yaş kadınları ne yer ne içermiş, nerelere gidermiş, kimleri okurmuş, nelere ağlar, nelere mutlu olurmuş hepsini öğreniyoruz. Testten örnek vermeden geçemeyeceğim;

- Ne yer? - Salata, spagetti
- Ne içer? - Diet Cola, şarap, Bailey's
- Ne giyer? - Gündüz spor, akşam dişi
- Kimi okur? - Ayşe Arman, Can Dündar
- Nelere güler? - Ademler ve Havvalar, Tehlikeli İlişkiler, Pazar Sevişgenleri
- Nelere ağlar? - Mutlu sonla biten aşk hikâyeleri, nikâh törenleri
- Nerelerden alışveriş yapar? - Mango, Zara, Network, Nine West
- En büyük mutluluğu? - Güzel giden, tutkulu bir ilişki
- En büyük mutsuzluğu? - Güzel gitmeyen ya da varolmayan bir ilişki
- En büyük amacı? - İlişki, ilişki, ilişki...
- En büyük korkusu? - Yalnızlık
- En vazgeçemediği? - G-stringleri / Cep telefonu
- En büyük fobisi? - Aldatılmak
- Çantasında olmazsa olmaz? - Ruj, Marlboro Light, kredi kartları, cep telefonu
- Yatak odasında olmazsa olmaz? - Çekmecede seksi iç çamaşırları
- Araba tercihi? - Peugeot, VW Golf ya da Polo
- Hafta sonları hiç aksatmadığı? - Pazar brunch'ları...

Ayy, daha fazla yazamayacağım. Daha ne diyeyim ben. Koy bu verileri önüne tahlil manyağı yap milleti. **Yazıya sonuç olsun diye:** Kitabın sözü edilen kadın kitlesini geçenlerde Cine-5'te çalışan bir arkadaşımı ziyaret ettiğimde daha yakından gözetleme imkânı buldum. O birkaç saat içinde gördüğüm bütün genç kadınlar son moda kıyafetler içinde, çok şık ve bakımlıydılar. Az buçuk kozmetik fiyatlarını biliriz. Şahsen benim maaşım o kadar fön ve malzemeye yetmez. Ama arkadaşımın da anlattıklarının üzerine aslında bütün bunların

bir çeşit çeyiz vazifesi gördüğünü anladım. Orası bir podyum, bir prensle karşılaşma alanı çünkü. Bütün annelere sesleniyorum, kızlarınıza Allah bilir onlar evlendiğinde modası geçecek yatak örtüleri hazırlamak yerine moda kıyafetler ve makyaj malzemeleri, kırışık kremleri falan alın. O kadar...

Feminist Ansiklopedi

NATO terörü günleri geride kaldı. Bu ay sözlüğü NATO zirvesi gündeminden oluşturduk.

ABD: Şu anda küresel askeri harcamaların yüzde 35'ini gerçekleştiren terörist ülke. ABD kadınlara yönelik şiddetin çok yoğun yaşanıyor. Her altı dakikada bir kadın tecavüze uğruyor.

Asimetrik savaş: NATO'nun bir güvenlik örgütü olarak her türlü yöntemle savaşacağına yönelik yeni ilkesi . Bu prensip Gladio, SDRA-8, Özel Harp Dairesi gibi aygıtların re-organize edilmesinin önünü açmaktadır.

Abdullah Gül: 29 Haziran akşamı Irak'taki Türk rehinelerin serbest bırakılmasını sivil toplum örgütlerinin NATO'ya karşı gösterilerine borçluyuz açıklamasının yapan, İstanbul Valiliği'nin eylem alanı olarak izin verdiği yerlerde yapılan NATO karşıtı gösterilere katılmaya çalışıp engellenen, katıldığı veya destek verdiği için maruz kaldığı biber gazlarıyla sağlığından olan, gözaltına alınan, korku yaşayan, coplanan, kafası gözü kırılan, aşağılanan, işyeri, evi zarar gören insanların kendisine ne diyeceklerini bilemedikleri ikiyüzlü dışişleri bakanımız.

Bahar apartmanı-5 Numara- Tepebaşı: Güvenlik kuvvetlerinin attığı gaz bombasının camdan girmesiyle yangın çıkan ev. Mahalledeki görgü tanıkları polisin gaz attığını gördüğünü söylerken emniyet evde kapsül bulunmadığını, itfaiye ise yangının şüpheli olduğunu açıkladı

Beşir Atalay: ABD Başkanı Bush'un korumaları tarafından, ellerini görünecek şekilde önünde tutması yönünde uyarı alan ve hemen elini cebinden çıkartan devlet bakanımız. Sonra böyle bir şey olmadı diye inkâr açıklaması yapıldı.

Bn. Scheffer: Zirveye katılanların korkusunu yansıtan kadın. NATO Genel Sekreteri'nin eşi. Emine Erdoğan'ın lider eşlerine atlı köşk de verdiği çay daveti sırasında ikili fotoğraf çektirmek üzere yan yana geldiler. Antika bir aynanın önünde poz verirlerken Scheffer kameralara, endişeyle arkasına bakıp korkuyla irkilirken yakalandı. Scheffer aynadaki kendi yansımasından korkmuştu.

Deniz gözlüğü: Beklenmeyen ve sert gazlı, sopalı polis saldırılarında efektif olup olmadığı bilinmeyen bir savunma aracı. Gösteriler dışında da kullanılabilir olması bir avantaj.

Göz yaşartıcı bomba: Beyaz bir gaz. Nefes almayı ve görmeyi engelliyor. Dolayısıyla size söyleneni duyamıyor, yanınızdakine seslenemiyor, bastığınız yeri göremiyorsunuz. Arkanızdan sizi dövmek üzere gelen polisleri ve coplarını da görmek bu koşullarda imkânsız oluyor. Kalıcı etkisi biber gazından daha az.

Kapsül Biber gazı: Teknik adı O.C. Turuncumsu rengi var. Nefes almayı görmeyi ve duymayı engelliyor. Yakıcı etkisi var. Kapsülü dıştan el bombasına benziyor. Gösterilerin olduğu yerlerden uzaklaştırılan insanların sığındığı kapalı yerlere camları kıran polislerce atıldı. Kapsüllerin üstünde İngilizce, "insanların uzağına atınız" yazıyor. Büyük bir kısmı Japonya'dan ithal edilmiş.

Sprey biber gazı: Fotoğraflarda insanların yüzüne sıkılırken görülen gaz. Yakıcı etkisi aynı. Astım ve benzeri solunum yolları hastalıkları olan insanlarda öldürücü etkisi olabilir.

Sirkeli fular: NATO karşıtı gösterilerde polis saldırılarına karşı kullanılan savunma araçlarının en kullanışlısı. Yoğun gaz saldırısında işe yaramasa da tedavi aşamasında hem bir fular kardeşliği havası yaratıyor hem de yakıcı etkiyi azaltıyor. Şık ve taşınması kolay.

Lider Eşleri: NATO toplantısına katılan yirmisi NATO üyesi, yirmi altısı izleyici durumundaki ülke liderlerinin eşleri. Bu ifade bir kadın topluluğu anlamına geliyor.

Tanrı Türkiye'yi korusun, Tanrı ABD yi korumaya devam etsin: Bush'un Galatasaray Üniversitesi'ndeki konuşmasını bitiriş cümlesi.

Mehmet Okur: Bush'un NATO Zirvesi'ndeki konuşmasının NBA'de oynayan "evladınız" diyerek başlamasıyla bu yıl Detroit Pistons takımındaki ücretini altı yıl için 40 bin dolara yükselten basketbolcu.

TV haberlerine özgü yalan cümleleri: "NATO Vadisine yönelen göstericilere polis müdahale etti", "Göstericiler polise taş ve sopayla saldırınca müdahale kaçınılmaz oldu"

Handan Koç

Dünya düzenine karşı koymanın çıkış noktası bu kitapta saklı!

Bu kitap, uluslararası siyaseti ve bu siyasetteki kendi rolünü gerçekten anlamak isteyenler için okunması gereken bir başyapıttır.

Kültürel ve siyasi ekonominin iç içe geçtiği bu dünyada hükümetler, şirketler, kısaca var olan dünya düzeni, kadınlarla erkekler arasındaki ilişkileri kendi ihtiyaçlarına göre şekillendirerek, hatta yaratılmış erkeklik ve kadınlık kavramlarını dayatarak ayakta kalabiliyor ancak. Yaşamın farklı alanlarından örnekler sunan Enloe, milliyetçilik, Chiquita muzları ve Meksika'daki tekstil fabrikalarının ortak özelliğinin hatlarını çizerek durumu net bir biçimde tasvir ediyor.

Marilyn Yalom, tüm kitaplarıyla Çitlembik'te

Memenin Tarihi

Ünlü araştırmacı Marilyn Yalom provakatif, öncü ve her yönüyle düşündürücü bu kültür tarihi çalışmasıyla kadın memesine ilişkin inanışların, tasvir ve anlayışların yirmi beş bin yılını keşfe çıkıyor.

Antik Çağlardan Günümüze

Evli Kadının Tarihi

Yalom, ilk defa Batı'daki evli kadının tarihini kaleme alarak "dünyanın diğer yarısı"nın özerk-lik adına verdiği mücadeleyi belgeliyor. Antik çağdan başlayarak evli kadının dalgalı evrimini anlatırken Yalom, sadece toplumsal, dini ve hukuki yüzünü ele almıyor, evli kadının değişken kimliğini şekillendiren birçok önemli kadının kişisel hikayelerini de anlatıyor.

Kan Kardeşler

Kadınların Belleğinde Fransız Devrimi

Fransız Devrimi'nin, "özgürlük, eşitlik ve kardeş-lik" vaatleri kadınlar için geçerli olmasa da, Kan Kardeşler ile devrimin kadın tanıklarının sesleri nihayet tarihe iade ediliyor. Kitap boyun-ca Marilyn Yalom, devrimin yanında ya da kar-şısında olmadan, feminist bir akademisyen kimliği ile kadınların deneyimlerine odaklanıyor.

Yakında

Çitlembik

www.citlembik.com.tr kitap@citlembik.com.tr
Tel: 0 212 292 30 32 /252 31 63 Fax: 293 34 66

Sığınakları da istiyoruz, sığınaklara ihtiyacımız olmayacak günleri de!

KADIN SIĞINAKLARI
KURULTAYI
KADINA YÖNELİK
ŞİDDETE KARŞI
PLATFORM

Bizler her dört kadından birinin şiddet gördüğ. ve pek çok kadının "namus" adına öldürüldüğ. Türkiye de kadınların en temel hakkı olan yaşama hakkımızı savunuyoruz.
Emeğimiz, kimliğimiz, bedenimiz bizimdir.

Kadına yönelik her türlü şiddetin "meşru" görüldüğü bir ülkede yaşıyor; evde, sokakta, işyerinde, okulda, gözaltında şiddete uğruyoruz. Yıllardır erkek egemenliğine ve cinsiyetçiliğe karşı mücadele veriyoruz ama egemen olan namus anlayışları yüzünden mezarlıklarda yaşama hakkı elinden alınmış pek çok kadın var. Nilüfer, Şemse, Güldünya ,Nuran ve daha nice kadın.

Kimsenin namusu değiliz.

Belediyeler kanun tasarısının 14. maddesine yapılan ekleme ile nüfusu ellibini geçen belediyeler ve büyükşehir belediyelerinin sığınak açılması zorunlu tutuluyor. Bizler nüfusu ellibinden az olan belediyelerin de sığınak açmasını istiyoruz.

Mezar değil sığınak istiyoruz.

Devlet ve yerel yönetimler, ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel alanda "kadına karşı şiddetin önlenmesi" için gerekli tedbirleri almıyor Nüfusunun %51 i kadın olan ülkemizde bizler yok sayılıyoruz. 9040 sığınak olması gerekirken sadece 9 sığınak var.

Namus cinayetlerinde ceza indirimi kalktı. Bizler yasal değişikliklerin tek başına yeterli olmadığını biliyoruz. Asıl sorunun gelenekler, din, yasalar, toplum ve devletin kadına yönelik erkek egemen anlayışında olduğunu da biliyoruz. Üstelik devlet ve belediyeler açmak zorunda oldukları sığınakları açmıyorlar ve var olanları da kapatıyorlar. Sığınaklar hemen açılsın, söz hakkı ve denetimi kadınlara bırakılsın.

Kadına yönelik şiddete hayır!